

Energiequelle Oy
Malminkatu 30
00100 Helsinki

Energiequelle Oy, Hirvasjärven tuulivoimahanke, ympäristövaikutusten arviointiselostus 30.10.2024,
pyyntö antaa perusteltu päätelmä 4.11.2024

Perusteltu päätelmä, Kolarin Hirvasjärven tuulivoimahanke, Kolari, Kittilä, Rovaniemi

Yhteystiedot

Hankkeesta vastaava

Energiequelle Oy
Malminkatu 30
00100 Helsinki

Yhteyshenkilö: Kim Stålhandske (puh. 044 491 6751)
Sähköpostiosoite: sukunimi@energiequelle.fi

Hankkeesta vastaavan YVA-konsultti

Sitowise Oy
Linnoitustie 6 D
02600 Espoo

Yhteyshenkilö: Sini Kantola, puh. (029 170 0684)
Sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi@sitowise.com

Yhteysviranomainen

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus,
Hallituskatu 3 B
96101 Rovaniemi

Yhteyshenkilö: Olli Rönkä, puh. (0295 037 184)
Sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Sisällys

Perusteltu päätelmä, Kolarin Hirvasjärven tuulivoimahanke, Kolari, Kittilä, Rovaniemi	1
Yhteystiedot	1
Hankkeesta vastaava	1
Hankkeesta vastaavan YVA-konsultti.....	1
Yhteysviranomainen	1
Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehtoista	4
Hankkeen vaihtoehdot	4
Ympäristövaikutusten arviointimenettely	5
Muiden menettelyjen yhteensovittaminen	6
Luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi	6
Kaavoitus	6
Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu	8
Arviointiselostuksesta tiedottaminen ja kuuleminen	8
Arviointiselostuksesta annetut lausunnot ja mielipiteet	10
Yhteenveto lausunnoista	11
Yhteenveto mielipiteistä.....	25
Arviointiselostuksen riittävyys ja laatu	37
Kuvaus hankkeesta	37
Hankkeen vaihtoehdot	38
Hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulu.....	39
Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin.....	40
Hankkeen toteuttamisen edellyttämät suunnitelmat, luvat ja niihin rinnastettavat päätökset....	40
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	42
Hankkeen ja sen vaihtoehtojen suhde maankäyttösuunnitelmiin ja hankkeen kannalta olennaisiin luonnonvarojen käyttöä ja ympäristönsuojelua koskeviin suunnitelmiin.....	43
Vaikutusalueen ympäristön nykytila ja sen todennäköinen kehitys, jos hanketta ei toteuteta ..	43
Epävarmuustekijät.....	44
Hankkeen todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset.....	44
Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen	44
Vaikutukset maisemaan	45
Vaikutukset rakennettuun kulttuuriympäristöön ja arkeologiaan	46
Melu- ja välkevaikutukset	47
Vaikutukset maa- ja kallioperään sekä luonnonvarojen hyödyntämiseen	49
Vaikutukset pohjaveteen	51
Vaikutukset pintavesistöön ja vedenlaatuun.....	52
Vaikutukset vesistöihin vesien hoidon näkökulmasta	53
Vaikutukset Natura 2000- ja suojelualueisiin	53
Vaikutukset kasvillisuuteen ja luontotyyppeihin	54
Vaikutukset linnustoon.....	55
Vaikutukset muuhun elämistöön	56
Vaikutukset ilmastoon.....	57
Vaikutukset liikenteeseen	58
Vaikutukset ihmisten elinoloihin, virkistyskäyttöön ja terveyteen.....	59
Vaikutukset poronhoitoon	60

Vaikutukset viestintäyhteyksiin	61
Vaikutukset Puolustusvoimien toimintaan	61
Yhteisvaikutukset.....	62
Toiminnan päätyminen	62
Vaihtoehtojen vertailu.....	63
Mahdolliset onnettomuudet ja niiden seuraukset	65
Haitallisten ympäristövaikutusten välttäminen, ehkäiseminen, rajoittaminen ja poistaminen ...	65
Seurantajärjestelyt	66
Osallistumisen järjestäminen	67
Arviointiselostuksen laatijoiden pätevyys	68
Yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antaman lausunnon huomioon ottaminen.....	68
Yhteenvedo arviointiselostuksen sisällöstä.....	68
Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä	69
Johtopäätökset hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista	69
Natura 2000- ja luonnonsuojelualueet.....	69
Kasvillisuus ja luontotyypit.....	71
Linnusto 72	
Muu eläimistö	75
Vaikutus pintavesistöön, vedenlaatuun ja vesienhoidon tavoitteisiin	75
Maisemavaikutus	76
Melu- ja välkevaikutus	77
Vaikutukset pohjaveteen sekä maa- ja kallioperään	78
Poronhoito	79
Vaikutukset Puolustusvoimien toimintaan	80
Ihmisten elinolot ja viihtyisyys sekä virkistyskäyttö.....	80
Yhteysviranomaisen pätevyys.....	81
Arviointiselostuksen ja perustellun päätelmän huomioon ottaminen.....	81
Perustellun päätelmän toimittaminen ja siitä tiedottaminen	82
Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisumahdollisuus	82
Sovelletut oikeusohjeet	82
Asiakirjan hyväksyminen.....	83
Liitteet 83	
Jakelu 83	
Tiedoksi.....	83

Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehdoista

Energiequelle Oy suunnittelee Kolarin kunnan alueelle Hirvasjärven tuulivoimahanketta. Hankkeessa tuotetun sähkön siirtämiseksi tarvittavia voimajohtoja suunnitellaan Kolarin kunnan alueen lisäksi Kittilän ja Rovaniemen kuntien alueelle. Hirvasjärven tuulivoimahankkeen tuotantoalue sijaitsee noin 40 kilometriä kaakkoon Kolarin kuntakeskuksesta ja noin 60 kilometriä lounaaseen Kittilän kuntakeskuksesta. Tuotantoalueen kokonaispinta-ala on noin 3 360 hehtaaria ja maa-alueet ovat pääosin yhteismetsän sekä yksityisten maanomistajien omistuksessa. Tuotantoalueella on myös valtion omistamia maita. Tuulivoimaloiden lisäksi tuotantoalueelle rakennetaan sähköasema sekä tarvittavat huoltotiet ja maakaapelointi voimaloiden välille. Suunnitellut voimajohtoreitit sijoittuvat sekä yksityisten että valtion omistamille maille. Sähkönsiirtoa varten rakennetaan uusi, enintään 27 kilometriä pitkä 220 kV voimajohto tuotantoalueen itäpuolella sijaitsevaan Fingridin verkkoon. Fingridin verkkoon liittymistä varten rakennetaan sähköasema Kittilään.

Tuulivoimahankkeen suunnittelun lähtökohtana on sijoittaa voimalat tuulivoimatuotannon kannalta tehokkaasti ja taloudellisesti. Hankkeen suunnittelussa kiinnitetään huomiota hankealueen ympäristöön sekä lähialueiden asutukseen. Tuulivoimalat sijoitetaan maastoon siten, että ne aiheuttavat kokonaisuudessaan mahdollisimman vähän haittaa. Hankkeen rajaukseen on vaikuttanut esimerkiksi noin kahden kilometrin etäisyyden pitäminen asutuksen ja voimaloiden välillä, tiedossa olevat ympäristökijät, tehdyt selvitykset ja vaikutustenarvioinnit sekä keskustelut alueen paliskuntien kanssa.

Hankkeen vaihtoehdot

YVA-selostuksessa hankkeen vaihtoehdot on kuvattu luvussa 5. Kolarin Hirvasjärven tuulivoimahankkeen YVA-menettelyssä on arvioitu tuulivoimapuiston osalta seuraavat vaihtoehdot:

Vaihtoehto VE0: Tuulivoimahanketta ei toteuteta.

Vaihtoehto VE1: Alueelle toteutetaan 26 tuulivoimalaa. Voimaloiden kokonaiskorkeus enintään 300 m, yksikköteho 6–10 MW ja kokonaisteho enintään 260 MW.

Vaihtoehto VE2: Alueelle toteutetaan 21 tuulivoimalaa. Voimaloiden kokonaiskorkeus enintään 300 m, yksikköteho 6–10 MW ja kokonaisteho enintään 210 MW.

Sähkönsiirron vaihtoehto A: Verkkoliityntä tuotantoalueesta sähköasemalta A itään uudella noin 21 km pituisella 220 kV voimajohdolla Fingridin verkkoon. Noin seitsemän kilometriä voimajohdosta toteutetaan maakaapelina, muu osa ilmajohtona.

Sähkönsiirron vaihtoehto B: Verkkoliityntä tuotantoalueesta sähköasemalta A itään uudella noin 27 km pituisella 220 kV voimajohdolla Fingridin verkkoon.

Sähkösiirron vaihtoehto C: Verkkoliityntä tuotantoalueesta sähköasemalta B itään uudella noin 27 km pituisella 220 kV voimajohdolla Fingridin verkkoon.

Sähkösiirron vaihtoehto D: Verkkoliityntä tuotantoalueesta sähköasemalta A itään uudella noin 26 km pituisella 220 kV voimajohdolla Fingridin verkkoon.

Sähkösiirron vaihtoehto E: Verkkoliityntä tuotantoalueesta sähköasemalta B itään uudella noin 23 km pituisella 220 kV voimajohdolla Fingridin verkkoon.

Sähkösiirron vaihtoehto F: Verkkoliityntä tuotantoalueesta sähköasemalta A itään uudella noin 26 km pituisella 220 kV voimajohdolla Fingridin verkkoon.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (5.5.2017/252) tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja arvioinnin yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä lisätä samalla kaikkien tiedon saantia ja osallistumismahdollisuuksia.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyllä tarkoitetaan menettelyä, jossa tunnistetaan, arvioidaan ja kuvataan tiettyjen hankkeiden todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset ja kuullaan viranomaisia ja niitä, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, sekä yhteisöjä ja säätiöitä, joiden toimialaa vaikutukset saattavat koskea.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä arvioidavat hankkeet ja niiden muutokset on lueteltu YVA-lain liitteessä 1. Tämän hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely perustuu YVA-lain liitteen 1 kohtaan 7 e) tuulivoimahankkeet, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia. YVA-lain 10 §:n mukaisena yhteysviranomaisena toimii Lapin ELY-keskus.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä hankkeesta vastaava laatii ympäristövaikutusten arviointiohjelman (YVA-ohjelma, arviointiohjelma), joka on suunnitelma tarvittavista selvityksistä ja arviointimenettelyn järjestämisestä. Yhteysviranomaisena kuulee viranomaistahoja ja antaa muille mahdollisuuden ilmaista mielipiteensä, jonka jälkeen antaa arviointiohjelmasta yhteysviranomaisen lausunnon. Lausunnonaan yhteysviranomaisena ottaa kantaa arviointiohjelman laajuuteen ja tarkkuuteen sekä siihen, kuinka tarvittavat selvitykset sovitetaan tarpeen mukaan yhteen hanketta koskevien muissa laeissa edellytettyjen selvitysten kanssa. Hankkeesta vastaava Energiequelle Oy toimittanut 1.11.2024 ympäristövaikutusten arviointiohjelman yhteysviranomaiselle. Arviointiohjelma oli nähtävillä 7.6.–6.7.2023 ja yhteysviranomaisena antoi siitä lausuntonsa 26.7.2023.

Hankkeesta vastaava tekee arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella tarvittavat selvitykset ja arvioinnit hankkeen vaikutuksista ja laatii ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (YVA-selostus, arviointiselostus). Hankkeesta vastaava on 1.11.2024 toimittanut yhteysviranomaiselle hanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiselostuksen. Lisäksi yhteysviranomaiselle on toimitettu vain viranomaiskäyttöön tarkoitetut liitteet 16–18.

Yhteysviranomainen tarkistaa arviointiselostuksen riittävyyden ja laadun sekä laatii perustellun päätelmän hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista. Jos yhteysviranomainen ei voi tehdä perusteltua päätelmää ympäristövaikutusten arviointiselostuksen puutteellisuuden vuoksi, sen on ilmoitettava hankkeesta vastaavalle, miltä osin arviointiselostusta on täydennettävä.

Muiden menettelyjen yhteensovittaminen

Luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi

YVA-menettelyn yhteydessä on tehty luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen riittävän yksityiskohtainen Natura 2000 -alueiden luontoarvoihin kohdistuvien vaikutusten arviointi. Arvioinnissa on huomioitu seuraavat Natura 2000 -alueet: Juustovuoma SAC (FI1300705), Tornionjoen ja Muonionjoen vesistö SAC (FI1301912) ja Ounasjoki SAC (FI1301318). Kohteista on tehty Natura-tarvearviot. YVA-selostuksen mukaan tarvearvioiden perusteella ei ole varteenotettavaa syytä epäillä, että hankkeella olisi vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontoarvoihin, joten luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi ei ole tarpeen. Jäljemmin tässä perustellussa päätelmässä kohdassa vaikutukset Natura 2000 -alueisiin on otettu kantaa Juustovuoman Natura-alueen suojeluperustelajin saukon arviointiin.

Kaavoitus

Tuulivoimaloiden rakentaminen edellyttää tuulivoimayleiskaavan laatimista. Yhteysviranomainen toteaa, että maankäyttö- ja rakennuslain 44.2 §:n mukaan yleiskaavan käytöstä tuulivoimaloiden rakennuslupan perusteena säädetään 77 a §:ssä. MRL 77 a §:n mukaan rakennuslupa tuulivoimalan rakentamiseen voidaan 137 §:n 1 momentin estämättä myöntää, jos yleiskaavassa on erityisesti määrätty kaavan tai sen osan käyttämisestä rakennuslupan myöntämisen perusteena. Kolarin kunta on laatimassa Hirvasjärven tuulivoimaosayleiskaavaa, joka laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain 77a §:n mukaisesti, jolloin osayleiskaavaa voidaan käyttää

tuulivoimaloiden rakennusluvan myöntämisen perusteena. YVA-menettelyn yhteydessä tehtävät selvitykset ja vaikutusten arvioinnit toimivat myös kaavoituksen selvitysaineistona. Tuulivoimaloiden alue on myös kaava-alueen rajaus, mutta yleiskaava-alueen ulkopuoliset sähkönsiirtoreitit eivät kuulu kaava-alueeseen. Hirvasjärven tuulivoimaosayleiskaavan valmisteluaineisto on ollut nähtävillä 20.11.2024.–10.1.2025. Kaavaehdotus laaditaan sen jälkeen, kun yhteysviranomainen on antanut perustellun päätelmän YVA-selostuksesta. Hankealueella ei ole asemakaavaa, eikä asemakaavoitus ole vireillä.

Yhteysviranomainen huomauttaa, että tuulivoimayleiskaavan valmisteluaineisto on ollut nähtävillä samaan aikaan YVA-selostuksen kanssa ja yleiskaavan valmisteluaineisto on perustunut YVA-menettelyssä tehtyihin selvityksiin ja vaikutusarviointeihin. YVA-menettely on osa hankkeen suunnittelua ja alueen soveltuvuutta tuulivoimatuotantoon tulee arvioida YVA-menettelyssä. Yhteysviranomainen vielä korostaa, että yleiskaavaa laadittaessa on maakuntakaava otettava huomioon (MRL 39 §). Kunta ei voi hyväksyä maakuntakaavan vastaista yleiskaavaa ja yhteysviranomainen kehottaa ottamaan tämän huomioon suunnittelussa.

Yhteysviranomainen huomauttaa, että maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) nimike on muutettu lailla maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta (752/2023). Laki tuli voimaan 1.1.2025. Uusi nimike on 1.1.2025 alkaen alueidenkäyttölaki. Maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta annetun lain mukaan alueidenkäyttölain voimaan tullessa vireillä oleva asia käsitellään loppuun soveltaen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Arviointiselostuksessa on kuvattu hankealueen kaavoitustilanne ja kaavoitustarve. Tunturi-Lapin maakuntakaavassa tuotantoalue sijoittuu maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M). Ounasjoen ylittäessään kaikki sähkönsiirron vaihtoehdot sijoittuvat lisäksi pieniltä osin luonnonsuojelualueelle (SL 4236).

Arviointiselostuksessa on todettu, että Lapin maakuntakaavojen alueella tuulivoimahankkeiden sijoittaminen kokonaan maakuntakaavan tv-alueiden ulkopuolelle on mahdollista edellyttäen, että hankkeen seudulliset vaikutukset on selvitetty kuntakaavoituksen ja YVA-menettelyn yhteydessä. Alueelle ollaan laatimassa tuulivoimayleiskaavaa. Yhteysviranomainen katsoi yhteysviranomaisen lausunnossaan, ettei maakuntakaavan muuttamiselle ole tarvetta, vaan kunta voi yleiskaavoitusmenettelyssä ratkaista tuulivoimahankkeen sijoittamisen edellytykset. Lapin liitto on tuonut lausunnossaan esille, että tuulivoiman sijoittamisen edellytykset ja poikkeaminen maakuntakaavasta mahdollista tutkia maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa yleiskaavaprosessissa ilman maakuntakaavan muutosta.

Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu

Poronhoitolain (PHL) 53 §:n mukaan suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä valtion viranomaisten on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa. Hankealueella on valtion maita, joten hankkeessa on järjestettävä poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu. Hankkeessa on järjestetty PHL:n 53 §:n mukaiset neuvottelut 18.4.2023 ja 19.3.2024.

Arviointiselostuksesta tiedottaminen ja kuuleminen

Yhteysviranomainen ilmoitti arviointiselostuksesta ja sen nähtävillä olosta sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 13.11.2024–10.1.2025. Kuulutus julkaistiin ELY-keskuksen verkkosivuilla www.ely-keskus.fi/kuulutukset/. Kuulutus ja arviointiselostus liitteineen julkaistiin lisäksi ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/hirvasjarventuulivoimahankeYVA.

Kuulutus lähetettiin Kolarin ja Kittilän kunnalle sekä Rovaniemen kaupungille julkaistavaksi niiden verkkosivuilla. Arviointiselostuksesta ja sen nähtävillä olosta sekä mahdollisuudesta mielipiteiden ja lausuntojen esittämiseen tiedotettiin Luoteis-Lappi-, Kittilälehti-, Lapin Kansa- ja Uusi Rovaniemi -lehdissä 13.11.2024 julkaistulla ilmoituksella kuulutuksesta.

Arviointiselostukseen on voinut tutustua paperimuodossa kuulemisaikana Lapin ELY-keskuksessa (Hallituskatu 3 B), Kolarin kunnanvirastolla (Isopalontie 2), Kittilän kunnanvirastolla (Valtatie 15) ja Rovaniemen kaupungin Osviitta-asiointipisteessä (Koskikatu 19). YVA-selostukseen on ollut mahdollisuus tutustua myös Kolarin kunnankirjastossa (Isopalontie 2), Kittilän kunnankirjastossa (Kirjatie 1) ja Rovaniemen pääkirjastossa (Lapinkävijäntie 2).

Hankkeen arviointiselostuksesta järjestettiin yleisötilaisuus 3.12.2024 klo 17 alkaen Kolarissa, Pasmajärven Sointulassa. Yleisötilaisuuteen oli osallistumismahdollisuus myös etäyhteydellä. Yleisötilaisuudesta ilmoitettiin kuulutuksessa Luoteis-Lappi-, Kittilälehti-, Lapin Kansa- ja Uusi Rovaniemi -lehdissä 13.11.2024. Yhteysviranomaisen, hankkeesta vastaavan ja konsultin edustajien lisäksi yleisötilaisuudessa oli läsnä ja etäyhteydellä yhteensä noin 66 henkilöä. Yleisötilaisuudessa kysyttiin ja kommentoitiin seuraavia seikkoja:

K: Kuka on tilaisuudesta vastaava?

K: Kuka omistaa ne puistot, jotka on myyty?

K: Onko osakkeet vapaasti ostettavissa vai jääkö osakkeet Energiequellen omistukseen?

6.3.2025

K: Mikä on mainittu kiinteistövero, onko keskimääräisesti laskettu vai jotenkin muuten?

K: Yhteisövero on osin myös valtiolle.

K: Mitkä voimat ovat jääneet pois?

K: Havainnekuvia ei ollut Hinttajärven suunnalta, onko mahdollista toivoa havainnekuvia alueelta?

K: Milloin valitaan, minkälainen lentoestevalo on voimaloissa?

K: Tuulivoimaloista lähtevä melu on kova ja varsinkin silloin, kun ne vaihtavat suuntaa.

K: Kommentti rakennusoikeuden menetyksestä isolta alueelta.

K: Miten on otettu huomioon yötön yö mallinuksissa?

K: Yksi havainnekuvista otettu naapurista, jossa suurin puuste. Omasta pihasta näkyy voimat paremmin kuin siitä mistä otettu kuva. Asukaskyselyn linkki ei toiminut. Kunnan palvelut ovat kaukana ja hankkeen negatiiviset vaikutukset tulevat paikallisille, mutta hyötyjä ei. Tonttien arvon laskee.

K: Missä vaiheessa otetaan huomioon kaavasta annettu palaute?

K: Esittely oli selkeäsanainen ja ei ollut sivistyssanoja, jota ei ymmärrä. Hirvasjärven yhteismetsä saa tulot, jotka jaetaan kaikkien osakkaiden kesken. Tuo työpaikkoja rakennusaikana.

K: Asiallinen selvitys. Sosiaalinen toimitus puuttuu, joka tulee selvästi esille. Keskimääräinen tuotto miljoona euroa vuodessa voimalasta, menee pelkästään Energiequellelle.

K: Selkeä esittely. Ihmisten osuus pienellä osuudella.

K: Välkkyvätkö punaiset yövalot?

K: Millä perusteella havainnekuvapaikat on valittu?

K: Meluvaikutus: Myllyt pitävät todella kovaa meteliä, riippuen säästä. Tasainen humina kuuluu koko ajan ja hyvällä tuulella häiritsevästi. Myös välkevaikutukset suuria lähellä asutusta.

K: Jos meluhaittaa todetaan voimaloista, miten haitan arviointimenettely hoidetaan, kun laitos on toiminnassa?

K: En ehtinyt olla alusta asti mukana kokouksessa, mutta miten huomioitiin mahdollinen Aalistunturin seudulle tuleva kansallispuisto?

K: Kumpi on voimalan ilmoitettu korkeus napakorkeus vai lapakorkeus?

K: Rakennushanke kohdistuu hyvin hiljaiselle alueelle, tämä olisi huomioitava kaavavaiheessa. Lisäksi pystytäänkö mallintamaan ns. valosaasteen kokonaisvaikutus alueelle, jossa ei ole valosaastetta yhtään.

K: Melumallinnukset ovat laskennallisia arvioita melun leviämisestä ja tosielämässä meluvaikutukset ovat suurempia. Hankkeelle tulisi ehdottomasti edellyttää ympäristölupaa ennen voimaloiden käyttöönottoa, koska vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tuulivoimaloiden meluhaittoja voidaan hallita ainoastaan ympäristölupamääräyksiä. Ympäristöluvan tarpeesta päättää kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Miten viranomainen suhtautuu ympäristölupa-asiaan?

K: Meillä Pohjanmaalla on rakennettu isoja myllyvoimaloita, ja taloudellinen arvo alueelle 0.

K: Yhteismetsän osakkaista valtaosa ei tietääkseni asu hankealueen kupeessa. Ymmärrettävästi hanke on heille pelkästään positiivinen asia.

K: Meille Ilmajolle rakennettiin tuulimyllyjä, ihan yhden käden sormilla oli laskettavissa paikalliset työntekijät.

Arviointiselostuksesta annetut lausunnot ja mielipiteet

Yhteysviranomainen pyysi 13.11.2024 lausunnot arviointiselostuksesta hankkeen vaikutusalueen kunnilta ja muilta viranomaisilta, joita asia todennäköisesti koskee. Lisäksi lausunnot arviointiselostuksesta pyydettiin niiltä asiantuntijalaitoksilta, yhdistyksiltä ja yhteisöiltä, jotka antoivat lausunnon tai mielipiteen hankkeen YVA-ohjelmasta. Yhteysviranomainen lähetti lausuntopyynnöt seuraaville tahoille:

Kolarin kunta, Kolarin rakennusvalvontaviranomainen, Kittilän kunta, Kittilän rakennusvalvontaviranomainen, Kittilän terveydensuojeluviranomainen, Kittilän ympäristönsuojeluviranomainen, Rovaniemen kaupunki, Rovaniemen rakennusvalvontaviranomainen, Rovaniemen terveydensuojeluviranomainen, Rovaniemen ympäristönsuojeluviranomainen, Pellon kunta, Lapin aluehallintovirasto, Metsähallitus, luontopalvelut, Metsähallitus, Lapin liitto, Lapin pelastuslaitos, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Luonnonvarakeskus, Väylävirasto, Maanmittauslaitos, Kolarin paliskunta, Jääskön paliskunta, Alakylän paliskunta, Paliskuntain yhdistys, Lapin maakuntamuseo, Tornionlaakson museo, Fingrid Oyj, Kittilän Alueverkko Oy, Puolustusvoimat, 3. logistiikkarykmentti, Finavia Oyj, Fintraffic Lennonvarmistus Oy, Ilmatieteen laitos, Suomen metsäkeskus, Metsänhoitoyhdistys Lappi, MTK-Lappi, Suomen luonnonsuojeluliitto, Lapin piiri ry, Lapin lintutieteellinen yhdistys ry, Kehittyvä Sieppijärvi ry, Nuottavaaran kyläyhdistys ry, Pasmajärven maa- ja kotitalousseura ry, Vaattojärven kyläyhdistys ry, Venejärvenkylän kyläyhdistys ry, Lohinivan kyläyhdistys ry, Kinisjärven kyläyhdistys ry, Kolarin riistanhoitoyhdistys, Tunturi-Lapin valjakkourheilijat

ry, Järvikylien erä ry, Suomen Erillisverkot Oy, Cinia Group Oy, DNA Oyj, Digita Networks Oyj, Edzcom, Elenia, Elisa Oyj, TeliaSonera Finland Oyj.

Edellä mainittujen lisäksi muilla tahoilla ja kansalaisilla on ollut mahdollisuus esittää mielipiteensä ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta.

Arviointiselostuksesta annettiin 22 lausuntoa ja 24 mielipidettä. Arviointiselostuksesta annetut alkuperäiset lausunnot ja mielipiteet säilytetään Lapin ELY-keskuksessa. Kopiot lausunnoista ja mielipiteistä on lähetetty hankkeesta vastaavalle.

Seuraavassa on esitetty yhteysviranomaisen yhteenveto asioista, joihin arviointiselostuksesta annetuissa lausunnoissa ja mielipiteissä on kiinnitetty huomiota.

Yhteenveto lausunnoista

Kolarin kunta

Kunnan näkemyksen mukaan YVA-selostuksessa on kattavasti, selkeästi ja loogisesti koottuna ja esitettynä YVA-selostukselta vaadittavat kuvaukset ja tiedot hankkeen vaikutuksista. Kolarin kunta edellyttää, että tuulivoimahankkeen toimijan tulee muodostaa kustannuksellaan YVA-selostuksen kohdassa 35 (vaikutusten seuranta) esitetyt seurantajärjestelyt mahdollisiin merkittäviin haitallisiin ympäristövaikutuksiin liittyen.

Rovaniemen ympäristölautakunta

YVA-selostus ottaa riittävästi huomioon alueen ympäristö- sekä muita vaikutuksia. YVA-selostuksessa ei ole tullut esille sellaisia merkittäviä seikkoja, jotka voisivat estää hankkeen toteuttamisen tai merkittävästi haitata alueen ympäristöä.

Kittilän rakennus- ja ympäristölautakunta

Hirvasjärven tuulivoimalahankkeen toteuttamisvaihtoehtoja päättäessä tulee valita vaihtoehto, josta koituu vähiten kielteisiä vaikutuksia ympäristöön. Lisäksi voimajohdon pylväspaikkojen sijoittelu tulee toteuttaa huomioiden haitallisten vaikutusten minimointi ympäristöön sekä huomionarvoiset luontotyyppikohteet, mukaan lukien vesistöt ja lähteet, sekä huomionarvoinen kasvilajisto.

Lapin liitto

Lapin liitto tuo lausunnossaan esille hankkeen suhteen maakuntakaavatilanteeseen ja toteaa, että Hirvasjärven hankealuetta on pidettävä seudullisesti merkittävänä ja siten sen osoittaminen maakuntakaavatasolla on lähtökohtaisesti tarpeen. Kun otetaan huomioon hankealueen ympäröivä maankäyttö ja suunniteltavan tuulivoimahankkeen sijainti maa- ja metsätalousvaltaisella alueella, jota kaavamerkinnän mukaan voidaan

pääkäyttötarkoitusta haittaamatta käyttää myös muuhun tarkoitukseen, on sijoittamisen edellytykset ja poikkeaminen maakuntakaavasta mahdollista tutkia maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa yleiskaavaprosessissa ilman maakuntakaavan muutosta.

YVA-selostuksessa todetaan, että Hirvasjärven tuulivoimahankkeesta kohdistuu vaikutuksia Kolarin, Jääskön ja Alakylän sekä mahdollisesti myös Poikajärven paliskuntaan. Sekä Tunturi-Lapin että Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavassa on annettu koko maakuntakaava-alueita koskeva suunnittelumääräys, jonka mukaan poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset on turvattava. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa. Lapin liiton virasto toteaa, että poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten lieventämiseen ja yhteistyöhön hanke- ja sähkönsiirtoreittialuetta koskevien paliskuntien kanssa tulee kiinnittää jatkosuunnittelussa erityistä huomiota.

Metsähallitus Luontopalvelut

Hankealueella ei ole luonnonsuojelu- tai luonnonsuojeluohjelma-alueita. Lähin luonnonsuojelualue on hankealueesta alle kilometrin koilliseen sijaitseva Juustovuoman soidensuojelualue, joka kuuluu myös Natura 2000 -verkostoon (FI1300705 SAC). Osa alueesta on myös maakunnallisesti tärkeä lintualue.

Hankealueesta länteen sijaitsee Keinosaajojen vanhojen metsien suojeluohjelma-alue ja Siikavuoman soidensuojeluohjelma-alue, lounaaseen Aalistunturin vanhojen metsien suojeluohjelma-alue ja Porovuoman soidensuojeluohjelma-alue, jotka kaikki on tarkoitus perustaa virallisiksi luonnonsuojelualueiksi.

Metsähallitus yhtyy YVA-selostuksen johtopäätöksiin, ettei hankkeesta kohdistu suoria vaikutuksia Juustovuoman soidensuojelualueeseen tai muihin valtion suojelutarkoituksiin varattujen alueiden luontotyypeihin, eikä hanke merkittävästi heikennä Juustovuoman Natura-alueen suojeluperusteena olevia luontotyypejä tai lajeja.

Hankealueen läheltä tunnetaan salassa pidettävän petolintulajin reviirejä. Metsähallitus lausuu hankkeen vaikutuksista lajiin erillisessä lausuntoliitteessä. Liite toimitetaan viranomaiskäyttöön. Metsähallitus toteaa lisäksi, että ympäristön petolintureviirien turvaaminen tukee samalla muidenkin alueella esiintyvien, ihmistoimintaa välttelevien lajien säilymistä.

Tornionlaakson museo

Tornionlaakson museo pitää hyvänä, että arvioinnissa on käytetty apuna ympäristöministeriön tuoreen Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa -

oppaan (2024) ohjeita sekä huomioitu Etelä- ja Keski-Lapin valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointi (2011–2013) ja siinä esitetyt tarkennukset maiseman osalta. Arvioinnissa ei kuitenkaan ole selkeästi tunnistettu maisema-alueena kyseisessä inventoinnissa maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi luokiteltua Vaattojärveä. Vaattojärvi on osoitettu Tunturilapin maakuntakaavassa Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeäksi alueeksi (ma 5987), mutta Vaattojärven maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen rajaus on laajempi, kuin maakuntakaavassa osoitettu rajaus. Muutoin luvussa 15.4 kulttuuriympäristö – nykytila ja vaikutukset on tunnistettu hankkeelle määritellyn vaikutusalueen (n. 30 km) valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön alueet ja kohteet. Myös paikallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet (Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi -hankkeessa inventoidut kohteet) on tunnistettu tuulivoimala-alueen välittömässä lähiympäristössä ja lähivaikutusalueella (alle 10 km).

Maisemavaikutusten selvityksessä on käytetty etäisyysvyöhykkeitä, näkemäalueanalyysiä ja havainnekuvia 12 kuvauspisteestä. Tornionlaakson museon mukaan maiseman ja kulttuuriympäristön muutoksia on arvioitu pääosin oikein, mutta maiseman herkkyys ja sietokyky eivät ole tulleet riittävästi esiin. Erämaisen alueen maisemakuvaan tuulivoimalat aiheuttavat merkittäviä muutoksia, mutta vaikutuksen laajuutta ei ole selkeästi arvioitu. Havainnekuvia on tehty eri vaihtoehtoista, mutta teoreettista maksimivaikutusta ei ole arvioitu ilman metsän peittävää vaikutusta. Museon mukaan näkemäaluekarttojen tulisi olla tarkempia, ja metsän peittävän vaikutuksen tilanne voi muuttua tuulivoimaloiden elinkaaren aikana, mikä tulee ottaa huomioon arvioinnissa.

Näkemäalueselvityksen mukaan tuulivoimalat eivät olisi näkyvissä hankealuetta ympäröivillä vaarojen lakialueilla, mutta analyysikarttojen epätarkkuudet, erityisesti Aalistunturilla, heikentävät luotettavuutta. Havainnekuvista osa on talvi- ja osa kesäaikaisia, mutta ei ole esitetty sekä talvi- että kesäkuvia samalta kuvauspisteeltä. Kolme yöaikaista lentoestevalojen havainnekuvaa on laadittu vain vaihtoehdosta VE1, eikä sähkönsiirtoreiteiltä ole esitetty havainnekuvia lainkaan, mikä on merkittävä puute. Museon mukaan havainnekuvia olisi pitänyt esittää enemmän, erityisesti sähkönsiirron osalta.

Haitallisten maisema- ja kulttuuriympäristövaikutusten lieventämiseksi on esitetty, että voimaloita ei tulisi sijoittaa arvokohteiden läheisyyteen tai korkeille maastonkohdille. Hankkeessa voimaloita on kuitenkin sijoitettu vaarojen ylärinteille ja lakialueille, mikä voi aiheuttaa haitallisia vaikutuksia. Museon mukaan haitallisia vaikutuksia tulisi lieventää jatkosuunnittelussa ja sähkönsiirron huonoimpia vaihtoehtoja tulisi välttää.

Vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön on tunnistettu ja kuvattu asianmukaisesti ja riittävästi YVA-ohjelmassa. Sähkönsiirtoreiteillä olevat kohteet tulee ottaa huomioon

pylväspaikkoja suunnitellessa ja käytännön rakennusvaiheessa. Iso Taapalompolo (1000049568) sijoittuu tuulivoimalasta noin 100 metrin päähän ja Lompolorova (1000049569) sijoittuu parannettavan tien lähelle. Erityisesti näiden kohteiden kohdalla rakentamisvaiheen toiminnasta ja eri rakenteiden sijoittumisesta tulevat vaikutukset korostuvat.

Tuulivoimalan hankealueen kulttuurimaisemaan oleellisena piirteenä kuuluvat vanhat savottakämpät. Arkeologisen inventoinnin 2023 yhteydessä dokumentoitiin muiden kohteiden lisäksi viisi verrattaen modernia kämpän jäännöstä. Kämpäkohteet Hirvasojan kämpä (1000054563), Takaisenlaenliika 2 (1000054560), Huhtalaenjätkä (1000054562), Lutikkakumpu (1000054559) ja Saukkoselkä (1000054561) tulee huomioida jatkosuunnittelussa.

Esitetyt hankevaihtoehdot VE1 ja VE2 ovat tuulivoimaloiden määrän suhteen hyvin lähellä toisiaan. Tornionlaakson museon näkemyksen mukaan arvioinnista selkeästi ilmenee, että esimerkiksi maisemavaikutusten osalta ne eivät tarjoa todellisia vaihtoehtoja, joita vertailemalla voitaisiin arvioida vaihtoehtojen ympäristövaikutuksia ja toteuttamiskelpoisuutta. Yhteysviranomaisen on lausunnossaan YVA-ohjelmasta pitänyt tärkeänä, että hankkeella on erilaisia vaihtoehtoja vaikutusten vertailun mahdollistamiseksi ja hankkeesta aiheutuvien haittojen lieventämiseksi sekä ohjeistanut, että eri vaikutustyyppit huomioon ottaen hankkeessa tulisi tarkastella tarvittaessa vaihtoehto tai vaihtoehtoja, jossa voimaloita on selkeästi vähemmän. Museon käsityksen mukaan 21 voimalaa ei ole selkeästi vähemmän kuin maksimina esitetty 26. Molemmissa vaihtoehdoissa voimalat myös sijoittuvat lähes yhtä laajalle alueelle.

Lapin maakuntamuseo

Sähkönsiirtoreitillä Lapin maakuntamuseon vastuualueen osalta on tehty arkeologinen inventointi 2023 (Hiltunen & Ervasti 2023). Inventoinnissa löydettiin kaksi kiinteää muinaisjäännöstä, joista toinen (1000049584, Kaatajanniemi) sijoittuu sähkönsiirtoreitille ja toinen (1000049583, Ruopaspalo) varsin lähelle sitä. YVA-selostuksessa hankkeen vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön huomioidaan Lapin maakuntamuseon näkemyksen mukaan oikeasuuntaisesti. Muinaisjäännösten huomioonottaminen ja säilymisen varmistaminen hankkeen toteutusvaiheessa on toteutettavissa pääosin pylvässijoittelulla sekä tarvittavissa määrin kohteiden maastomerkinällä töiden ajaksi. Hankkeen edetessä ja pylvässijoittelun tarkentuessa, Lapin maakuntamuseolle tulee varata mahdollisuus lausua suunnitelmista.

YVA-selostuksessa on tunnistettu valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt. Maisemavaikutusten arviointia varten on laadittu näkymäalueanalyysi sekä kuvasovitteita. YVA-selostuksen mukaan maiseman ja kulttuuriympäristön arvokohteisiin ei aiheudu sellaisia vaikutuksia, jotka muuttaisivat kohteiden arvoperusteina olevia ominaispiirteitä. Vaikutukset

arvokohteille ovat pääsääntöisesti vähäisiä tai kohtalaisia. YVA-selostuksessa esitettyä rakennetun kulttuuriympäristöön ja maisemaan kohdistuvien vaikutusten arviointia voidaan pitää riittävänä.

Luonnonvarakeskus

Direktiivilajiston osalta vaikutusten arviointi on suppeaa. Alueella on todennäköisesti euroopanmajavan pesä ja alueella esiintyy saukko. Luke näkee, että näiden lajien huomioiminen vaikutustenarvioinnissa on tärkeää, sillä molemmat ovat liitteen IV-lajeja. Luke näkee, että Juustovuoman Natura-alueelle pitäisi tehdä Natura-arvio. Alue on määritelty MAALI-alueeksi ja etäisyys kohteeseen on n. 800 m. Selostuksessa kerrotaan, että metson soidinkeskukset ja teeren aktiivisimmat soittimet on merkitty linnustollisesti arvokkaiksi alueiksi.

Luke puoltaa kaikkia esitettyjä lievennystoimia. Luke korostaa yhä alueen merkitystä vaelluskaloille ja sen riittävää huomioimista rakentamisvaiheessa ja sen jälkeen, jotta vaellusesteitä ei synny ja veteen päätyvän kiintoaineen määrä on mahdollisimman pieni.

Poronhoidon osalta Luke pitää vaikutusten arviointia pääosin hyvin toteutettuna, mutta korostaa, paikallisten vaikutusten arvioinnin merkitystä paliskuntatason arvioinnin rinnalla. Luke pitää uskottavana esitettyä arvioita siitä, että hankkeella voi olla merkittäviä kielteisiä vaikutuksia erityisesti Kolarin paliskunnalle ja mahdollisesti myös Jääskön paliskunnalle. Lisäksi Luke pitää mahdollisena, että paikallisesti Kolarin paliskunnan kaakkoisosassa vaikutukset voivat olla jopa erittäin merkittäviä, sillä alueen käyttö saattaa muuttua tai estyä lähes kokonaan. Vaikutusten voimakkuuksien arviointiin liittyy kuitenkin suurta epävarmuutta. Hankkeen haittojen lieventämiseksi YVA-selostuksessa esitetään monia hyviä keinoja, kuten laidunalueiden ennallistamista ja kompensointia. Luke yhtyy YVA-selostuksessa esitettyyn näkemykseen, että lieventämiskeinoista päätettäessä oleellista ovat suorat neuvottelut hanketoimijoiden ja paliskunnan välillä. Luke kuitenkin lisäksi painottaa myös konkreettisten veloitteiden tarpeellisuutta, mikäli paliskunnalle havaitaan koituvan YVA-selostuksessa arvioituja haittoja. Tärkeää on myös, että sekä neuvottelu- että lievennysvelvollisuudet siirtyvät uudelle toimijalle, mikäli hanke myydään eteenpäin.

Fingrid Oyj

Fingrid Oyj tuo lausunnossaan esille, että se on lausunut vuonna 2023 Hirvasjärven tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmasta ja erikseen osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Fingrid toi tuolloin lausunnoissaan esille, että tuulivoima-alueen verkkoliityntä vaatii keskustelua ja tarkentamista. YVA-selostuksessa esitetty liityntä ei vastaa neuvotteluja Fingridin kanssa, joten hankkeesta vastaavan tulee tarkentaa liityntäpistettä. Muiden kuin Fingrid Oyj:n omistamien voimajohtojen osalta hankkeesta vastaavan tulee pyytää erillinen lausunto voimajohtojen omistajilta. Fingridin

johtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto. Pyydämme toimittamaan lausuntopyyntönsä ensisijaisesti verkkosivun kautta www.fingrid.fi/risteamalausunnot.

Kittilän alueverkko Oy

Kittilän alueverkko Oy pyytää lausunnossaan huomioimaan jo hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä olemassa olevan suurjännitteisen sähköjakeluinfratruktuurin, etenkin Meltaus-Isoniemi-välisen johto-osuuden vaihtoehtona tuulivoimapuiston verkkoon liittämiseksi.

Fintraffic Lennonvarmistus Oy

Ilmailulaki määrää lentoesteistä siten, että rakennelma tai laite ei saa häiritä ilmailua palvelevia laitteita tai lentoliikennettä tai aiheuttaa muutoin vaaraa lentoturvallisuudelle. Ilmailulain 1.10.2023 voimaantulleen muutoksen mukaisesti Liikenne- ja viestintävirasto selvittää osana lentoestelupaprosessia lentoesteen vaikutukset lentoliikenteen sujuvuudelle ja lentopaikan pitäjälle.

Ilmatieteen laitos

Hirvasjärven tuulivoimapuisto sijaitsee yli 20 km päässä lähimmästä laitoksen säätutkasta, näin ollen linjauksensa mukaan Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointiselostukseen. Ilmatieteen laitos huomauttaa, että sääolosuhteista riippuen voimala-alueen aiheuttamat häiriökaiut voivat näkyä säätutkamittauksissa jopa yli 100 km etäisyydellä säätutkasta, joten lauseet kohdissa 32.3.4 ja 32.9 ovat virheellisiä. Vaikka voimalat saattavat näkyä tältä etäisyydeltä tutkimuksissa, tämä ei vaikuta laitoksen lausuntoon.

Telia Finland Oyj

Telia Finland Oyj:llä ei ole hankkeesta huomautettavaa, mutta jatkossa hankkeen vaikutusalueelle ei voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

Suomen Erillisverkot Oy

Hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkkoo-peraattoripalvelut liiketoimintaan.

Paliskuntain yhdistys

Hankealue sijoittuu pääosin Kolarin paliskunnan alueelle, paliskunnan lounaisosaan. Kolarin paliskunnan suurin sallittu eloporomäärä on 2600 ja paliskunnassa on 66 poronostajaa. Aluetta käytetään syys- ja talvilaitumena. Porojen kevtälaidunkierro

kohti pohjoisempaan olevia kevät- ja kesälaidunalueita sekä syyslaidunkierro takaisin kohti etelää kulkee alueen poikki. Hankealueen välittömässä läheisyydessä on paliskunnan tärkeä Kaivoslaen erotusaitapaikka ja paimentopaikka sekä laidunkierroita. Hankkeen voimajohto sijoittuu pääosin Jääskön ja Alakylän paliskuntiin kevät- syys- ja talvilaitumille. Jääskön paliskunnan suurin sallittu eloporumäärä on 1000 ja poronhoitajia on 25. Alakylän paliskunnassa suurin sallittu eloporumäärä on 5300 ja poronhoitajia on 98. Voimajohtoon vaihtoehto C sijoittuu loppuosasta Poikajärven paliskunnan talvi- ja kevätlaidunalueelle. Poikajärven suurin sallittu eloporumäärä on 4600 ja poronhoitajia on 99. Paliskuntien poronhoito perustuu luonnonlaitumiin ja porojen vapaaseen laiduntamiseen laidunkiertonsa mukaisesti.

Lausunnossa tuodaan esille poronhoitolain mukainen poronhoito-oikeus ja laidunnusoikeus sekä PHL 53 §:n mukainen neuvotteluvollisuus. Lisäksi esiin tuodaan Tunturi-Lapin sekä Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavojen koko maakuntakaava-alueita koskeva määräys poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaamisesta.

Tuulivoimahankkeen vaikutukset Kolarin paliskunnalle ovat suoria, epäsuoria ja monin tavoin haitallisia. Hanke sijoittuu alueille, joilla on keskeinen merkitys poronhoidolle, kuten syys- ja talvilaidunalueet, kevätlaidunkierro reitti, sekä tärkeät paimentopaikat ja erotusaidat. Näiden alueiden käyttö häiriintyy tuulivoimaloiden rakentamisen ja toiminnan seurauksena, mikä voi vaikuttaa porojen laidunnusmahdollisuuksiin, siirtymiseen alueilta, ja lisätä poronhoidon kustannuksia ja työtä.

Tutkimukset, erityisesti Skarinin ja muiden pohjoismaisten tutkijoiden tekemät, ovat osoittaneet, että porot välttelevät voimakkaasti tuulivoimaloiden alueita, erityisesti vasoma-aikana, ja stressi ja laitumien väheneminen voivat johtaa jopa poronhoidon uudelleenjärjestelyihin. Tällöin porot voivat siirtyä muille alueille, joissa ne aiheuttavat vahinkoa viljelyksille ja asutukselle, sekä lisätä porokolareiden ja petovahinkojen riskiä. Voimajohtojen rakentaminen ja lisääntyvä moottorikelkkailu myös pirstoavat laitumia ja lisäävät porojen liikkumisen riskejä.

Rakennus- ja käyttöaikana tapahtuva häiriö voi johtaa siihen, että poronhoitotoita joudutaan järjestämään uudelleen, ja laidunten heikentyminen voi alentaa porotalouden kannattavuutta. Porojen teurastusprosentti voi laskea, ja eläinten lisäruokinnan tarve saattaa kasvaa. Tämän lisäksi hankkeen vaikutukset voivat olla laajempia, kun maa-ainesten otto poronhoitoalueelta lisää laidunmenetyksiä ja vaikuttaa eläinten ravinnon saantiin. Kaiken kaikkiaan tuulivoimahankkeella voi olla merkittäviä kielteisiä vaikutuksia Kolarin paliskunnan poronhoitoon, ja nämä vaikutukset voivat laajentua myös alueen muihin paliskuntiin, kuten Jääskön paliskuntaan.

Ympäristölle aiheutetut muutokset vaikuttavat aina poronhoitoon. Poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten asianmukaiseen selvittämiseen ja huomioon ottamiseen

suunnittelussa ohjaa paitsi poronhoitolaki, myös YVA-laki sekä alueella voimassa ja vireillä olevat maakuntakaavat.

Poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu tarkoituksenmukaisesti. YVA-selostuksessa kerrotaan, että maa-ainesten ottoluvat ovat hankkeessa työnalla, mutta mahdollisesti tuulivoima-alueeseen rakennettavia maa-aineksia otettaisiin lähialueelta. Kokonaisvaikutusten arviointiin tulee tehdä myös arviointi siitä, mistä hankkeen tarvitsemat maa-ainekset otetaan. Tältä osin poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arviointi on puutteellinen.

YVA-selostuksessa mainitaan myös, että rakennusvaiheen päätyttyä tuulivoiman tuotantoaluetta on mahdollista käyttää laidunalueena, mikäli porot alueelle palaavat. Tulee kuitenkin huomioida, että porojen välttämiskäyttämisen myötä tuotantoalueen käyttäminen laidunalueena estyisi ja myös tuotantoalueen arvo laitumena on ravinnon ja laidunrauhan näkökulmasta heikompi. YVA-selostuksessa mainitaan, että Alakylän ja Poikajärven paliskuntien välillä on aita ja tällä hetkellä voimajohdon osalta ei ole ollut ongelmaa aitarakenteisiin liittyen. Paliskunnilla on kuitenkin kokemusta siitä, että veräjä on usein auki ja porot kulkevat aukosta naapuripaliskuntaan.

Hankkeen yhteisvaikutusten selvittäminen muiden paliskuntien alueille suunniteltujen tuulivoima-alueiden kanssa on välttämätöntä. YVA-selostuksessa yhteisvaikutuksia on katsottu 30 km säteellä hankealueesta. Olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista tarkastella kaikkia paliskuntien alueille suunniteltuja tuulivoima-alueita poronhoidolle ja paliskunnille koituvia yhteisvaikutuksia arvioitaessa. Yhteisvaikutusten arvioinnin osalta YVA-selostuksessa mainitaan, että hankkeisiin liittyvät neuvottelut ja lausuntojen annot lisäävät paliskuntien hallinnollista taakkaa sekä hankkeet vaikeuttavat elinkeinon kehittämistä pitkäjänteisesti, koska poronhoitajat elävät epävarmuudessa sen suhteen, mitkä alueet soveltuvat tulevaisuudessa poronhoidon harjoittamiseen. Tällä tunnustetaan olevan vaikutuksia myös poronhoitokulttuuriin. Tämä on tärkeää ottaa huomioon yhteisvaikutuksen osalta. YVA-selostuksen mukaan myös aiemmissa lausunnoissa on nostettu esille, että paliskunnissa aiheuttaa suurta huolta uudet tuulivoimahankkeet uusien sähkölinjojen myötä.

Poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten seuranta on syytä suunnitella YVA-menettelyn aikana. YVA-selostuksessa on kuvattu vaikutusten seuranta ja hyviä käytäntöjä siihen liittyen, mutta siitä ei tule ilmi onko alueen paliskuntien kanssa sovittu hankkeen osalta seurannasta. Menettelyssä tulee etsiä toimenpiteitä haitallisten vaikutusten estämiseen, lieventämiseen ja kompensointiin yhteistyössä alueen poronhoidon harjoittajien kanssa. YVA-selostuksessa esitetään toimenpiteitä haitallisten vaikutusten estämiseen ja lieventämiseen, ja näistä on keskusteltu paliskuntien kanssa neuvotteluissa.

Jääskön paliskunnan näkökulmasta tuulivoimaloiden alue sijoittuu lähelle vasoma-alueita, minkä paliskunta näkee haitallisena. Mitä kauemmas tuulivoimalat sijoitetaan

paliskuntien rajasta, sen vähemmän ne haittaavat Jääskön porojen vasomista. Jääskön paliskunta näkee voimalinjavaihtoehdot VEB ja VEC, eli Sieppijärventien eteläpuoliset vaihtoehdot, erittäin haitallisina, sillä ne sijoittuvat lähelle vasoma-alueita ja kulkevat erittäin tärkeiden syyslaitumien halki ja sijoittuvat porojen kuljetusreiteille kahteen erotusaitaan. Vähiten haitallinen voimajohtovaihtoehto Jääskön paliskunnalle olisi vaihtoehto A. Jääskön paliskunta vastustaa voimalinjavaihtoehtoja VEB JA VEC. Voimalinjavaihtoehdoista Kolarin paliskunta näkee vähiten haitallisena pohjoisimman, vaihtoehdon VEA. Alakylän paliskuntaan sijoittuisivat kaikki vaihtoehdot, joista etukäteen arvioiden vähiten haittaa aiheutuisi vaihtoehdosta C, sillä se sijoittuu olemassa olevan linjan rinnalle. Poikajärven paliskuntaan puolestaan sijoittuu osa vaihtoehdosta VEC, josta aiheutuisi lähinnä laidunmuutoksia talvi- ja kevätlaidunalueelle sekä mahdollista lisääntyvää häiriötä ja porojen ohjautumista valtatielle, mikäli aukealla on kelkan jälkiä.

Lopuksi Paliskuntain yhdistys tuo esille, että YVA-menettelyn aikana tulee etsiä keinoja haittojen estämiseen ja lieventämiseen. Hankkeen ja sen vaatiman sähkönsiirron rakentamisesta ja toiminnasta aiheutuvat haitat tulee pyrkiä estämään ja lieventämään sekä korvata haitat ja menetykset alueen paliskunnille täysimääräisesti. Paliskuntien tiedonsaanti tulee turvata hankkeen jatkosuunnittelussa ja alueen paliskuntien lausunnot ja kannanotot tulee ottaa huomioon painoarvoltaan merkittävänä.

Kolarin riistanhoitoyhdistys

Suunniteltu hankealue on hyvin laaja (3360 ha) ja se sijaitsee harvaan asutulla alueella, pääosin yhdyskuntarakenteen ulkopuolella, jossa toteutuessaan sen vaikutus ympäristöön on huomattavasti suurempi kuin jo rakennetuilla tai niihin välittömästi liittyvillä alueilla.

Hankealueella sijaitsee pieniä järviä, suolampia, puroja ja ojia, joihin alueen rakentaminen tulee vääjäämättä vaikuttamaan. Hanketta käsittelevissä yleisötilaisuuksissa on yleisön puolesta todettu voimaloiden toimiessa niiden roottoreista irtoavan kumia, joka tässä tapauksessa päättyy voimaloita ympäröivään luontoon. Voimaloiden toimintaan liittyy myös kemikaalien ja öljyvuotojen riski. Kolarin riistanhoitoyhdistys toteaa näkemyksensä, ettei hankealueen ympäristökuormitusta tulisi tietoisesti lisätä sijoittamalla voimala nro 21 välittömästi Ison Taapalompolon tuntumaan. Voimala tulisi poistaa hankesuunnitelmasta. Yleisesti ottaen Kolarin riistanhoitoyhdistys suhtautuu Hirvasjärven tuulivoimahankkeeseen hyvin suurella varauksella hankealueen laajuuden ja luontokeskeisen sijainnin vuoksi.

Järvikylän erä

Järvikylän erän huoli kohdistuu mm. lajikantojen kapenemiseen tai jopa katoamiseen alueelta. Tällä tarkoitetaan esim. hirvikannan, riistalintujen, jänisten, kauriiden ja muun riistan elinoloihin kohdistuvaa vaikutusta ja näin ollen myös suoraan jäsentemme

metsästysmahdollisuuksiin. Rakentamisvaiheen aikana riista tulee katoamaan alueelta ja on hyvin epävarmaa, saapuuko riista takaisin tuotantovaiheen aikana. Tuulivoimalan ilmestymisellä maisemaan on vaikutuksia ainakin metsäkanalintujen lisääntymiseen. Linnut väistävät voimalan aiheuttamaa liikettä ja ääntä soidinten ja pesinnän aikana. Metsäkanalintujen on todettu törmäävän usein voimalan vaaleisiin torneihin ja lapoihin.

Hankealue on kokonaisuudessaan metsästyskäytössä ja metsästyksellä ja riistanhoidolla on alueella tärkeä merkitys ja virkistysarvo. Metsästys ja kaikki harrastukseen liittyvä on erittäin tärkeä vapaa-ajan harrastus ja sosiaalisen kanssakäymisen muoto. Seuramme jäsenistö koostuu pääosin ko. alueen asukkaista ja heidän jälkeläisistään, joten alueella metsästys, kalastus, pienpetopyynti, marjastus, sienestys, retkeily ja luonnossa liikkuminen ovat kuuluneet kautta aikojen perheiden elämään vauvasta vaariin ja sieltä on noussut uutta verta metsästyseuran riveihin.

Nyt on kuitenkin odotettavissa ympäröivän maiseman totaalista muuttumista ja rauhan rikkoutumista sekä eläinten että ihmisen kannalta. Lisäksi tiestö ja siirtolinjojen rakentaminen pirstovat metsämaisemaa ja aiheuttavat välillisiä vaikutuksia elinympäristön muutosten kautta ja heikentävät metsästämistä. Ympäri vuoden auki pidettävät tiet tuovat ehkä jossain määrin helpotusta läpikulkuun, mutta voivat esim. lisätä metsästyserikkomusten määrää (esim. tieltä ampuminen) erityisesti ulkopaikkakuntalaisten metsästäjien kohdalla.

Riistakolmioalue sijaitsee tuulivoimapuiston alueella, laskennat tehdään talvi- ja kesälaskentoina ja toivottavaa olisi niiden toteutumisen jatkumo alueella. Alueen luonteen muuttuminen metsämaastosta tuulivoiman tuotantoalueeksi vaikuttaa erittäin heikentävästi metsästyskokemukseen. Esiin on noussut myös huoli vastuukysymyksestä, jos vahinkolaukaus riistan ohi tapahtuu tuulivoimaloita kohden. Jälkihoitoon tuulivoimapuiston tuotannon loputtua kohdistuu myös huolta siitä, mikä taho huolehtii jätteiden keräämisestä ja poistamisesta luonnosta. Tästä tulisi olla mielestämme mustaa valkoisella sopimus ja varmistus siitä, etteivät suuret jätemäärät jää paikallisten huoleksi vaan tuulivoimayhtiö takaa tuulimyllyistä jäävän jätehuollon ja purkamiskustannukset aukottomasti.

Pyydämme tuulivoimapuiston hankkeen päätöksentekijöitä huomioimaan esittämämme metsästykseseen kohdistuvat näkökohdat ja sen, onko otettu mitenkään huomioon, minkälaista hyötyä metsästyseurana siitä meille koituu.

Pasmajärven maa- ja kotitalousseura

Tuulivoimahankkeen vaikutukset Pasmajärven kylälle olisivat erittäin kielteiset, erityisesti maisemassa, sillä myllyt suunnitellaan rakentamaan vaaran päälle, ja ne olisivat näkyvissä suoraan kylän keskustasta. Tuulivoimalat olisivat Suomen korkeimpia, mikä johtaisi merkittäviin maisemahaittoihin. Vaikka arvioidaan, että ääni ei kantautuisi yli 2 km:n päähän, äänen kantautuminen järven pinnan yli ei ole otettu riittävästi huomioon.

Myös välkehaitta olisi merkittävä. Hankkeen rahallinen hyöty menisi Hirvasjärven yhteismetsän osakkaille, jotka eivät kärsisi haitoista yhtä paljon kuin Pasmajärven asukkaat. Pasmajärvi on Kolarin kunnan suurin järvi ja tärkeä virkistysalue, jonka luonne muuttuisi merkittävästi. Tuulivoimapuiston vaikutus alueen monimuotoiseen lajistoon ja biodiversiteettiin on huolestuttava. Alueella sijaitsee myös Aalistunturi, josta on tehty kansallispuistoaloite, ja tuulivoimalat näkyisivät myös sieltä. Pasmajärven kylällä on vaihtoehtoisia alueita tuulivoimapuistolle, mutta kylän keskiössä sijaitseva myllypuisto heikentäisi merkittävästi kylän viihtyvyyttä. Kyläläiset toivovat Tirroniemen leirikeskuksen kehittämistä, joka loisi uusia työpaikkoja ja toisi paluumuuttajia.

Suomen Luonnonsuojeluliiton Lapin piiri

SLL Lapin piiri tavoitetta tärkeänä, jos uusiutuvalla energiantuotannolla korvataan fossiilisia vaihtoehtoja. Kuitenkin Hirvasjärven tuulivoimahankkeen ainoa toteuttamiskelpoinen vaihtoehto on VE0 eli että hanketta ei toteuteta.

DNSH-periaatteessa (Do No Significant Harm) pyritään varmistamaan, että ympäristötavoitteiden toteuttaminen, kuten päästöjen vähentäminen, ei aiheuta haittaa muille ympäristötavoitteille. Tuulivoimalaitoksen sijoittaminen luonnonrauhaiselle alueelle voi vaikeuttaa monimuotoisuuden suojelua. Hirvasjärven hankealue on pääosin metsätalous- ja ojitettuja suoalueita, joiden arvoa luonnon monimuotoisuuden kannalta ei tule aliarvioida. YVA-selostus ei huomioi alueen mahdollisia ennallistamistoimia tai monimuotoisuuden suojelua, kuten soiden ennallistamista tai vesistöjen tilan parantamista. Selostuksessa oletetaan myös, että alueen käyttö jatkuisi ennallaan ilman arviointia ennallistamisen vaikutuksista.

Yhteisvaikutusten osalta etäisyyden vuoksi yhteisvaikutuksia ei arvioitu tulevan lähistöllä vireillä olevien hankkeiden (Kittilän Peittoselkä (31 km), Kittilän Tuohivaara (34 km), Pellon Teikovaara-Saarivaara (38 km) ja Rovaniemen Meltaus (39 km)) kanssa. SLL Lapin mielestä arviointi on vajavainen, koska on selvää, että jokainen hanke jo yksinään kaventaa alueen eläinten elinalueita pirstomalla yhtenäisiä metsäalueita ja katkaisemalla yhteyksiä suojelualueiden välillä niin maalla kuin ilmassa. Noin vuosi sitten julkaistun Luken tutkimuskatsauksen mukaan tutkituissa tapauksissa tuulivoimaloiden alueelta kauemmaksi siirtyi 63 % linnuista, 72 % lepakoista ja 67 % maanisäkkäistä. Johdonmukaisesti siirtyivät kurjet, pöllöt ja porot. Ne siirtyivät keskimäärin 5 kilometriä kauemmaksi tuulivoimaloista. Metsäkanalinnuilla vaikutukset ulottuivat keskimäärin 5 kilometrin päähän.

Hirvasjärven hankealuetta ei ole osoitettu voimassa olevassa Tunturi-Lapin maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueena. Maakuntakaava suosii tuulivoiman sijoittamista rakennettuun ympäristöön eikä erämaahan tai virkistysalueille. SLL Lappi huomauttaa, että Hirvasjärven alue on arvokasta virkistysaluetta, johon tuulivoima ei

sovi, ja että alueella on useita maakunnallisesti tärkeitä maisema-alueita, joiden suojelemiseksi osayleiskaava on maakuntakaavan vastainen.

YVA-selostuksessa ei otettu huomioon alueen mahdollisia eläintenpitopaikkoja, vaikka eläintensuojelulain mukaan eläimiä ei saa altistaa jatkuvalla melulle.

Melumallinnuksessa ei huomioitu ulkotarhoja, ja rakennusaikainen melu arvioitiin lyhytkestoiseksi, vaikka se voi aiheuttaa merkittäviä kielteisiä vaikutuksia alueella, jossa äänimaisema on aiemmin koostunut pääasiassa luonnonäänistä. SLL Lappi korostaa, että melun vaikutus on huomattava, ja toteaa VE0 olevan ainoa toteuttamiskelpoinen vaihtoehto melun kannalta.

YVA-selostuksessa oli arvioitu varjovälkkeen vaikutuksia hankealueella ja sen läheisyydessä. Suomen lainsäädännössä ei ole määritetty välkkeelle raja-arvoja tai suosituksia. Selostuksen mukaan varjovälkkeen vaikutus alueella on vähäisen kielteinen kummassakin vaihtoehdossa. Välketarkastelu toteutetaan tarkastelemalla alueen läheisyyden asuin- ja loma-asuntoja, eli ihmisten ilmeisesti oletetaan oleskelevan pääasiassa kotonaan. Vaikutus koko alueelle myös asuntojen ulkopuolelle olisi pitänyt tarkemmin arvioida. SLL Lappi huomauttaa, että kaikki keinotekoinen muutos alueen valossa tai varjossa voi olla merkittävän kielteinen.

Hirvasjärven tuulivoimahanke sijoittuu alueelle, jossa on vain vähän keinotekoista valoa. Valosaaste on väärään aikaan, väärässä paikassa tai liian kirkkaana loistavaa keinotekoista valoa. Valosaaste voi olla esimerkiksi häikäisevää, horisontin yläpuolelle heijastuvaa tai vilkkuvaa valaistusta. Tuulivoimaloiden lentoestevaloilla on merkittävä kielteinen vaikutus alueen maisemaan, erityisesti pimeinä aikoina, jolloin voimaloiden vilkkuva valo muuttaa ympäristön rauhattomaksi ja teolliseksi. Voimaloiden valot näkyvät jopa 30 kilometrin päähän ja häiritsevät Hirvasjärven alueen luonnollista, valosaasteetonta pimeyttä. SLL Lappi katsoo, että valovaikutus on erityisen suuri lähialueilla, kuten Taapajärvellä, ja kauempana, kuten Aalistunturilla. Havainnekuvat pimeään maiseman muutoksista olisivat kuuluneet YVA-selostukseen, ei liitteisiin.

Tuulivoimalat muuttavat maiseman teolliseksi, ja niiden vaikutus näkyy jopa 30 kilometrin päähän. YVA-selostuksessa ei otettu huomioon laajempaa vaikutusalueita, vaikka voimalat voivat vaikuttaa merkittävästi maakunnallisesti tärkeisiin maisema-alueisiin ja kulttuuriympäristöihin. Erityisesti järviolueilla ja kylämaisemissa, kuten Taapajärvellä ja Pasmajärvellä, kielteiset vaikutukset ovat suuria. Aalistunturilta voimalat näkyvät selvästi, ja maiseman luonne muuttuu merkittävästi, mikä vaikuttaa myös kulttuurihistoriallisesti arvokkaisiin alueisiin. Hankkeen vaikutus ulottuu myös maisema-alueiden yhtenäisyyteen, erityisesti Venejärven kylässä ja Taapajärvellä, ja sähkölinjat lisäävät maisemahaittoja.

YVA-selostuksessa mainitaan, että hankkeella voi olla myönteisiä vaikutuksia työllisyyteen, erityisesti käyttövaiheessa kerrannaisvaikutusten kautta, kuten

tukipalveluissa ja huollossa. Rakentamisen vaikutukset ovat lyhytaikaisia, mutta käyttövaiheessa vaikutukset jatkuvat tuulivoimaloiden elinkaaren ajan. Hankkeella arvioidaan olevan vain vähäisiä vaikutuksia muihin elinkeinoihin, mutta matkailu, majoitustoiminta ja poronhoito voivat kärsiä tuulivoimarakentamisesta. YVA-selostuksessa tuulivoimahankkeen vaikutukset elinoloihin, viihtyvyyteen ja virkistykseen arvioitiin kohtalaisen kielteisiksi. Kolme sähkönsiirtolinjavaihtoehtoa todettiin merkittävästi kielteisiksi, mutta vaihtoehto VE0, jossa ei toteuteta tuulivoimahanketta, ei aiheuta vaikutuksia elinoloihin tai virkistykseen. Kuitenkin hankesuunnittelu saattaa säilyttää kahtiajakoja paikallisten asukkaiden ja yhteisöjen keskuudessa. SLL Lappi huomauttaa, että useat yhtäaikaisten hankkeet ovat olleet yhteisöille kuormittavia.

Poro on herkkä saaliseläin, joka voi häiriintyä niin varjovälkkeestä kuin tuulivoimalan melustakin. Tuulivoimala-alue sijaitsee talvi- ja syyslaidunalueella ja katkaisee kevätkierron. Hankealueella on erotusaita ja porokämpä. Hankkeen vaikutukset poronhoitoon ovat merkittävät alueen muuttamisen myötä. Sähkölínjat sijoittuvat laidunalueille ja luppolaitumille ja osa myös kokoamisalueille. Laidunalueen väheneminen lisää painetta toisilla laitumilla ja voi heikentää porojen ravinnonsaantia. SLL Lappi toteaa, että tuulivoimaloiden ja rakentamisen myötä laidunalueiden kapeneminen kuluttaa luontoa paikallisesti ja voi aiheuttaa haittaa harvinaisille lajeille. Vaikutus poronhoidolle on merkittävän kielteinen.

Tuulivoimahanke lisää merkittävästi liikennettä alueelle rakennusaikana. Liikenteen melu- ja pölypäästöt sekä raskaan liikenteen vaikutus tiestölle vaikuttavat paikallisiin asukkaisiin ja luontoon.

Hankkeen ilmastovaikutuksista suurimmat kielteiset vaikutukset liittyvät tuulivoimaloiden rakentamiseen ja hiilinielujen menetykseen. Betonimateriaalin ilmastovaikutuksia ei ole arvioitu. Positiivinen vaikutus on tuulisähkön tuotannolla. Vaihtoehto VE0, jossa hanke jää toteuttamatta, voisi tuottaa myönteisiä ilmastovaikutuksia, kuten päästöjen vähenemistä ja hiilinielujen säilymistä.

Rakentaminen ja purkaminen tuottavat paikallisia pöly- ja vesistö-päästöjä, erityisesti maanottamopaikoilta. Alueen vesistöt, kuten lähteet, purot ja Ounasjoki, ovat herkkiä näille vaikutuksille. Maanottoa ja rakennustöitä ei tulisi tehdä lähellä lähteitä.

YVA-selostuksessa on arvioitu maa-ainesten tarve, mutta niiden ympäristövaikutuksia ei ole käsitelty. Maa-aineksen kokonaistarve on noin 245 000–289 000 m³, ja betonia tarvitaan 14 700 m³. SLL Lappi painottaa, että kaikki rakennusaineet tulisi käyttää hyödyksi ja alue ennallistaa hankkeen jälkeen.

SLL Lappi katsoo, että tuulivoimaloita ei voi rakentaa 10 kilometriä lähemmäs näiden luonnonsuojelu, soidensuojelu- ja Natura 2000 -alueiden rajaa. YVA-selostusvaiheessa ei tehty Natura-arviointeja.

SLL Lappi muistuttaa, että Suomessa on suuri määrä uhanalaisia eliölajeja, joiden elinympäristöt heikkenevät ja katoavat ihmisen toiminnan, kuten rakentamisen ja metsätalouden vuoksi. Pohjois-Suomessa tämä lajikato on erityisen nopeaa tuulivoimalahankkeiden ja metsähakkuiden vuoksi. YVA-ohjelman mukaan tuotantoalueen ja voimajohtojen alle jää metsäalaa yhteensä 138–210 hehtaaria, ja puuston kasvua rajoitetaan noin 54 hehtaarilla. Selostuksesta ei käy ilmi, miten löydetty lajit ja luontotyypit on huomioitu tuulivoimaloiden sijoittamisessa. Useimmilla sähkönsiirtolinjavaihtoehdoilla on merkittäviä kielteisiä vaikutuksia direktiivilajeihin ja luontotyypeihin.

SLL Lappi katsoo, että linnustoselvitykset ovat riittämättömiä hankkeen vaikutusten arvioimiseksi. Erityisesti metsäkanalintujen soidinpaikkojen kartoitukseen varattu aika ei ole ollut riittävä kattavan ja luotettavan selvityksen laatimiseen. Kattavan selvityksen toteuttamiseksi olisi ollut tarpeen tehdä soidinpaikkaselvitykset vähintään kolmena peräkkäisenä vuotena ja oikea-aikaisesti lajikohtaisesti, jotta tulokset olisivat olleet luotettavia ja mahdollistaneet hankkeen mahdollisten vaikutusten tarkan arvioinnin. SLL Lappi pitää myös suurpetojen osalta esitettyjä selvityksiä riittämättöminä. Lumijälkilaskenta ja muut kartoitukset eivät ole riittäviä suurpetojen vaikutusten arvioimiseksi. Hankkeen vaikutuksia suurpetoihin arvioidessa tulisi kerätä olemassa olevaa tietoa suurpetojen reviiereistä suunnittelualueella ja sen välittömässä läheisyydessä. Tällöin on tärkeää tarkastella suurpetojen potentiaalisia elinympäristöjä ja pesäpaikkojen kelpoisuutta alueella. SLL Lappi huomauttaa, että liitteiden 17 ja 18 salaaminen ei ollut tarpeellista kokonaisuudessaan, vaan olisi riittänyt salata vain ne lajien esiintymät, jotka ovat salassa pidettäviä. Tämä olisi voinut estää tarpeetonta salassapitoa ja mahdollistanut laajemman julkisen tarkastelun ja keskustelun hankkeen ympäristövaikutuksista.

Tuulivoimaloiden lapojen kulumisen vaikutuksia ei ole huomioitu. Lavoista irtoaa vuosittain muovi- ja lasikuituainesta eroosion ja kulumisen vuoksi. Voimaloiden käyttöä aikana lähialueen luontoon päätyvän mikromuovin vaikutuksia ei ole arvioitu. Tuulivoimalat sisältävät öljyjen lisäksi myös jäähdytysnesteitä (mm. glykolia). Vian, tulipalon tai muun häiriön vuoksi voimalasta voi päästä öljyä ja jäähdytysnesteitä maastoon vaarantaen maaperän, vesistöt ja pohjaveden pilaantumiselle. Tuulivoimaloiden lapojen kulumisen myötä mikromuovia päätyy myös vesistöihin.

Tuulivoimahankkeen elinkaaren loppuvaiheessa, erityisesti käytöstä poiston aikana, saattaa syntyä päästöjä huoltoteiden kunnossapidosta, tuulivoimaloiden lapojen kulumisesta ja kunnossapidosta, joita ei ole riittävästi arvioitu YVA-selostuksessa. Rakentamisvaiheessa syntyvät hyödyntämiskelvottomat maa-ainekset saattavat muuttaa alueen luontoa ja maisemaa pitkäaikaisesti, vaikka maisemointi pyritäänkin toteuttamaan. Purkamisen yhteydessä käytöstä poistettuja tuulivoimaloita voidaan myydä jatkokäyttöön, mutta kierrätettävien osien määrä jää alle YVA-selostuksessa

esitetyn lähes 100 prosentin. Lapojen kierrätys on vielä kehitysvaiheessa, ja muovikomposiittien polttaminen ei ole fossiilisten polttoaineiden korvaamista. Tuulivoimaloiden perustukset voivat olla ympäristöriski, ja ne tulisi poistaa, jotta alue palautuu luonnonmukaiseksi. Myös kaapelit tulee poistaa ja kierrättää, jotta ne eivät aiheuta ympäristön pilaantumista tai terveyshaittaa pitkällä aikavälillä. Jos kaapelit jätetään paikoilleen, on tärkeää, että ympäristönsuojelulliset perusteet ovat riittävän painavat, ja tämä voi myös vaikuttaa hankealueen rakentamisen arviointiin.

Lopuksi SLL Lappi lausuu, että tuulivoimaloita tulisi ensisijaisesti sijoittaa vain jo valmiiksi rakennetuille alueille ja niiden läheisyyteen niin luonnon monimuotoisuuden kuin pimeiden ja hiljaisten alueiden suojelemiseksi.

Seuraavat tahot ilmoittivat, että niillä **ei ole lausuttavaa tai huomautettavaa**:
Maanmittauslaitos, Lapin pelastuslaitos ja Tunturi-Lapin ympäristöterveydenhuoltoviranomainen.

Yhteenveto mielipiteistä

Mielipide 1

Mielipiteen on allekirjoittanut kuusi henkilöä. Mielipiteessä tuodaan esille, että tuulimyllyjen rakentaminen Hirvasjärven alueelle aiheuttaisi huomattavia kielteisiä vaikutuksia maisemaan, asuinviihtyvyyteen, kiinteistöjen arvoon ja alueen monimuotoiseen luontoon Pasmajärvellä. Mielipiteessä mainitun osoitteen näkökulmasta maisemahaitta olisi erityisen kielteinen, sillä tuulimyllyt näkyisivät rakennuksen kaikista ikkunoista ja piha-alueelta. Lisäksi äänihaitat ja välke kiinteistöllä olisivat huomattavia, ja järvimaisema muuttuisi merkittävästi. Myös alueen kulttuuriympäristö, luonnon rauhallisuus ja biodiversiteetti kärsisivät pysyviä muutoksia.

Tuulivoimahanke laskisi kiinteistöjen arvoa erityisesti vapaa-ajan asunnoilla, joiden tärkein vetovoimatekijä on luonnonkaunis ympäristö. Pasmajärven kaltaisessa pienessä kylässä vaikutukset kohdistuisivat erityisesti paikallisiin asukkaisiin ja heidän elinympäristöönsä, kun taas hankkeen taloudellinen hyöty valuu ulkopuolisille tahoille. Hankkeen on myös todettu olevan ristiriidassa Kolarin kunnan painottaman koskemattoman luonnon imagon kanssa.

Mielipiteessä tuodaan, esille, että paikalliset asukkaat ovat huolissaan luonnon monimuotoisuuden heikkenemisestä ja matkailuhankkeiden kariutumisesta. Pasmajärven maisema ja kylän vetovoima heikkenisivät merkittävästi, ja alue voisi näivettyä tuulimyllypuiston rakentamisen seurauksena. Hankkeelle olisi löydettävissä alueita, joissa haitat eivät olisi yhtä suuria kuin Pasmajärvellä.

Mielipide 2

Mielipiteen on allekirjoittanut yhdeksän henkilöä. Mielipiteessä tuodaan esille, että tuulivoimaloiden rakentaminen Hirvasjärven alueelle aiheuttaisi merkittäviä haittoja maisemaan, kiinteistöjen arvoon, asuinviihtyvyyteen ja luonnon monimuotoisuuteen. Mielipiteessä mainitun osoitteen kohdalla maisemahaitta olisi erityisen kielteinen, sillä tuulivoimalat näkyisivät selkeästi kiinteistöltä. Lisäksi välke- ja äänihaitat olisivat huomattavia, ja tuulimyllyt muuttaisivat järven ympäristön maiseman ja kulttuuriympäristön täysin.

Tuulivoimapuiston rakentaminen heikentäisi alueen vapaa-ajan kiinteistöjen ja vakituisen asumisen arvoa. Pasmajärven kylä, joka on Kolarin vanhimpia asutuskeskuksia, kärsisi pahoin sekä kylän maisema-arvojen että luonnon rikkauksien heikkenemisestä. Tuulivoimapuisto haittaisi virkistyskäyttöä ja alueen vetovoimaa, sillä järven ympärille suunnitellut matkailuhankkeet ja uudet rakennushankkeet jäisivät toteutumatta.

Lisäksi paikalliset ovat huolissaan tuulivoimaloiden vaikutuksista luonnon monimuotoisuuteen ja lajiston elinolosuhteisiin. Lähistöllä sijaitseva Aalistunturi ja sen kansallismaisema kärsisivät, ja hanke olisi ristiriidassa Kolarin viestimän koskemattoman luonnon imagon kanssa. Tuulivoimapuistoa pidetään vahingollisena vaihtoehtona, ja se voitaisiin sijoittaa alueelle, jossa haitat olisivat vähäisempiä.

Mielipide 3

Mielipiteen esittäjä toimii poromiehenä Kolarin paliskunnan osakkaana. Mielipiteen esittäjä katsoo, että Hirvasjärven tuulivoimahanke heikentäisi merkittävästi poronhoitoa, sillä se vie suuren osan syys- ja talvilaidunalueista sekä uhkaa tärkeitä vasoma-alueita, kuten Juustovuomaa ja Porkkavuomaa, jotka nykytilassaan tarjoavat luonnonrauhaa porojen vasomiseen.

Alueen erämaisuus on tärkeä myös muille metsän eläimille, kuten maakotkille, joiden pesintää hanke vaarantaisi. Mielipiteen esittäjä on havainnut alueella maakotkia sekä useita varmennettuja pesiä. Lisäksi Puolustusvoimien hävittäjien harjoitukset alueella ovat yleisiä, ja tuulivoimahanke vaikuttaisi merkittävästi niiden toimintaedellytyksiin. Tämä johtaisi suurempiin kustannuksiin ja ympäristövaikutuksiin harjoitusalueiden siirtyessä kauemmas.

Tuulivoimahankkeen alueella sijaitsevia rajamerkkejä ei ole tutkittu perusteellisesti, eikä niiden mahdollista yhteyttä Porkkavaaraan ole selvitetty arkeologisesti. Hanke heikentäisi merkittävästi alueen asukkaiden ja vapaa-ajan viettäjäin elinympäristöä valojen välkkeen, melun ja maisemahaittojen vuoksi. Lisäksi hanke tuhoaisi alueen luonnonrauhaa, mikä vähentäisi sen matkailullista vetovoimaa. Luonnonrauhaa ja

hiljaisuutta tarjoavat alueet ovat harvinaisia, ja niiden ennallistaminen teollisuuden jälkeen ei palauttaisi luontoa alkuperäiseen tilaansa.

Maisemavaikutuksia Ylläksen tunturialueella ei ole selvitetty riittävästi. Tuulivoimalat näkyisivät Ylläksen rinteiltä ja virkistysreiteiltä, erityisesti pimeään aikaan. Havainnekuivissa Ylläksen alueelta ei ollut kuvia, vaikka se on maisemallisesti merkittävä.

Mikäli hanke toteutuu, olisi tärkeää rajata aluetta pienemmäksi. Erityisesti myllyt 19, 20 ja 21 tulisi poistaa suunnitelmasta, sillä ne sijaitsevat itäpuolella aluetta, joka olisi tärkeää säilyttää poronhoidon kannalta. Alueen keskittäminen yhteismetsän länsipuolelle mahdollistaisi porojen pohjois-eteläsuuntaisen kulkuyhteyden ja helpottaisi erotusaidan toimintaa.

Mielipide 4

Mielipiteen esittäjä tuo esille ongelmia sekä huomiotta jätettyjä seikkoja Hirvasjärven tuulivoimahankkeen kaavailtujen sähkönsiirtolinjojen osalta. Selvityksessä on paitsi virheellistä tietoa, myös ristiriitoja osapuolten välillä. Voimajohtovaihtoehdot VEA, VEE, VED sekä VEF, ja osittain voimajohtovaihtoehto VEB menevät noin kolmasosan kokonaispituudestaan Kittilän kunnan puolella yksityisomisteisten maiden läpi. Kittilän kunta ei aio lausuntonsa mukaan edistää tuulivoimahankkeita tällä valtuustokaudella.

Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen raportin sivulla 7 osoitetaan maastokartoituskohteet, joista Kaatajanniemessä on havaittu kiinteä muinaisjäännöskohde juuri sähkönsiirtolinjan kohdalla. Tainionsuvanto (kohdenumero 67) on myös metson soidinalue, joka maastotyöpäivien vähäisyydestä sekä virheellisen ajankohdan takia on jätetty huomiotta. Myös Tainionsuvannon sekä Jyrhämän (kohdenumero 69) väliin jää kaksi muuta todistettavaa metson soidinaluetta sähkönsiirtolinjan kohdalle. Jyrhämän sararäme, joka on luokiteltu vaarantuneeksi luontotyyppiä, on luonnontilainen tarkoituksella, sillä tunnistamme luonnon monimuotoisuuden ja otamme sen huomioon metsänhoitotoimenpiteissämme.

Mielipiteen esittäjä on sopinut kiinteistökaupasta hankealueen läheisyydessä, tarkoituksena järjestää kyseisessä kiinteistössä lyhytaikaisvuokrausta, jonka kysyntä alueella on kasvanut valtavasti. Voimajohtojen rakentaminen omistamieni maa-alueiden lävitse heikentäisi merkittävästi alueen luontoarvoja ja näin ollen elinkeinoa.

Voimajohtovaihtoehdot VEA, VEE, VED, VEF sekä VEB sijaitsevat alueella, jossa on ahokissankäpälä- ja lapinleikkiesiintymiä, myös metsäkanalintujen soidinalueita. Mielipiteen esittäjä vuokraa maa-alueita paikalliselle metsästysseuralle, joka metsästää alueella hirviä. Alueella on tunnetusti hirvien talvehtimispaikkoja sekä vasomispaikkoja Paskajoen molemmilla puolilla. Mielipiteen esittäjä ei hyväksy naapurikunnan tuulivoimahankkeen vaikutuksia elinkeinoonsa (metsänhoito ja matkailu), mitä osalla

ehdotetuista voimajohtovaihtoehdoista olisi. Mielenpitemen esittäjä näkee kohtuullisena vaihtoehtona ainoastaan vaihtoehdon VEC. Mielenpitemen esittäjä on saanut hankkeesta tiedon vasta vuoden 2024 puolella, eikä koe, että hänelle on annettu realistinen mahdollisuus vaikuttaa hankkeen kulkuun ja etenemiseen.

Mielenpiteme 5

Mielenpitemen esittäjän näkemyksen mukaan on järjetöntä rakentaa Lappiin enää yhtään tuulivoimapuistoa ja tuhota tätä myöten Lapin luontoa. Pitäisi enemmän ajatella luonnon säilyttämistä ja luontoarvoja korostaa, eikä vain tuhota eläinten elinympäristöä. Kaiken lisäksi tuulivoimapuistosta tuleva tuotto on marginaalinen siihen menetykseen mitä luontoarvoissa häviämme. Mieluummin tulisi sijoittaa lisää tuulivoimapuistoja merelle, koska siellä niitä on ennestään ja maisemallisen arvo on jo tuhattu. Yhä enemmän ja enemmän ulkomaalaisia ihmisiä tulee ihastelemaan Lappiin luontoamme ja tätä sitten tuhotaan marginaalisten tulojen toivossa. Mielenpitemen esittäjän mukaan yksi ydinvoimala lisää lopettaisi pelleilyn tuulivoimapuistojen kanssa. Mielenpitemeessä tuodaan esille, että tuulivoimapuistoa ei rakenneta (Vaihtoehto VE0). Jos tuulivoimaa alueelle halutaan, sopivia vaihtoehtoja löytyy itään päin mm. Kienajan alueelta. Tuulivoimapuisto ei saa haitata ihmisten elämää millään alueella.

Mielenpiteme 6

Mielenpitemen esittäjä tuo esille, että tuulivoima-alueella ja sen ympäristössä on runsaasti lähteitä ja pohjavesialueita, joista esimerkiksi Nuottavaaran lähde on ollut juomaveden lähde. Kysymys kuuluu, onko pohjavesitutkimukset tehty riittävän kattavasti, ja miten rakentaminen vaikuttaa näihin vesivaroihin. Pohjaveden syvyys vaihtelee alueella suuresti, mikä korostaa tarkkojen tutkimusten tarvetta.

Rakennusvaiheessa käytettävät työkoneet, öljyt, betonivalut ja maansiirrot voivat aiheuttaa riskejä pohjavedelle. Esimerkiksi koeporaukset voivat johtaa hallitsemattomaan pohjaveden purkautumiseen, kuten Säskylässä on tapahtunut. Lisäksi betonin kemikaalien liukeneminen sateen ja sulamisvesien mukana vesistöihin on merkittävä huolenaihe.

Tuulimyllyjen koneistojen ja sähköasemien öljyvuodot voivat pilata pohjaveden laajoilla alueilla. Kysymys kuuluu myös, onko Lapin pelastuslaitoksella riittävät resurssit ja valmiudet hallita öljyvahinkoja voimaloiden ja voimalinjojen alueella.

Mielenpitemen esittäjä ei näe tuulivoimassa juurikaan "vihertävää värisävyä", kun harvinaiset puut kaadetaan alkuperäiskansojen asuinseuduilta, kuljetetaan pitkiä matkoja tuulimyllyjen lapoja varten. Harvinaiset metallit kaivetaan maasta, huomattavat ongelmajätekasat kun tuulivoimala on päässyt tiensä päähän. Perustusten "maisemointi" mukaan luettuna. Mielenpitemen esittäjän näkemyksen mukaan edelliset

sukupolvet ovat jättäneet meille puhtaat vedet, joten jätetään jälkipolville juomiskelpoiset vedet. Ilman tuulimyllyjä tulemme toimeen, mutta ilman puhdasta vettä vain lyhyen ajan.

Rakennusvaiheen jälkeen työllistävät vaikutukset ovat vähäisiä, ja tekoölyn kehittyminen vähentää paikan päällä tehtävää työtä. Tuulivoimalat saattavat jäädä historiaan. Rakennuttaja maksaa verot kotikuntaansa, mutta asiantuntijat ja huoltohenkilöstö tulevat ulkopuolelta, jolloin verotulot menevät muualle. Kiinteistöverot pienenevät, ja taloudelliset riskit kasvavat, kun tuulivoiman omistaja saattaa vaihtua ja tulevaisuuden maksukyky on epävarma. Paikallisille jäävät lähinnä terveys-, melu- ja välkehaitat sekä mahdolliset liikkumiskiellot, ja juomaveden laadun riski on suuri.

YVA-selostuksessa Pasmajärven Sointulassa esiteltiin havainnekuvia myllyjen näkymisestä. Mielenpitemiehen esittäjä ihmetteli, kuinka osa kohteista oli valittu mukaan, hänen syntymäkodiltansa ei ollut havainnekuvaa ollenkaan. Talo sijaitsee noin 400–500 metrin päässä Pasmajärven rannalta. Koko Pasmajärvi hohkasi tumman violettiä väriä. Samoin läheinen Ylinenvaara, johon näkyy Ylläksen tunturikin, kuvia ei ole otettu. Sinnekin matkaa on vain viitisen kilometriä karttaan merkitystä ensimmäisestä myllystä. Se vielä, että vaikka metsän takaa tällä hetkellä myllyt eivät näykään. On katsottava koko sopimuskauden aikana tapahtuvia muutoksia. Metsänhoidollisia töitähän tehdään koko ajan, ei ne puut kymmeniä vuosia siinä ole.

Mielipide 7

Mielenpitemiehen esittäjä omistaa metsätilan Lohinivassa, jossa sijaitsee kotitalo ja tilalla harjoitetaan metsätaloutta. YVA-ohjelmasta annetussa mielenpitemieheessä ilmoitettiin, että voimajohtovaihtoehto VEC olisi paras vaihtoehto, koska siinä vaihtoehdossa voimajohtoon alle jää vähiten yksityisten maanomistajien maita.

YVA-selostuksen asiakirjoissa voimajohtovaihtoehdot ovat lisääntynyt kolmella (VED, VEE, VEF). Nämä kaikki kolme uutta voimajohtovaihtoehtoa sijoittuvat mielenpitemiehen esittäjän metsätilalle. Kyseiset vaihtoehdot halkaisevat tuottavan metsämaan karttapohjien mukaan noin kilometrin matkalta. Tämä vie mielenpitemiehen esittäjän ja metsätilan jatkajilta pitkän tähtäimen metsätalouden järkevän toteuttamisen kokonaan pois. Kyse 220 kV voimajohtosta, joka vaatii 40–50 metrin suoja-aukon. Tilasta menisi näin ollen kohtuuttoman paljon pörssi-yhtiön sähkönsiirron alle. Ennen päätöksen tekoa, mielenpitemiehen esittäjä pyytää harkitsemaan kolmen ensimmäisen vaihtoehdon mahdollisuutta edelleen. Nämä uudet linjat on hahmoteltu kunnioittamatta maanomistajia yhtään. Sama ongelma näyttäisi olevan kahdessa muussakin linjassa. Kyseessä on kuitenkin yksityisomistuksessa olevat maat.

Mielenpitemiehen esittäjä kysyy, onko harkittu muita vaihtoehtoja näiden VEA–VEF lisäksi? Esimerkiksi kunnan raja olisi varteen otettava vaihtoehto. Tässä vaihtoehdossa olisi hyvinä puolina, se että siirtolinjan haitta jakautuisi useammalle maanomistajalle tasaisemmin, jos siirtolinjaa ei rakenneta valtion maille. Karttapohjasta mittaamalla

kunnan rajalle rakennettaessa linja olisi paljon lyhyempi, kuin muut vaihtoehdot ja linja sijaitsisi "korvessa". Tämän lisäksi kahden paliskunnan raja Alakylän ja Jääskön välillä kulkee kunnan rajaa pitkin. Näin ollen ehdotus olisi hyvä monien eri tahojen näkökulmasta.

Mielipiteen esittäjä omistaa kunnan rajalta myös kaksi muuta palstaa. Jos voimajohto kulkisi näiden palstojen kautta, harjoittamalleen metsätaloudelle haitat olisivat pienemmät kuin vaihtoehdoissa VED, VEE ja VEF.

Mielipide 8

Mielipiteen esittäjä tuo esille YVA-selostuksen olevan niin laaja, ettei siihen ehdi tutustua kunnolla. Monissa kohdissa mielipiteen esittäjä oli havaitsevinaan vähättelyä aiheiden tiimoilta. Tahallisuutta teolta vaikuttaa se, että kahta prosessia kuljetetaan rinnakkain, YVA- ja kaavoitusmenettelyä. Mielipiteen esittäjä tuo esille, että jos hän on oikein ymmärtänyt, osayleiskaava on vasta luonnos eikä ollenkaan vielä oikeusvaikutteinen. Mielipiteen esittäjä kysyy, pitääkö tahallaan vielä sekoittaa ihmisten päät tällaisella toiminnalla?

Mielipiteen esittäjä katsoo, että mikäli hanke toteutuu, niin sähkö on tarkoitus ajaa valtakunnan verkkoon, ei "omaan" käyttöön. Haitat jäävät meille, voittopotin korjaavat muut. Nyt vielä suunnitellaan, että 50 % tuotoista ohjattaisiin kunnille, joihin ei saa rakentaa. Siinä sitä kiinteistövero kunnille, jota on niin kovin hehkutettu niin kuntapäätäjien kuin tämän Energiequellenkin (jonka päätoimipaikka onkin Saksassa) taholta. Mielipiteen esittäjän mielestä hankkeesta tulee luopua, sillä tekniikka kehittyä hurjaa vauhtia, pian tulee tehokkaampia innovaatioita, ei tarvitse luontoa tuhota.

Mielipide 9

Mielipiteen esittäjä omistaa metsäpalstan tulevan tuulivoima-alueen läheisyydestä. Suunnitelmien perusteella yhtenä vaihtoehtona on vetää tuulivoimaloiden sähkölinja omistamansa palstan läpi ja rakentaa tuulivoimapuisto omistamansa alueen läheisyyteen. Tulevat tuulivoimalat ja sähkölinjat voivat heikentää alueen maisemallista arvoa, mikä voi vaikuttaa negatiivisesti paikalliseen matkailuun ja asukkaiden elämänlaatuun. Sähkölinjojen alla ja ympärillä metsänhoitotoimenpiteet voivat olla hankalampia, mikä puolestaan voi vaikuttaa palstan metsänhoidon tehokkuuteen ja kustannuksiin. Yleisesti alueen erämaisuus tarjoaa luonnonrauhaa, joka häviää tuulivoimahankkeen myötä. Alueella harjoitetaan poronhoitoa. Lähialueilla sijaitsee myös muinaisia rajamerkkejä, jotka ovat historiallisesti merkittäviä. Näiden merkityksellisten kohteiden säilyttäminen on tärkeää kulttuuriperinnön kannalta.

Ympäristövaikutusten arvioinnissa ei ole tehty perusteellista selvitystä maisemahaitoista Ylläksen tunturialueella. Ylläksen huipulta tuulivoima-alue tulee näkymään, erityisesti pimeällä, jolloin tuulivoimaloiden valot korostuvat. Havainnekuviissa ei ollut kuvia

Ylläksen alueen suunnalta. Tämä herättää kysymyksiä arvioinnin kattavuudesta ja objektiivisuudesta. Lapin matkailun tulevaisuus edellyttää, että alueet pystyvät säilyttämään ainutlaatuisen luontonsa ja kulttuurinsa.

Mielipide 10

Mielipiteellä on kuusi allekirjoittajaa. Mielipiteessä tuodaan esille, että vihreä siirtymä energiantuotannossa kohtaa haasteita luonnon monimuotoisuuden ja yhteiskunnan näkökulmista. Historia, kuten vesivoiman aiheuttamat ympäristövaikutukset, osoittaa, että ilmasto edellä tehtävät ratkaisut voivat johtaa peruuttamattomiin menetyksiin luonnossa. Nyt tuulivoiman myötä menetetään erityisesti linnustoa ja luonnon monimuotoisuutta. Samalla päätöksentekoprosessi on ongelmallinen, koska YVA-selvitykset tilataan ja maksetaan hankkeesta vastaavan yrityksen toimesta, mikä voi asettaa puolueettomuuden kyseenalaiseksi. Yksittäisten kansalaisten vaikutusmahdollisuudet ovat rajalliset ja tuki heidän oikeuksiensa valvontaan puutteellista.

Tuulivoimalla on monia selvittämättömiä vaikutuksia ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin, ja kiinteistöjen arvon aleneminen on kiistaton seuraus, kuten Norjan yliopiston (2023) tutkimus osoittaa. Haittojen korvausjärjestelmä on kuitenkin epätasainen ja epäoikeudenmukainen, ja maisemahaittoja ei useinkaan kompensoida. Lisäksi hankkeesta vastaavat yritykset voivat pyrkiä sosiaaliseen hyväksyntään pienillä paikallisilla lahjoituksilla, mikä herättää kysymyksiä reiluuudesta.

Hankkeen taloudelliset ja ympäristölliset vaikutukset ovat mittavia, mutta korvaukset tulisi ulottaa kaikkiin, joihin kiinteistöjen ja elinkeinojen arvon aleneminen vaikuttaa. Erityisesti Lapin poronhoitoalueilla vaikutukset perinteiseen elinkeinoon ovat merkittäviä. Myös teknisiä kysymyksiä, kuten mikromuovipäästöjä ja tuulivoimaloiden perustusten maahan jättämistä, ei ole riittävästi käsitelty, ja ne voivat vaatia lakimuutoksia.

Perinnemaisemien ja luonnon tuhoaminen ei ole korvattavissa rahalla, mikä lisää paikallisten huolta ja vastustusta. Tämä aiheuttaa sen, että seuraavat kunnallisvaalit Kolariin voivat muodostua "tuulivoimavaaleiksi", joissa hankkeet ja niiden vaikutukset nousevat keskeisiksi teemoiksi.

Mielipide 11

Selostuksessa viitataan useissa kohdissa puolustusvoimien puoltavaan lausuntoon. Useiden voimaloiden sijainnit ovat muuttuneet niin paljon, ettei hankkeella ole nyky muodossaan Puolustusvoimilta puoltavaa lausuntoa. Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut viimeisen kolmen vuoden aikana niin voimakkaasti, ettei ole tarkoituksenmukaista vaikeuttaa Puolustusvoimien ja NATO-yhteistyökumppaneiden harjoittelua. Suihkuhävittäjät harjoittelevat matalalentoa hankealueellakin säännöllisesti. Suunniteltu rakennusaikataulu ei jätä mahdollisuutta YVA-selostuksessa suositellun

porojen käyttäytymisen seurannan tekemiseen. Suositeltua kolmen vuoden seurantaan lähtötilanteesta ei enää ehdi tekemään.

Arviota sähkönsiirron vaikutuksesta Alakylän paliskunnan poronhoitoon ei ole perusteltu ollenkaan. Luetellut vaikutukset Kolarin paliskunnan poronhoidolle ovat massiiviset, mutta aiheutuvaan haittaan nähden ne on asteikolla arvioitu todella alas.

Ympäristöministeriön ohjeistuksen (Tuulivoimarakentamisen suunnittelu, 2016) mukaan tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden ohjaaminen on maakuntakaavoituksen tehtävä. Ohjeistuksessa todetaan myös, että Tuulivoima-alueiden osoittamista maakuntakaavoissa edellytetään 8–10 voimalan ja sitä suuremmilta puistoilta. Voimassa olevan Tunturi-Lapin maakuntakaavan selostuksen mukaan: ”Riittäviin selvityksiin perustuen on myös yleiskaavalla mahdollista osoittaa tuulivoimala-alueita. Harkinta tehdään kuitenkin aina hankekohtaisesti vaikutusten laajuus ja merkittävyys huomioiden. Yksittäisten voimaloiden tai pienien tuulivoima-alueiden rakentaminen voidaan ratkaista yleiskaavalla tai asemakaavalla.”. Maakuntakaava sisältää siis saman rajoituksen kuin ympäristöministeriön ohje, että vain pienet tuulivoimapuistot on mahdollista osoittaa yleiskaavoituksella.

Linnustoon liittyvät selvitykset ovat olleet liian suppeita ja lyhytkestoisia. Linnustoon kohdistuvat vaikutukset on arvioitu todellisuutta pienemmiksi.

Mielipide 12

Mielipide on pituudeltaan 16 sivua. Mielipiteen esittäjä vaatii hankevaihtoehdon VE0 eli hankkeen toteuttamatta jättämistä. Tuulivoimahankkeen rakentaminen luonnonrauhaisien kylien keskelle on kestäväntöntä ja haitallista alueen asukkaille, joiden elinkeino perustuu porotalouteen, metsästykseseen, kalastukseen ja marjojen poimintaan. Hanke rikkoo perusoikeuksia, kuten oikeuden elinkeinoon ja asuinpaikkaan. YVA-selostus on puutteellinen ja virheellinen, ja sen rahoittajana oleva tuulivoimayhtiö ei ole puolueeton. Hankkeella olisi kielteisiä vaikutuksia niin ympäristöön, luontoon, kulttuuriin kuin paikallisiin elinkeinoin. Arviointiselostuksessa ei ole huomioitu riittävästi vaikutuksia muun muassa meluun, maisemaan, kulttuuriympäristöön, arkeologiaan ja sosiaalisiin suhteisiin.

Hanke vaikuttaa myös vakavasti porotalouteen ja luontomatkailuun, sillä se tuhoaisi alueen elinkeinoja ja vähentäisi kylien taloudellista elinvoimaisuutta. Paikalliset asukkaat vastustavat hanketta ja elinkeinon, kuten poronhoidon ja matkailun, tulevaisuus on uhattuna. Arviointiselostus ei ole riittävä, sillä se ei ole ottanut huomioon alueen pohjavesiä, kalakantoja, eläimistöä eikä luonnonvarojen hyödyntämistä. Natura 2000 -alueen vaikutuksia ei ole käsitelty, vaikka se on osa hankkeen aluetta. Hanke ei sovellu alueelle, sillä se aiheuttaisi merkittäviä haittoja ja tuhoaisi alueen luonnon, kulttuurin ja elinkeinot. Tämän vuoksi hankkeen toteuttamista ei tule hyväksyä.

Arviointiselostuksessa on puutteita purkuvakuuden kuvauksessa, erityisesti sen riittävyys ja toteutustapa, mikä voi jättää maanomistajat vastuuseen voimaloiden purkamisesta. Tällöin he voivat joutua suuriin kustannuksiin ilman riittävää tukea. Arviointiselostuksessa tulisi myös tarkemmin käsitellä sopimusten vaikutuksia ja viranomaisten valvontavelvollisuutta. Lisäksi tuulivoimaloiden purkaminen ja materiaalien kierrätys on jäänyt huomiotta.

Muutoksen vaikutuksia ympäristölle, vesistöille, eläimistöille ja kulttuuriympäristölle ei ole käsitelty riittävästi. Esimerkiksi luonnonsuojelulain ja muinaismuistolain mukaiset luvanvaraisuudet, kuten maakotkan ja muiden uhanalaisten lajien elinympäristön vaarantaminen, vaativat lupia. Myös melu- ja valo vaikutuksia ei ole mallinnettu oikein suurilla voimaloilla, jotka vaikuttavat laajalle alueelle.

Maakuntakaavan ja kuntakaavan mukaiset suunnitelmat eivät tue hanketta, ja arviointiselostuksessa puuttuvat viranomaisten ja muiden hankkeiden päätökset, jotka voivat vaikuttaa tuulivoima-alan tulevaisuuteen. Hanke on ristiriidassa myös poronhoidon, kulttuuriympäristön ja matkailukohteiden kanssa, kuten Aalistunturin alueen ja Sieppijärven kulttuurimaisemien kanssa.

Arviointiselostuksessa on vakavia puutteita, kuten alueen pohjavesitutkimusten puuttuminen ja virheelliset mallit. Alueella sijaitsevia muinaismuistokohteita ja ympäristön suojelutarpeita ei ole riittävästi arvioitu. Hanke ei ole nykyisten lupakäytäntöjen ja ympäristönsuojelun kannalta kestävä.

Jos hanketta ei toteuteta, elinkeinoin ei tule muutoksia, ja alueen työpaikat säilyvät ennallaan. Asukaskysely olisi voinut olla kattavampi. Kyselyn vastausprosentti jäi alhaiseksi, ja hanketta on vastustettu voimakkaasti alueella keskustellessa asukkaiden, loma-asukkaiden ja metsästäjien kanssa. Useille tuulivoimahankkeille on myönnetty lupia alueella. Arviointiselostuksen tekijän olisi pitänyt tutkia myös kunnalliset päätökset ja puolustusvoimien lausunnot. Saukon käyttäytyminen ei ole oikein ymmärretty arvioinnissa, sillä saukot liikkuvat muillakin alueilla kuin vesistöjen läheisyydessä. Tuulivoimahankkeen vaikutukset voivat lisätä pienpetokantoja ja vieraslajien leviämistä alueelle. Tuulivoimaloiden melu ja välke heikentävät eläinten suojautumismahdollisuuksia, ja vaikutukset eläimiin voivat olla merkittäviä. Metsäkanalinnut voivat altistua pedoille melun ja välkkeen vuoksi. Lisäksi tuulivoimahanke voi heikentää riistakantoja ja vaikeuttaa metsästystä alueella. Tuulivoimahanke voi estää metsästyksen ja lisätä pienpetokantoja. Myös lakimuutokset voivat estää metsästyksen alueella. Tuulivoimaloilla voi olla häiritseviä vaikutuksia alueen televiestintäverkkoihin ja poropaikannuslaitteisiin. Tuulivoimahanke voi vaikuttaa viestintäverkkoihin ja tutkien toimintaan, ja myös Ruotsin puolustusvoimilta olisi pitänyt pyytää lausunto. Arviointiselostuksessa on virheellistä tietoa säätutkista, mikä heikentää sen luotettavuutta. Alueella on muitakin tuulivoimahankkeita vireillä, mikä voi vaikuttaa hankkeen yhteisvaikutuksiin.

Mielipide 13

Mielipiteen esittäjä tuo esille, että asukaskysely on järjestetty puutteellisesti. Siihen sisällytettiin kaikki kiinteistöjen (vakituinen ja loma-asutus) omistajat 6 kilometrin säteellä kaava-alueen rajasta ja 300 metrin säteellä suunniteltujen sähkönsiirtovaihtoehtojen keskilinjasta. Hanke oli jo todella pitkällä, kun asukaskysely järjestettiin. Lisäksi 300 metrin etäisyys suuresta voimalinjakäytävästä on Kittilän kyläalueilla lyhyt matka, asutuksen ollessa harvassa. Vaikutusalue on asukkaille vähintään 1 km etäisyys voimalinjasta. Olisi suotavaa käyttää harkintaa ja laajentaa vaikutusaluetta, jotta saataisiin todenmukaisesti vaikutukset asukkaisiin kyselyä. Itse tunnen Kittilän Lohinivan alueella asuvia ja vierailen siellä itsekin säännöllisesti.

Ounasjoki on kokonaan Natura-aluetta ja maisemallisesti hieno, luonnonmukainen Lapin joki. Tuulivoimalat näkyisivät osittain selkeästi maisemahäiriönä Ounasjoen rantatörmien hienoilta tunturimaisemille. Tuulivoimalat rumentaisivat maisemaa ja vähentäisivät Ounasjoen luonnonmukaista kokemusta, tätä erityisesti matkailijat tulevat kokemaan. Sähkönsiirtoreiteistä kaikki vaihtoehdot menevät Ounasjoen ylitse, ja kaikki olisivat toteutuessaan korjaamaton menetys luonnolle ja Lapin maisemille. Ounasjoen ylitysreiteistä erityisesti Kaatajanniemi on maiseman ja luontokokemuksen kannalta todella hieno paikka. Korkealta, jyrkkärinteisen joentörmän päältä näkee pitkälle Ounasjoelle ja tuntureille.

Kaikki muut vaihtoehdot paitsi VEC pilaa tämän hienon maisemakohdan. Reitit tulisi sijoitella niin, että on vähiten arvokohteille haittaa. Sähkönsiirtoreitin toteutuminen on kova kolaus alueella harrastettaviin elinkeinoihin, mm. metsästys, porotalous ja matkailutoiminta. Yhteenvetona hankkeen tuulivoimalat ja voimalinjakäytävät pilaavat alueen luonnon, maiseman, häiritsevät asukkaita, elinkeinoa ja matkailua. Hankkeen toteutuessa päätöksestä tullaan varmasti valittamaan tarvittaessa hallinto-oikeuteen saakka.

Mielipide 14

Mielipiteellä on neljä allekirjoittajaa. Mielipiteen esittäjä asuu puolisonsa sekä naapureidensa kanssa suunniteltujen voimajohtovaihtoehtojen VEA, VEE, VED, VEF sekä VEB läheisyydessä (n. 300 m). Voimajohdosta tulisi merkittävä maisemahaitta. Siitä olisi haittaa myös riistalle. Alueella on metsojen soidinpaikkoja sekä hirvien talvilaidun- ja vasomispaikkoja. Mielipiteen esittäjä ihmettelee myös, miksi suunnitelmasta on tullut tietoa vain maanomistajille. Hanke koskee myös voimajohdon läheisyydessä olevia talouksia sekä paikallisia metsästysseuroja. Vastustamme hanketta yllä mainittujen voimajohtojen osalta.

Mielipide 15

Mielipiteen esittäjä vastustaa kaikkia voimajohtovaihtoehtoja ja kysyy, kuka Rovaniemellä päättää näistä ja miksi? Vastaukseksi mielipiteen esittäjä antaa, että ei ainakaan luonnonsuojelun vuoksi.

Mielipide 16

Suunnitellun tuulipuiston voimajohdon vetäminen asuinalueen keskeltä on vastuutonta ja vanhanaikaista. Voimajohdon tulisi sijaita maan alla, sillä se on lähellä asutusta ja vaikuttaa asuinmukavuuteen, maanviljelyyn ja metsätalouteen. Voimajohdon läheisyys estää maatalous- ja metsämaiden käytön, aiheuttaa häiriöitä villieläimille, häiritsee metsästystä ja omavaraisuutta sekä vaarantaa lasten turvallisuuden. Voimajohdon pitäminen aiheuttaa jatkuvaa melua ja terveysriskejä. Myös porotalous kärsii, sillä voimalinjat häiritsevät porojen vaellusta. Lisäksi voimajohdon ylläpito, kuten puuston poisto ja huollot, rasittavat maanomistajia, eikä kertakorvaus riitä kattamaan jatkuvia haittoja.

Mielipide 17

Mielipiteen esittäjä tuo lausunnossaan esille, että Tirroniemen alueella, joka on osa Pasmajärven yhteismetsää, on suunnitteilla kehittää hiilineutraali luontomatkailualue. Alueella on vanhoja 1960-luvun rakennuksia, ja suunnitelmissa on kunnioittaa luonnon ja kulttuurin arvoja. Hanketta on kuitenkin viivästyttänyt korona ja projektin vetäjän poismeno. Tulevaisuudessa alue voisi toimia resurssina Ylläksen matkailukeskuksen ruuhkautuessa, tarjoten erämaan rauhaa ja luontomatkailua turvallisessa ympäristössä, mutta lähellä yhteyksiä.

Toteutuessaan tuulivoimahanke vesittää Pasmajärven yhteismetsän tavoitteet ja siihen uhratut panokset alueen kehittämisestä luontomatkailulle. Erityisesti matkailulla, mikä perustuu luonnossa liikkumiseen ja luonnon rauhaan on kysyntää tulevaisuudessa. Tämän takia on ensiarvoisen tärkeää, ettei turmella luontomatkailuun sopivia ympäristöjä. Suunnitellut tuulivoimalat muodostavat erittäin merkittävän maisemahaitan. Lisäksi ongelmaa aiheuttavat voimaloiden melu- ja äänitasot. Melu- ja vilkkumisvaikutukset ovat jopa useita kymmeniä kilometrejä. Tosiasia on, että matkailijat, jotka tulevat rauhoittumaan ja nauttimaan luonnosta ja sen tarjoamista virkistymismahdollisuuksista, eivät tule alueille, missä tuulimyllyt rikkovat maiseman ja aiheuttavat meluhaittoja.

Mielipiteet 18–24

Samansisältöisen mielipiteen on allekirjoittanut seitsemän eri henkilöä eri asiakirjoissa.

Mielipiteen esittäjä tuo esille, että YVA-selostuksesta ei löydy mainintaa vaikutuksista kaloihin. Kalat reagoivat herkästi häiriöihin, kuten puun lehtiin veden pinnalla. Mielipiteen esittäjän mukaan on huolestuttavaa, miten Suomen korkeimmat, jopa 400 metrin tuulivoimat Pasmajärven läheisyydessä vaikuttaisivat kalastoon. Pasmajärveä on kunnostettu vuosia mm. veden pintaa nostamalla, ruoppaamalla, niittämällä ja roskakaloja nuottaamalla. Työhön ovat osallistuneet talkootyöläiset ja ELY-keskuksen rahoitus Honkaniemen kalastuskunnan johdolla. On epäselvää, miten tämä työ huomioidaan YVA-selostuksessa ja miten hankkeen haitat korvataan. Pasmajärvellä ja sen ympäristössä on asuttu kivikaudelta lähtien. Alueen rikas asutushistoria on dokumentoitu museoviraston palveluissa, kuten Ylisen Nuottalompolonvaaran kivikautisessa asuinpaikassa. Tämän kulttuuriperinnön huomioiminen on tärkeää.

Pasmajärven yhteismetsällä on alueella matkailuhanke (Tirro 2), joka perustuu tiettävästi luontoon ja sen rauhaan. Lisäksi Pasmajärven rannalla on mökkejä airbnb-käytössä. Mielipiteen esittäjä tuo esille positiivisia airbnb-arvosteluja. Pasmajärven rannoilla on vuosikymmenien aikana rakennettu kymmeniä vapaa-ajan asuntoja vakituisen asutuksen lisäksi. Esimerkiksi Honkaniemen yksityistien varrella sijaitsee lähes 30 lomakiinteistöä. Sadat ihmiset ovat rakentaneet alueelle rauhaa, hiljaisuutta ja luonnonmaisemaa arvostavia kiinteistöjä. Tuulivoimaloiden rakentaminen vaarantaisi tämän kaiken: melu lisääntyisi, välke häiritsisi ja maisema pilaantuisi sekä turisteille että sadoille vapaa-ajan ja vakituisten asukkaiden kiinteistöille. Rantojen ja kiinteistöjen arvo laskisi, ja tonttimyynnistä saatavat tulot jäisivät toteutumatta.

Hirvasjärven yhteismetsän tuulipuistoa suunnitellaan rakennettavaksi arvokkaalle kulttuurihistorialliselle alueelle. Alue on ainoa suurten järvien alue Kolarin kunnassa. Mielipiteen esittäjä kysyy, ollaanko valmiit uhraamaan Kolarin järvikylien ainutlaatuiset kulttuurimaisemat, satojen ihmisten asuin- ja vapaa-ajanviettopaikat muutamien saamaksi rahalliseksi hyödyksi?

Mielipiteissä pääosin vastustetaan tuulivoimaloiden sijoittumista suunnitellulle paikalle, lähelle rajaa Tornionjokilaaksoon. Mielipiteitä on annettu useasta eri paikasta Ruotsin puolelta rajaa niin yhdistysten kuin asukkaidenkin toimesta. Osa mielipiteistä on samoja kuin Suomen palautteessa.

Pääosassa mielipiteistä perusteena vastustamiselle ovat haitalliset luonto- ja kulttuurimaisemavaikutukset, tuulivoimaloiden äänen (ml. infraääni) ja välkkeen aiheuttamat haitalliset terveysvaikutukset, haitalliset vaikutukset luontoon mm. linnuston ja kalaston osalta sekä kiinteistöjen arvonalenema vaikutusalueella. Elinkeinoelämän osalta kärsivänä osapuolena pidetään erityisesti matkailualaa. Mielipiteissä kritisoidaan myös hankkeen rakentamisesta aiheutuvia vaikutuksia lähialueen luontoon ja jokiin mm. tieverkon vaatiman ojittamisen myötä. Huolissaan ollaan rakentamisesta aiheutuvien saasteiden sekä tuulivoimaloista irtoavan mikromuovin leviämisestä vesistöihin ja eläimiin.

Useassa mielipiteessä pidetään paikallisten asukkaiden mielipiteiden huomiointia puutteellisena. Myös YVA-selostuksen vaikutusten arviointia pidetään puutteellisena erityisesti luontoympäristön ja maiseman osalta. Mielipiteissä muistutetaan, että Ruotsissa on päätetty poliittisesti olla perustamatta tuulivoimapuistoja Torniolaaksoon. Karhakkamaan hankkeen epäillään vaikuttavan negatiivisesti myös naapurussuhteisiin.

Arviointiselostuksen riittävyys ja laatu

Kuvaus hankkeesta

Hanke on kuvattu luvussa 4 ja sen vaihtoehtoehdot luvussa 5. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen sijainti ja tarkoitus on esitetty arviointiselostuksessa pääosin riittävästi, mutta hankekuvauksen järjestys on epälooginen. Tämä hankaloittaa hankkeen hahmottamista. Yhteysviranomaisen pitää tärkeänä, että hanke kuvataan YVA-menettelyssä yksiselitteisesti. Hanke tulisi kuvata kaikkine ominaisuuksineen hankekuvauksen alussa, myös kartallisesti. Luvussa 4 ei ole karttaa, jossa olisi kuvattu hanke kokonaisuudessaan (tuotantoalue ja sähkönsiirto). Hankkeen kuvaus alkaa kansainvälisillä ja kansallisilla tavoitteilla sekä alueellisen merkityksen kuvaamisella, mikä ei yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan ole oleellista hankkeen kuvauksessa.

Tuulivoimalat, sähkönsiirtoreittivaihtoehdot, tiestö ja tuulivoima-alueelle rakennettavat uudet sähköasemat on esitetty kartoilla hanketta ja sen vaihtoehtoja kuvaavassa luvussa. Hankealueen sijainnin valinnalle ja rajaukselle on esitetty perustelut.

Fingridin verkkoon liittämistä varten tarvittavaa sähköaseman sijaintia ei ole kuvattu yhtä tarkasti kuin edellä mainittuja seikkoja. YVA-selostuksessa mainitaan, että ”liityttäessä Fingrid Oyj:n 220 kV liittymispisteeseen rakennettavan sähköaseman tilantarve on noin 100 x 80 metriä. Nyt tiedossa oleva liityntäpiste Lohinivan pohjoispuolella on suuntaa antava ja tarkka liityntäpiste valikoituu suunnitelmien tarkentuessa ja valittavan sähkönsiirtoreitin mukaan.” Fingrid Oyj on lausunnossaan todennut YVA-selostuksessa esitetty liityntä ei vastaa neuvotteluja Fingridin kanssa, joten hankkeesta vastaavan tulee tarkentaa liityntäpistettä. Yhteysviranomaisen kiinnitti liityntäpisteen kuvaukseen huomiota arviointiohjelmalausunnossaan ja edellytti hankkeen kuvauksen täydentämistä tältä osin. Yhteysviranomaisen katsoo, että näin ei ole tehty ja hankkeen kuvauksen olevan tältä osin edelleen epäselvä.

Hankekuvauksen mukaan rakentamisessa tarvittava maa-aines otetaan tuotantoalueelta, mutta hankekuvauksessa ei kuitenkaan ole osoitettu kartalla maa-ainesten ottoalueita eikä irrotettujen maa-ainesten läjitysalueita. Yhteysviranomaisen katsoo, että maa-ainesten ottoalueet sekä irrotettujen maa-ainesten läjitysalueet

sijainteineen sekä tarvittavat maa-ainesmäärät ja laadut olisi tullut kuvata YVA-selostuksessa.

YVA-selostuksessa hanke ilmaistaan toisinaan virheellisesti hankesuunnitelmana. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että YVA-menettelyssä arvioidaan hankkeen vaikutuksia.

Hankkeen kuvauksessa on pääosin otettu huomioon yhteysviranomaisen YVA-ohjelmasta antama lausunto lukuun ottamatta joitakin edellä esille nostettuja yksityiskohtia. Yhteysviranomaisen pitää hankkeen kuvausta tuotantoalueen ulkopuolista voimajohdon liityntäpisteen ja maa-ainesten oton kuvausta lukuun ottamatta riittävänä.

Hankkeen vaihtoehdot

Hankevaihtoehdot VE1 ja VE2 ja sähköasema on esitetty kuvissa 5–1. Vaihtoehtoiset sähkönsiirtoreitit VEA–VEF on esitetty kuvassa 5–2. Vaihtoehdot sisältävät myös nollavaihtoehdon (VE0), jossa tuulivoimahanketta ei toteuteta. Yhteysviranomaisen toteaa, että tämä mahdollistaa perusvertailutilanteen. Arviointiselostuksessa vaikutukset on arvioitu maksimissaan 300 metriä korkeilla tuulivoimaloilla, joiden yksikköteho on 6–10 MW. Yhteysviranomaisen pitää hyvänä sitä, että arviointi on tehty mahdollisimman suurella voimalavaihtoehdolla.

YVA-ohjelmassa tarkasteltiin niin sanotun nollavaihtoehdon, eli hankkeen toteuttamatta jättämisen lisäksi kahta vaihtoehtoa. YVA-ohjelmassa esitetyssä vaihtoehdossa VE1 oli 27 voimalaa ja vaihtoehdossa VE2 vähemmän kuin 27 voimalaa. Lausunnossaan yhteysviranomaisen myös edellytti, että vaihtoehtotarkastelussa olisi esitettävä selkeästi alle 300 metriä korkea voimalavaihtoehto, mikäli hankkeen maisemavaikutus on suuri negatiivinen. Vaihtoehtoa, jossa voimalat olisivat alle 300 metriä korkeita, ei ole esitetty, koska vaihtoehtojen VE1 ja VE2 maisemavaikutukset on arvioitu kohtalaiseksi kielteiseksi. Yhteysviranomaisen piti myös tärkeänä, että YVA-selostuksessa vaihtoehtojen valintaan panostetaan ja perustellaan, mihin vaihtoehtojen rajausta ja voimalasijainnit perustuvat.

YVA-ohjelmasta saadun palautteen sekä YVA-menettelyn yhteydessä tehtyjen selvitysten perusteella tuulivoimaloiden sijaintipaikkoja on tarkennettu ja voimaloiden enimmäismäärää on vähennetty kummassakin vaihtoehdossa (yhden voimalalla vaihtoehdossa VE1 ja kuudella voimalalla vaihtoehdossa VE2). Molemmissa vaihtoehdossa tehtiin korjauksia YVA-menettelyssä tehtyjen luontoselvitysten tulosten pohjalta. Vaihtoehto VE2 muodostettiin YVA-menettelyssä tehtyjen selvitysten tulosten ja YVA-ohjelmasta saadun palautteen perusteella. Yhteysviranomaisen katsoo, että suunnittelussa on kuultu sidosryhmiä.

Suurin osa voimalapaikoista sijaitsee likipitäen samalla paikalla kummassakin vaihtoehdossa, mutta vaihtoehdossa VE1 voimaloita on enemmän hankealueen koillis-, etelä- ja keskiosassa. Vaihtoehdossa VE2 voimalat on sijoitettu tiiviimmin. Voimaloiden etäisyys asutuksesta on silti likipitäen sama kummassakin vaihtoehdossa. Arviointiselostuksessa esitetyissä vaihtoehdoissa voimalamäärä on vähentynyt. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-ohjelmasta saatu palaute ja YVA-menettelyssä tehdyt selvitykset on otettu huomioon vaihtoehtoja laadittaessa, vaihtoehdot on perusteltu ja ne tarjoavat vertailumahdollisuuden. Yhteysviranomaisen ottaa tuulivoimalavaihtoehtoihin tarkemmin kantaa jäljempänä.

Sähkönsiirto

Sähkönsiirron osalta YVA-ohjelmassa tarkasteltiin kolmea vaihtoehtoa (SVE1–SVE3), joiden sisällä oli alavaihtoehto jännitetasolle 110 kV Kittilän alueverkkoon tai 220 kV tai Fingridin verkkoon liityttäessä. Yhteysviranomaisen piti YVA-ohjelman vaihtoehtoasettelua sähkönsiirron osalta epäselvänä ja puutteellisena pidettiin liityntäpisteen sähköaseman kuvausta. Arviointiselostuksessa sähkönsiirron vaihtoehtoja on kuusi, pituudeltaan 21–27 kilometriä ja jännitetaso on kaikissa vaihtoehdoissa 220 kV. Sähkö liitetään Fingridin verkkoon. Tuulivoima-alueen sisäinen sähkönsiirto toteutetaan keskijännitteisin (20–36 kV) maakaapelein, jotka asennetaan ensisijaisesti huoltoteiden yhteyteen. Lisäksi vaihtoehtotarkastelussa on tuotu esille Fingridin verkkoon liityttäessä tarvittavan sähköaseman tilatarve, mutta sijaintia ei ole esitetty. Yhteysviranomaisen on ottanut tähän kantaa edellisessä luvussa. Yhteysviranomaisen katsoo, että sähkönsiirtovaihtoehtoja liityntäpistettä lukuun ottamatta on selkeytetty ja YVA-ohjelmasta saatu palaute sekä YVA-menettelyssä tehdyt selvitykset on otettu huomioon vaihtoehtoja laadittaessa.

Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että hankkeessa on tutkittu useita eri vaihtoehtoja sähkönsiirron toteuttamiseksi ja sähkönsiirtoon on löytynyt vaihtoehto, jossa sähkönsiirto on osittain maanalaista. Maakaapeloinnin osalta hankekuvauksessa ei kuvata tarkasti, mitkä virtavesien ylityksistä aiotaan alittaa suuntaporaamalla, ja mitkä alitetaan kaivamalla. Yhteysviranomaisen katsoo, että maakaapelointi on edellä mainitulla tavalla kuvattu puutteellisesti. Yhteysviranomaisen ottaa sähkönsiirron vaihtoehtoihin tarkemmin kantaa jäljempänä.

Hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulu

YVA-menettelyn ja tuulivoimaosayleiskaavoituksen aikataulu on esitetty luvussa 4.2. Arviointiselostuksen mukaan hankkeen toteuttaminen voidaan aloittaa, jos tuulivoimaosayleiskaava on saanut lainvoiman, rakennusluvut on myönnetty ja rakennussuunnittelu on tehty. Hankkeen rakentamisaika on noin kaksi vuotta. Rakentaminen voisi alkaa aikaisintaan vuonna 2026 ja osittainen sähköntuotanto 2027.

Yhteysviranomaisen pitää suunnitteluaiakataulua realistisena. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että YVA-menettely päättyy, kun hanke on saanut kaikki tarvittavat luvat hankkeen toteuttamiseksi.

Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin

YVA-asetuksen (277/2017) 4 § kohdan 2 mukaan arviointiselostuksen tulee sisältää tiedot hankkeen liittymisestä muihin hankkeisiin. Arviointiselostuksessa on todettu, että Hirvasjärven tuotantoalueelta 30 km säteellä ei ole suunnitteilla tai tuotannossa muita tuulivoimapaistoja eikä voimajohtohankkeita. Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin on lisäksi esitetty havainnollistavalla kartalla (kuva 9–1), jossa on esitetty myös malminetsintäluvat. Yhteysviranomaisen tiedossa ei ole muita hankkeita, jotka olisi jo toteutettu, tai joissa olisi kaavoitus tai YVA-menettely menossa tai jo tehty. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeeseen liittyvät muut hankkeet on tunnistettu riittävällä tavalla.

Hankkeen toteuttamisen edellyttämät suunnitelmat, luvat ja niihin rinnastettavat päätökset

Luvussa 6 ja taulukossa 6–1 on listattu hankkeen edellyttämät suunnitelmat, luvat ja niihin rinnastettavat päätökset lakiviittauksineen. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että ELY-keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualueelta voi tarvittaessa pyytää lausuntoa vesilain mukaisen luvan tarpeen arvioimiseksi myös vähäisempien vesistöihin kohdistuvien toimenpiteiden, kuten uomien siirtojen ja uusien tierumpujen asentamisen osalta.

Arviointiselostuksen muut mahdollisesti tarvittavat luvat -luvussa on tuotu esille, että hankkeen toteuttaminen voi mahdollisesti edellyttää ympäristölupaa esimerkiksi käyntiäänien synnyttämän melun tai lapojen pyörimisen seurauksena syntyvän välkkeen vuoksi. Yhteysviranomaisen näkee hyvänä lähtökohtana hankkeen jatkosuunnittelulle, että ympäristölupalle ei olisi tarvetta. Arviointiselostuksessa tuodaan esille, että tuulivoimahanke voi tarvita myös vesilain mukaisen luvan, mikäli hanke aiheuttaa luonnon ja sen toiminnan vahingollista muuttumista, vesistön tai pohjavesiesiintymän tilan huononemista tai jos hanke vaarantaa puron uoman luonnontilan säilymisen. Yhteysviranomaisen katsoo, että ympäristö- ja vesitalousluvista vastaavat lupaviranomaiset on tunnistettu riittävällä tavalla.

Yhteysviranomaisen toteaa lisäksi ympäristöluvan osalta, että kiviaineksen ottamiseen liittyvä louhinta voi vaatia ympäristöluvan. Maa-aineslain (555/1981) 4a §:n mukaan maa-ainesten ottamista koskeva lupahakemus ja samaa hanketta koskeva ympäristölupahakemus on käsiteltävä yhdessä ja ratkaistava samalla päätöksellä, jollei

sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana. Yhteistä lupaa voidaan hakea yhdellä lupahakemuksella.

YVA-selostuksessa on tunnistettu oikein voimajohtovaihtoehtojen alueilla sijaitsevien lapinleinikin esiintymien merkitys voimajohtojen rakentamiselle ja mahdollinen, tiettyihin voimajohtovaihtoehtoihin liittyvä tarve luonnonsuojelulain mukaisille luvulle poiketa kasvilajin rauhoituksesta ja tiukkaa suojelua edellyttävän lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelusta. Lapinleinikki (*Coptidium lapponicum*) on rauhoitettu ja Euroopan yhteisön tärkeänä pitämä kasvi, joka kuuluu luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteeseen IV (b). Luontodirektiivin liitteen IV (b) lajit ovat tiukasti suojeltuja ja niiden esiintymien hävittäminen on kielletty ilman ELY-keskuksen myöntämää poikkeuslupaa. Voimajohtovaihtoehtojen alueilta löytyi kasvillisuusselvityksissä useita lapinleinikin esiintymiä. Ainoastaan voimajohtovaihtoehdon VEA alueelta ei löytynyt kartoituksissa lapinleinikkiä. Mikäli toteutettavaksi vaihtoehdoksi valitaan jokin muu kuin VEA, tulee lapinleinikkikohteet pyrkiä ensisijaisesti väistämään yksityiskohtaisessa voimajohtosuunnittelussa ja lopullisessa linjauksessa, mutta mikäli se ei ole mahdollista, tulee näiden esiintymien heikentämiseen ja mahdolliseen hävittämiseen hakea poikkeamislupaa Lapin ELY-keskukselta. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että lupa voidaan myöntää uusiutuvan energian hankkeelle, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle ja ettei sille ole muuta tyydyttävää ratkaisua.

Luontotyyppiselvityksessä ei ole kartoitettu hankealueelta uuden luonnonsuojelulain myötä tiukasti suojeltuja 65 §:n mukaisia serpentiiniluontotyyppisiä, joten niiden esiintymisestä hankealueella tai voimajohtovaihtoehtojen alueella ei voi pitää poissuljettuna. Siten myöskään 66 §:n mukaisen poikkeusluvan tarvetta ei voida pitää täysin poissuljettuna, vaikka ennakkotietojen mukaan hankealueelta ei ole tiedossa ultraemäksisen kivilajin paljastumia. Erityisesti mahdollisten maa-ainesten ottoapaikkojen (mm. mahdolliset louhokset) ja läjitysalueiden alueet sekä kallioille ja kivikoille sijoitettavien voimaloiden, tielinjausten sekä sähkönsiirron voimajohtopylväiden ja maakaapelointilinjausten paikat ja niiden ympäristöt tulee hankkeen jatkosuunnittelun aikana tarkistaa myös serpentiiniluontotyyppit varalta. Mikäli alueelta löytyy tiukasti suojeltuja luontotyyppikohteita, eikä hävittämistä tai heikentämistä ei voida välttää, tulee poikkeusta tiukasti suojellun luontotyyppin hävittämisen- ja heikentämiskiellosta hakea Lapin ELY-keskukselta.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa on esitetty hankkeen toteuttamisen edellyttämät suunnitelmat, luvat sekä niihin rinnastettavat päätökset riittävällä tavalla.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa käsitellään sellaisia kysymyksiä, jotka ovat tarpeen huomioida alueidenkäytön suunnittelussa osana laaja-alaista ja eri alueidenkäyttötarpeita ennalta yhteen sovittavaa toimintaa. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden oikeusvaikutuksista säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:ssä, jonka mukaan ne koskevat alueidenkäytön suunnittelua ja valtion viranomaisten toimintaa. MRL 24.1 §:n mukaan valtion viranomaisten tulee toiminnassaan ottaa huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja edistää niiden toteuttamista. Yhteysviranomaisen toteaa, että sen ja muiden valtion viranomaisten on mahdollisuus ottaa kantaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edistämiseen hankkeen suunnittelussa jo YVA-menettelyssä. Kanta on selkeämpää muodostaa, jos hankkeesta vastaava on jo itse esittänyt YVA-selostuksessa käsityksensä, mitkä tavoitteet koskevat hanketta ja miten hanke edistää niitä.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hanketta koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on tunnistettu ja yhteysviranomaisen antama lausunto YVA-ohjelmasta on otettu tältä osin huomioon. YVA-selostuksessa on myös tuotu esille, miten hanke valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita edistää.

Yhteysviranomaisen katsoo, että terveellinen ja turvallinen elinympäristö - tavoitekokonaisuuden edistäminen on tässä hankkeessa erityisen tärkeää. Elinympäristön terveellisyyteen ja turvallisuuteen liittyviä haittatekijöitä ovat erityisesti tuotantotoiminnan päästöt maaperään, veteen ja ilmaan, altistuminen melulle sekä ympäristöön vaikuttavat onnettomuudet. Parhaiten tavoitteen edistäminen toteutuu hankkeessa lähinnä jättämällä riittävät suojaetäisyydet asutukseen, kuten Hirvasjärven YVA-menettelyssä on suunniteltu. Yhteysviranomaisen korostaa, että sijaintiratkaisut sekä muut alueidenkäytön varautumisen keinot ovat yleensä taloudellisempia kuin alueiden toteuttamisen jälkeen tehtävät toimenpiteet, kuten valtioneuvosto on tavoitteiden taustaksi kirjannut.

Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat -tavoitekokonaisuuden edistäminen on hankkeen kannalta ensiarvoista. Hankkeessa tulee varmistaa, että tuulivoimaloiden ja voimajohdon rakentaminen sekä alueiden käyttäminen edistävät näitä tavoitteita.

Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista hankkeessa edistetään parhaiten uusiutumiskykyisen energiahuollon sisältämiä tavoitteita. Tuulivoimatuotannon lisääminen edellyttää tuulivoimarakentamisen sovittamista ympäröivään maankäyttöön ja haitallisten vaikutusten asianmukaista huomioon ottamista. Tavoite hyödyntää voimajohtovaihtoehtojen sijainneissa ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä on otettu huomioon suunnittelussa osittain yhden voimajohtovaihtoehdon osalta ja se todetaan hankkeen suhteessa valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin.

Maankäyttö- ja rakennuslain 24.2 § mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Hirvasjärven tuulivoima-aluetta ei ole osoitettu Tunturi-Lapin maakuntakaavassa tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvaksi alueeksi eikä tuulivoimaloiden alueeksi, joten myös tämän vuoksi YVA-selostuksessa on perusteltua esittää, miten hanke edistää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edistämistä.

Yhteysviranomainen toteaa, että hanketta koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet voivat myös olla ristiriitaisia keskenään. Tällöin kaavoitusviranomaiset ratkaisevat mitä tavoitetta painotetaan enemmän ja ratkaisun tulee noudattaa myös muita päätöksiä, esimerkiksi suojelupäätöksiä.

Hankkeen ja sen vaihtoehtojen suhde maankäyttösuunnitelmiin ja hankkeen kannalta olennaisiin luonnonvarojen käyttöä ja ympäristönsuojelua koskeviin suunnitelmiin

Arviointiselostuksessa hankkeen taustaa, tarkoitusta ja tavoitetta koskevassa luvussa 4 on kuvattu hankkeeseen liittyvät kansainväliset ja kansalliset ilmasto- ja energiapoliittiset strategiat sekä muita tuulivoimahankkeen suunnittelua ohjaavia ohjelmia, strategioita ja suunnitelmia. Lisäksi on sanallisesti kuvattu Suomen tavoitteita tuulivoimatuotannolle, Lapin alueellisia tavoitteita sekä hankkeen tavoitteita. Hankkeen suhde voimassa ja vireillä oleviin kaavoihin on esitetty. Yhteysviranomainen katsoo kuvauksen riittäväksi.

Yhteysviranomaisen tiedossa ei ole hankkeen kannalta olennaisia ympäristönsuojelua koskevia suunnitelmia.

Vaikutusalueen ympäristön nykytila ja sen todennäköinen kehitys, jos hanketta ei toteuteta

YVA-asetuksen 4 §:n mukaan arviointiselostuksessa tulee esittää kuvaus vaikutusalueen ympäristön nykytilasta ja sen todennäköisestä kehityksestä, jos hanketta ei toteuteta. Vaihtoehdoissa on toteuttamisvaihtoehtojen lisäksi mukana niin sanottu nollavaihtoehto eli hanketta ei toteuteta. Arviointiselostuksessa nykytilaa on kuvattu ja hankkeen toteuttamatta jättämistä arvioitu vaikutustyypeittäin. Yhteysviranomainen on jäljempänä käsitellyt nykytilan kuvausta vaikutustyyppikohtaisesti.

Epävarmuustekijät

Arviointiselostuksessa on esitetty vaikutustyypeittäin epävarmuustekijät, jotka voivat vaikuttaa vaikutusten arviointiin ja kuvataan, miten epävarmuustekijät on huomioitu vaikutustenarviointia laadittaessa.

Yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota suurena epävarmuustekijänä hankkeen kuvausta sähkönsiirron liitynnästä valtakunnan verkkoon. Fingrid Oyj on lausunnossaan tuonut esille, että liityntäpiste ei vastaa Fingridin kanssa käytyjä neuvotteluja. Yhteysviranomaisen katsoo, että liityntäpisteeseen liittyy merkittävää epävarmuutta. YVA-selostuksesta ei käy yksiselitteisesti ilmi liityntäpisteen sijainti, eikä kuinka kauas se voi mahdollisesti siirtyä. Tästä syystä liityntäpisteen toteuttamiseksi voi jatkosuunnittelussa liittyä lisäselvittämistä ja -osallistamista.

Muilta osin yhteysviranomaisen on jäljempänä käsitellyt epävarmuustekijöitä vaikutustyyppikohtaisesti.

Hankkeen todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset

Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen

Arviointiselostuksessa on asianmukaisesti tunnistettu ja kuvattu alueen yhdyskuntarakenne, sekä esitetty pysyvä ja loma-asutus kartoilla. Tuulivoima-alueen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse ns. herkkiä kohteita, kuten koulua, päiväkotia, palvelutaloa tai sairaalaa. Kolarin Sieppijärven koulu sijaitsee noin 20 km etäisyydellä tuotantoalueesta koilliseen. Suunnitellulla tuulivoima-alueella ja ei sijaitse virallisia virkistyskäyttökohteita, mutta aluetta käytetään virkistykseen, kuten metsästyksen, marjastukseen ja ulkoiluun. Arviointiselostuksesta annetuissa mielipiteissä korostettiin Hirvasjärven alueen merkitystä virkistykselle ja metsästykselle tärkeänä alueena. Yhteysviranomaisen yhtyy arviointiselostuksessa esitettyyn näkemykseen siitä, että maankäyttöön kohdistuvat suurimmat vaikutukset ovat paikallisia ja rajoittuvat lähinnä rakennuspaikkoihin sekä tiestön alueelle ja sähkönsiirtoreitille. Tuulivoimapuiston toiminnanaikaiset vaikutukset liittyvät ensisijaisesti rakentamattomien metsäalueiden muuttumiseen osin energiantuotannon alueiksi ja uusiksi teiksi. Osin vaikutukset liittyvät mm. virkistyskäyttöön, kuten metsästyksen ja marjastukseen. Suurin osa alueista palautuu alkuperäiseen käyttöönsä tuulivoimahankkeen valmistuttua. Teiden parantamisella ja uusien huoltoteiden rakentamisella on myös myönteisiä vaikutuksia.

Välilliset vaikutukset, kuten meluvaikutukset, rajoittavat maankäyttöä lähiympäristöä laajemmin, sillä melu- ja varjostusvaikutukset rajoittavat asuin- ja lomarakentamista. Tuulivoimaloiden 40 desibelin melualueelle ei ole mahdollista sijoittaa asuin- tai lomarakentamista kuin osoittamalla erikseen, että melun ohjearvot ja määräykset

täyttyvät. Yhteysviranomainen on pitänyt suositeltavana ratkaisuna vähintään kahden kilometrin suojaetäisyyttä asuinrakennuksiin. Molemmissa tarkasteltavissa toteutusvaihtoehdoissa VE1 ja VE2 tuulivoimalat on sijoitettu vähintään kahden kilometrin päähän lähimmistä asuin- ja lomarakennuksista.

Arviointiselostuksen mukaan tuulivoimahankkeen toteuttaminen edellyttää puuston poistoa ja merkittävimmät vaikutukset maankäyttöön syntyvät tätä kautta. Arviointiselostuksen mukaan vaikutukset maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen ovat vähäisen kielteiset, eikä vaihtoehtojen VE1 ja VE2 välillä ole merkittäviä eroja. Sama koskee kaikkia voimajohtovaihtoehtoja. Yhteysviranomainen katsoo vaikutustenarviointin olevan riittävä.

Ympäristövaikutuksen käsite sisältää myös hankkeen aiheuttamat vaikutukset aineelliseen omaisuuteen. Annetussa palautteessa ja asukaskyselyn vastauksissa on noussut esille huoli hankkeen vaikutuksista kiinteistöjen arvoon ja käytettävyyteen. Yhteysviranomainen edellytti YVA-ohjelmasta antamassaan lausunnossa, että YVA-selostuksessa tulee yleispiirteisellä tasolla tunnistaa muutokset sekä hanke- että vaikutusalueen kiinteistöjen käyttöön. Arviointiselostuksessa nostetaan esille asukaskyselyn tuloksia sekä Suomessa ja Ruotsissa tehtyjä tutkimuksia. Yhteysviranomainen pitää aineellisen omaisuuden vaikutustenarviointia riittävänä.

Vaikutukset maisemaan

Yhteysviranomainen katsoo, että maisemavaikutusten arviointi on tehty pääosin riittävällä tarkkuudella ja vaikutuksia on arvioitu etäisyysvyöhykkeittäin. Arviointiselostuksessa on kuvattu sanallisesti maisemakokonaisuutta ja sen osalualueiden maisematyyppejä. Maisemavaikutusten nykytilan kuvauksista käy ilmi tuulivoimaloiden merkittävimpien näkymäalueet. Maisemarakenteen piirteet on selvitetty nykytilan kuvauksessa ja siinä on kiinnitetty huomiota sekä maiseman arvokohteisiin, että seudun avoimiin alueisiin, mukaan lukien lähialueiden järvet. Arvioinnissa ei kuitenkaan ole tunnistettu arvokkaana maisema-alueena oikeassa laajuudessaan maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventoinnissa (2011–2013) maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi luokiteltua Vaattojärveä. Tähän on kiinnittänyt huomiota myös Tornionlaakson museo lausunnossaan.

Ylläksen merkittävää matkailualueetta ei ole huomioitu maisemaan kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa. Tähän on kiinnitetty huomiota myös arviointiselostuksesta annetuissa mielipiteissä. Yllästunturi sijaitsee n. 45 km:n etäisyydellä hankealueesta, mutta Ylläksen laelta ja rinteiltä avautuu etelään matalien vaarojen alueelle laaja ja kirkkaalla ilmalla kauas ulottuva näkymä. Tuulivoimaloiden näkyvyyttä ja erityisesti lentoestevalojen vaikutusta Ylläkseltä avautuvaan maisemaan ei ole arvioitu, mitä yhteysviranomainen pitää puutteena.

Tuotantoalueen maisemavaikutuksia on kuvattu sanallisesti ja visualisoitu havainnekuvin. Havainnekuvia on esitetty monipuolisesti voimaloiden eri näkymäkohdista, eri suunnilta ja etäisyyksiltä tuulivoimaloiden tuotantoaluetta. Tuulivoimaloiden maisemavaikutuksia on esitetty sekä kesällä, että talvella otetuina havainnekuvin. Havainnekuvien ottopaikat ja näkymäsuunnat on esitetty kartalla, niin että otettujen havainnekuvien edustavuutta voidaan arvioida. Tuotantoalueen maisemavaikutuksia visualisoivat kesä- ja talviaikaiset havainnekuvat sekä yöaikaiset kuvat olisi ollut hyvä ottaa samoista havaintopisteistä, jotta näkymiä eri vuoden- ja vuorokauden aikaan olisi ollut helpompi vertailla. Lentoestevalojen vaikutuksia on havainnollistettu laatimalla pimeän ajan havainnekuvia kolmesta havainnekuvien ottopaikasta. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan havainnekuvat eivät vastaa todellista näkymää pimeällä. Lentoestevalojen digitaalisessa havainnollistamisessa yhteysviranomaisen suosittelee jatkosuunnittelussa käytettävän videota havainnollistamisen parantamiseksi.

Voimajohdon maisemavaikutuksien arvioinnissa ei ole sanallisen kuvauksen lisäksi esitetty valokuvia vaihtoehtoisista Ounasjoen ylityspaikoista, vaikka jokimaiseman luonteen muutos on arvioitu melko suureksi. Myös Taapajärven kylään kohdistuu maisemavaikutuksia voimajohdosta, mutta havainnekuvia tästä ei ole esitetty. Voimajohdon vaikutusten visuaalinen esittäminen selkeä puute selostuksessa. Valokuvat voimajohtovaihtoehtojen maisemallisesti merkittävimmistä kohdista olisivat havainnollistaneet voimajohdon maisemavaikutuksia pelkkää sanallista kuvausta paremmin.

Yhteysviranomaisen katsoo, että maiseman nykytilaa on kuvattu ja muutosta havainnollistettu pääosin riittävällä tavalla, jotta maisemaan kohdistuvien vaikutusten arviointi on riittävän luotettavalla tavalla mahdollista. Kuten Tornionlaakson museo on nostanut esille, arvioinnissa ei kuitenkaan ole selkeästi huomioitu ja tuotu esiin vaikutusalueen erämaisemaisen maiseman herkkyyttä ja sietokykyä kokonaisuutena eikä tuotu esille hankkeen vaikutuksia maisemakokonaisuuteen. Tätä yhteysviranomaisen pitää puutteena.

Vaikutukset rakennettuun kulttuuriympäristöön ja arkeologiaan

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiselostuksessa hankealueen nykytilan kuvauksessa on tunnistettu riittävällä tavalla hankkeen vaikutuspiirissä olevat valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet ja kohteet. Lisäksi hankealueelta ja sen välittömästä lähiympäristöstä on tunnistettu riittävällä tavalla paikallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön alueet ja kohteet.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa on arvioitu hankkeen aiheuttamia vaikutuksia eri etäisyysvyöhykkeiden mukaisesti valtakunnallisesti ja

maakunnallisesti arvokkaisiin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin pääosin riittävällä tavalla. Paikallisesti arvokkaiden kohteiden osalta vaikutuksia on arvioitu yleisellä tasolla ja suppeammin, kohdekohtaisesti alle 3 kilometrin säteellä ja yleisellä tasolla 10 km säteellä lähimmästä voimalasta. Rakennettuun kulttuuriympäristöön vaikuttavia muutoksia on kuvattu yleispiirteisellä tasolla ja arvioitu muutosten vaikutuksia hyödyntäen eri lähdeaineistoja ja arviointimenetelmiä. Näkymäalueanalyysien tuloksia on havainnollistettu myös karttasovitteilla, joskin karttasovitetta, johon olisi yhdistetty näkymäalueet sekä kulttuuriympäristön alueet ja kohteet, ei ole sisällytetty arviointiselostukseen.

Lähin valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY) sijaitsee noin kahdeksan (8) kilometrin ja lähin maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö noin 11 kilometrin päässä lähimmästä Hirvasjärvelle suunnitellusta tuulivoimalasta. Vaikutusten arvioinnissa vaikutusalueen herkkyys on kulttuuriympäristön kannalta arvioitu useamman kohteen osalta suureksi ja tuulivoimaloiden aiheuttama muutos molemmissa tuulivoimalavaihtoehdoissa korkeintaan kohtalaisen kielteiseksi.

Näkymäanalyysikarttojen ja havainnekuvien perusteella tuulivoima-alue tulee näkymään melko selkeästi maakunnallisesti arvokkaalle Aalistunturin palovartijan majalle. Havainnekuvat eivät sisällä kuvaa, joka olisi otettu lähimpänä hankealuetta sijaitsevalta RKY-kohteelta Porkkavaaralta katsoen, mutta näkymäanalyysin perusteella yhteysviranomaisen katsoo, että voimaloiden aiheuttamat vaikutukset ko. kohteeseen on arvioitu riittävällä tavalla.

Arviointiselostuksessa on tunnistettu voimajohtovaihtoehdon VEA vaikutusalueella sijaitseva Kemin ja Tornion vanha rajapyykki Porkkavaarassa ja arvioitu riittävällä tavalla vaihtoehdon vaikutukset kohteeseen. Muiden sähkönsiirtovaihtoehtojen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön alueita tai kohteita.

Yhteysviranomaisen katsoo, että laadittu arkeologinen inventointi hankealueelle on asianmukainen. Samansisältöiseen johtopäätökseen on päätynyt Tornionlaakson museo ja Lapin maakuntamuseo lausunnoissaan. Yhteysviranomaisen yhtyy YVA-selostuksen arviointiin siitä, että arkeologiselle kulttuuriperinnölle ei synny haitallisia vaikutuksia, kun tuotantoalueella ja voimajohtoreiteillä olevat kohteet huomioidaan rakenteiden ja hankkeen jatkosuunnittelussa sekä rakennustoissa.

Melu- ja välkevaikutukset

Yhteysviranomaisen katsoo, että arvioinnissa käytetyt menetelmät ja niistä johdetut arviot tuulivoimala-alueen meluvaikutuksista ovat riittävät ja myös tarkastelualueen laajuus 2–3 km tuulivoimaloista on riittävä meluvaikutusten arviointiin tässä hankkeessa.

Arviointiselostuksen mukaan tuulivoimala-alueen aiheuttama suurin melutaso lähimpien asuinrakennusten ja loma-asuntojen alueella on vaihtoehdosta riippuen 39,0 dB(A) – 39,6 dB(A), jonka perusteella melutaso alittaa sekä valtioneuvoston päätöksessä (993/1992) että valtioneuvoston asetuksessa (1107/2015) pysyvän asutuksen alueelle ja loma-asutuksen alueelle annetut ohjeavot päivä- ja yöajan ulkomelutasolle.

Arviointiselostuksen mukaan tuulivoimala-alueen aiheuttama pienitaajuuden melun vaikutukset ovat melko vähäiset ja pienitaajuinen melu ei ylitä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa (545/2015) annettuja toimenpiderajoja lähimpien asuinrakennusten tai vapaa-ajanasuntojen sisätiloissa. Selostuksessa on kuitenkin huomioitu, että tuulivoimalat muuttavat tuotantoalueen äänimaisemaa, millä voi olla vaikutuksia virkistyskäyttöön tuotantoalueella tai sen välittömässä läheisyydessä.

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointi on tehty melumallinnukseen perustuen ja yksittäisen voimalaan melupäästönä on käytetty päästöarvoa 109,6 dB. Päästöarvo on määritetty Vestas V172 7,2 MW -voimalan äänitehotason 106,9 dB(A) mukaisesti, lisättyä 2,0 dB (A):n epävarmuusmarginaalilla ympäristöministeriön ohjeen mukaisesti ja lisäksi 1 dB (A):n epävarmuusmarginaalilla. Yhteensä 3 dB(A):n epävarmuusmarginaali mahdollistaa selostuksen mukaan melun kokonaisvaikutusten arvioinnin, vaikka tuulivoimaloiden lähtömelutasossa tapahtuisi vähäisiä muutoksia suunnittelun edetessä. Melumallinnuksessa käytetty voimalatyyppi on 7,2 MW voimala, jonka roottorin halkaisija on 172 m. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että hankkeen kuvauksessa yksittäisen tuulivoimalan tehoksi on määritetty 6–10 MW ja lavan pituudeksi 100 metriä, ja melumallinnuksessa käytetyn voimalatyyppin määritykset poikkeavat siitä jossain määrin. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan käytetty epävarmuus on sen verran suuri, että mallinnuksen tuloksia voidaan pitää riittävänä, jos meluemissio poikkeaa vähäisessä määrin meluselvityksessä käytetyistä lähtötiedoista.

Arviointiselostuksessa tai sen liitteenä 5 olevassa meluselvitysraportissa ei ole ilmoitettu 1/3-oktaavikaistojen meluemissiota numeroarvona, jota voidaan pitää vähäisenä puutteena. Taajuuskaistojen meluemissio on kuitenkin esitetty graafisesti meluselvitysraportin luvussa 9. Arviointiselostuksessa jää epäselväksi, miten 3 dB epävarmuusmarginaali on sijoitettu eri terssikaistojen meluemissioon.

Arviointiselostuksessa on käsitelty myös yleisötilaisuuksissa esiin nostettua pelkoa tuulivoimaloiden aiheuttamasta tärinästä asuin- ja lomarakennuksiin.

Yhteysviranomaisen katsoo, että tärinävaikutusten syntymisen mahdollisuutta on käsitelty selkeästi ja arvioitu perustellusti. Yhteysviranomaisen yhtyy hankkeesta vastaavan näkemykseen, että tuulivoimaloiden toiminnasta aiheutuva tärinä ei voi levitä asuinrakennuksiin, sillä lähimmät asuin- ja lomarakennukset sijaitsevat kahden kilometrin päässä voimaloista.

Yhteysviranomaisen katsoo, että selostuksessa on riittävästi arvioitu, mitä ja kuinka suurta epävarmuutta mallinnukseen liittyy. Meluvaikutuksien ylärajaa on arvioitu

melupäästön (äänitehotaso) takuuarvolla 109,6 dB(A), eikä tätä suuremmalla. Yhteysviranomaisen katsoo, että mikäli hanke etenee rakentamislupavaiheeseen, tulee siinä esittää uusi arviointi tuulivoimahankkeen aiheuttamasta melusta, mikäli hanke on tarkoitus toteuttaa arviointiselostuksen meluselvityksessä käytetystä voimalatyyppistä poikkeavasti. Rakennuslupavaiheessa tehtävässä meluselvityksessä tulee ottaa huomioon myös mahdolliset lähialueille hyväksytyt muut tuulivoimahankkeet, jotka yhdessä Hirvasjärven hankkeen kanssa voivat aiheuttaa asutukseen kohdistuvia meluvaikutuksia.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arvioinnissa käytetyt menetelmät ja niistä johdetut arviot välkkeestä aiheutuvista vaikutuksista ovat riittävät. Tuulivoimaloiden varjonmuodostusta on arvioitu asianmukaisesti mallintamalla. Saatuja tuloksia on arvioitu Saksan, Ruotsin ja Tanskan suositusarvojen pohjalta, sillä Suomessa välkevaikutukselle ei ole määritelty raja- tai suositusarvoja. Ruotsissa ja Saksassa annettuja maksimisuosituksia kahdeksan tunnin vuotuisesta varjon välkkeestä ei ylitetä kummassakaan vaihtoehdossa asuin- ja lomarakennusten kohdalla. Lähimmissä havainnointipisteissä vuosittainen varjon välkkymisen määrä todellisessa tilanteessa (huomioi auringonpaisteajat ja tuuliolosuhteet) on mallinnuksen perusteella alle kaksi tuntia vuodessa. Mallissa ei huomioida puuston peitevaikutusta.

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiselostuksen liitteenä 6 esitetyn välkeselvityksen mukaan molemmissa vaihtoehdossa välkevaikutusta voidaan kuitenkin havaita yhdessä vakituisessa asunnossa ja yhdessä vapaa-ajan asunnossa. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että vertailuarvojen alittumisesta huolimatta arviointiselostuksessa olisi voinut tarkemmin esittää välkkeen esiintymisen ajankohdat ja kestot niissä asunnoissa, joihin välkevaikutusta kohdistuu. Selvityksen mukaan välkevaikutusta on selvitetty ohjelmalla, joka laskee sekä tiettyyn pisteeseen kohdistuvan varjovälkkeen, että koko tuulivoima-alueen varjovälkkeen muodostumisen. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että kartoilla kuvissa 2 ja 3 vyöhykkeen 1–8 h/v sisään tai rajalle näyttää jäävän kiinteistöjä, joiden kohdekohtaiseksi välkevaikutukseksi taulukoissa 5 ja 6 on todellisessa tilanteessa ilmoitettu 0:00 h/v. Epäselväksi jää johtuuko tämä esimerkiksi eri kuvailutekniikoiden laskentatavasta tai kartan mittakaavasta.

Rakennuslupavaiheessa tehtävässä välkeselvityksessä tulee ottaa huomioon myös mahdolliset lähialueille hyväksytyt muut tuulivoimahankkeet, jotka yhdessä Hirvasjärven hankkeen kanssa voivat aiheuttaa asutukseen kohdistuvia välkevaikutuksia.

Vaikutukset maa- ja kallioperään sekä luonnonvarojen hyödyntämiseen

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankealueen nykytila ja herkkyys vaikutuksille on maa- ja kallioperän olosuhteiden osalta kuvattu arviointiselostuksessa riittävällä tavalla, ja arviointiselostuksessa on esimerkiksi tunnistettu, ettei tuulivoimapuiston tai sähkönsiirtoreittien alueella sijaitse valtakunnallisesti arvokkaita geologisia kohteita.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa on myös tunnistettu hankkeesta maa- ja kallioperään kohdistuvia keskeisimpiä vaikutuksia, joista pääosa liittyy hankkeen rakentamisvaiheeseen. Yhteysviranomaisen katsoo, että vaikutusten arviointiin liittyy kuitenkin merkittävää epävarmuutta maa-ainesten ottamisen osalta.

Arviointiselostuksen mukaan hankkeen toteuttaminen vaatii huomattavia määriä maa-aineksia, ja ainekset on tarkoitus ottaa pääosin tuotantoalueelta. Vaihtoehtokohtainen tarvittavien ainesten määrä on esitetty luvussa 26. Vaihtoehdossa VE1 maa-aineksia tarvitaan yhteensä noin 290 000 m³ ja vaihtoehdossa VE2 noin 250 000 m³.

Arviointiselostuksen mukaan maa-ainesten ottosuunnitelma ja tarvittavien ainesten lopullinen määrä ja laatu tarkentuvat kuitenkin vasta hankkeen edetessä. Hankealueella ei myöskään ole tehty selvityksiä, joten esimerkiksi kalliopinnan syvyydestä ja hankealueen maaperän laadusta ei ole voitu esittää tietoja. Siten on mahdollista, että hankkeessa tarvittavia aineksia on tarpeen tuoda myös hankealueen ulkopuolelta. Yhteysviranomaisen toteaa, että hankealueen ulkopuolelta mahdollisesti otettavien ainesten osalta tarkastelu perustuu hankealueen läheisyyteen sijoittuviin, jo myönnettyihin ottolupiin. Yhteysviranomaisen katsoo, että tietoja olemassa olevista luvista voidaan pitää tarkastelun lähtökohtana, mutta niiden perusteella ei voida tehdä johtopäätöksiä ainesten saatavuudesta.

Yhteysviranomaisen katsoo, että maa-ainesten ottamisen vaikutuksia on arviointiselostuksessa kuvattu yleisellä tasolla, mutta koska arviointiselostuksessa ei ole esitetty alustavia ottopaikkoja, ei siten ole voitu selvittää, minkälaisia vaikutuksia maa-ainestenotto voi hankealueella aiheuttaa. Esimerkiksi lähteen vesitalous voi kärsiä, kiintoainesta voi huuhtoutua vesistöön tai jonkin lajin esiintymisalue hävitä.

Yhteysviranomaisen kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että tarve ottaa suuria määriä maa-aineksia ajoittuu suhteellisen lyhyelle ajanjaksolle (arviointiselostuksen mukaan korkeintaan kaksi vuotta), mikä osaltaan asettaa haasteita sekä maa-ainesten saatavuuden että luvittamisen kannalta.

Yhteysviranomaisen on arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossaan katsonut, että arviointiselostusta varten tulee selvittää, onko hankealueelta tai sen ulkopuolelta saatavissa riittävästi ja ominaisuuksiltaan rakentamiseen sopivia maa-aineksia. Lisäksi on edellytetty, että hankealueella sijaitsevat alustavat ottopaikat ja ottamisesta aiheutuvat vaikutukset hankealueeseen tulee selvittää ja arvioida arviointiselostuksessa. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa ei ole vastattu edellä esitettyihin kysymyksiin, ja arviointi jää tältä osin varsin suppeaksi. Yhteysviranomaisen katsoo, että maa-ainesten ottoon liittyvät epävarmuudet heijaustuvat myös muiden vaikutusten, kuten esimerkiksi pohjavesivaikutusten, arviointiin.

Vaikutukset pohjaveteen

Yhteysviranomaisen toteaa, että hankealueen nykytilan kuvaus perustuu pääosin olemassa oleviin aineistoihin, eikä alueella esimerkiksi ole selvitetty maaperän laatua tai pohjaveden pinnantasoa. Arviointiselostuksen mukaan tuulivoiman tuotantoalueella ei sijaitse vakituiseen asumiseen tai loma-asumiseen käytettäviä kiinteistöjä eikä siten niiden käytössä olevia talousvesikaivoja. Sähkönsiirtoreittien varrella sen sijaan on yksittäisiä asuinrakennuksia tai loma-asuntoja, joilla voi olla talouskohtaisia kaivoja. Yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota siihen, että arviointiselostusta varten ei kuitenkaan ole tehty selvitystä sähkönsiirtoreittien varrella sijaitsevista kaivoista. Yhteysviranomaisen katsoo, että sähkönsiirtoreittien nykytilankuvaukseen jää siten epävarmuutta ja hankkeen jatkotoimenpiteiden myötä selvitettävää.

Arviointiselostuksen mukaan tuulivoiman tuotantoalueen ja sähkönsiirtoreittien varsilla on maastoinventoinneissa havaittu useita luonnontilaisia lähteitä ja lähteikköjä. Arviointiselostuksessa ja sen liitteissä esitettyjen tietojen perusteella kaikkia lähtöaineiston perusteella tunnistettuja kohteita (esim. L2, L8, L18, L22, L27) ei kuitenkaan ole inventoitu maastossa, vaan osa on rajattu kartta- ja ilmakuvatarkasteluna. Yhteysviranomaisen kiinnittää myös huomiota siihen, että arviointiselostuksessa on paikoin ristiriitaisia tietoja siitä, miten lähelle suunniteltuja voimalapaikkoja tai niihin liittyvää infrastruktuuria lähteet sijoittuvat. Kappaleessa 24 (Pohjavedet) esitettyjen tietojen mukaan kaikki lähteiköt tai lähteet sijaitsevat yli sadan metrin etäisyydellä suunniteltujen tuulivoimaloiden tai tiestön rakennuspaikoilta. Kappaleessa 28 (Kasvillisuus ja luontotyytit) kuitenkin tuodaan esiin, että vesilain nojalla suojeltu lähteikkökohde L8 sijaitsee noin 35 metrin etäisyydellä uudesta tiestä. Kyseinen kohde L8 kuuluu niiden kohteiden joukkoon, jota ei ole kartoitettu maastossa. Yhteysviranomaisen katsoo, että tämä aiheuttaa epävarmuutta sekä hankealueen nykytilan kuvaukseen että vaikutusten arviointiin, ja osaltaan vaikeuttaa esimerkiksi vesilain mukaisen poikkeamisen tarpeen tunnistamista.

Arviointiselostuksen mukaan sähkönsiirtoreittien osalta pohjavedestä suoraan riippuvaisia kohteita sijaitsee karttatarkastelun perusteella kaikkien sähkönsiirtoreittien läheisyydessä. Lähimmillään luonnontilainen lähde (Juntinkarsima) sijaitsee alle 10 metrin etäisyydellä vaihtoehtojen VED, VEE ja VEF mukaisista linjauksista. Yhteysviranomaisen yhtyy arviointiselostuksessa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan lähteet voidaan ottaa huomioon pylvässijoittelun avulla. Yhteysviranomaisen kuitenkin muistuttaa, että myös lähteen alueelle ulottuvan johtoaukean raivaamistoimenpiteitä suunniteltaessa ja toteutettaessa tulee ottaa huomioon lähteen luonnontilan vaarantamiskielto.

Yhteysviranomaisen on arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossaan korostanut maastoinventointien tärkeyttä ja katsonut, että vaikutusten arvioinnissa lähtökohtana tulee olla hankkeen rakentamistoimenpiteiden kuivatusvaikutukset ja niiden aiheuttamat

vaikutukset lähteiden, lähdepurojen ja tihkupintojen luonnontilaisuuteen. Yhteysviranomaisen on myös korostanut, että vaikutusten arvioinnissa tulee tunnistaa, milloin toimenpiteet ovat luonteeltaan sellaisia, että poikkeamista lähteen vaarantamiskiellostä (VL 2 luku 11 §) on tarpeen hakea.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa on tunnistettu hankkeen keskeisimpiä pohjaveteen kohdistuvia vaikutuksia, jotka liittyvät pitkälti sekä tuulivoimapuiston että sähkönsiirtoreitin rakentamistoimenpiteisiin ja etenkin niiden yhteydessä tehtäviin kaivutoimenpiteisiin. Maa-ainesten ottoon liittyvät epävarmuudet kuitenkin heijastuvat myös pohjavesiin kohdistuvien vaikutusten arviointiin, sillä alustavia maa-ainestenottoaikoja ei ole arviointiselostuksessa esitetty, eikä siten ole voitu arvioida niiden vaikutuksia esimerkiksi lähteiden vesitalouteen. Yhteysviranomaisen kiinnittää myös huomiota siihen, että vaihtoehdot VE1 ja VE2 eivät juuri eroa toisistaan pohjavesiin kohdistuvien vaikutusten osalta.

Yhteysviranomaisen katsoo, että sekä hankealueen nykytilan kuvaukseen että vaikutusten arviointiin jää epävarmuutta maastossa inventoimattomien kohteiden osalta, mikä osaltaan aiheuttaa lisäselvitystarpeita hankkeen jatkosuunnittelussa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen jatkosuunnittelun kannalta tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että mikäli voimalapaikkoja ja tiestöä siirretään suunnitellusta, ei tältä osin ole selvitetty kohteiden laajuutta ja luonnontilaa. Lisäksi esimerkiksi maa-ainesten ottoalueiden osalta voi olla tarpeen tehdä lisäselityksiä, koska arviointiselostuksessa ei ole esitetty alustavia maa-ainesten ottopaikkoja, eikä niitä siten ole voitu ottaa huomioon alueen maastoinventoinneissakaan. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että mikäli luonnontilaisen lähteeseen kohdistuu haitallisia vaikutuksia, tulee luonnontilan vaarantamisesta hakea poikkeamista Pohjois-Suomen aluehallintovirastosta.

Vaikutukset pintavesistöön ja vedenlaatuun

Yhteysviranomaisen katsoo, että Hirvasjärven tuulivoimahankkeen ympäristövaikutukset pintavesien osalta on kuvattu laajasti ja arvioitu asianmukaisesti. Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointia olisi voitu tarkentaa esimerkiksi tuomalla esiin kuinka laajalta alueelta kuormitusta kuhunkin uomaan mahdollisesti kohdistuu ja arvioimalla kunkin uoman valunta-alueella olevan kaivuun määriä. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan esitetty arviointi kuitenkin kuvaa hankkeen aiheuttamat todennäköisimmät vaikutukset pintavesille riittävästi ja arvioinnista on nähtävillä eri vaihtoehtojen väliset erot.

Arvioinnissa on myös tarkasteltu tarkemmin niitä virtavesiä, joihin vaikutuksia erityisesti kohdistuu. Sähkönsiirron osalta, jossa merkittäviä haitallisia vaikutuksia voi syntyä, on vaikutusten lieventämiskeinoja tuotu asianmukaisesti esille. Yhteysviranomaisella ei ole huomautettavaa arvioinnin lopputulokseen.

Vaikutukset vesistöihin vesien hoidon näkökulmasta

Hankealueen valuma-alueet, vesistöt ja vesienhoitosuunnitelmissa luokitellut vesimuodostumat on tunnistettu YVA-selostuksessa. Myös tietoa kalastosta ja purojen luonnontilaisuudesta on hyödynnetty vaikutusarvioinnissa.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että samentuminen ei ole ainoa mahdollinen kiintoainekuormituksen vesistövaikutus, vaan siitä voi seurata myös pitkäaikaisia tai pysyviä rakenteellisia muutoksia, jos suuria määriä maa-aineksia pääsee huuhtoutumaan vesistöön. Lisäksi Iso Taapalompolon läheiseen rinteeseen on suunniteltu tuulivoimala (nro. 24), jonka sijoittumisesta aiheutuvaa suurempaa vesistökuormitusriskiä ei ole tunnistettu. Voimajohdon rakennusvaiheessa mainitaan tehtävän tarvittaessa uomien siirtoja. Yhteysviranomaisen katsoo, että luonnonuomien siirtäminen on toimenpide, jonka kohdentumista ja määriä olisi tullut kuvata tarkemmin. Voimajohtojen vesistövaikutuksena tulisi myös huomioida, että peitteisen alueella läpi linjattu avoin voimajohto poistaa rantavyöhykkeen luontaisen varjostuksen.

Vaikutukset Natura 2000- ja suojelualueisiin

YVA-selostuksessa on tunnistettu hankealueiden lähialueilla olevat suojelualueet sekä arvioitu hankkeen mahdollisia vaikutuksia näihin suojeluperusteisiin. Hankealueelle tai sen välittömään läheisyyteen ei sijoitu luonnonsuojelualueita tai luonnonsuojeluohjelma-alueita. Yhteysviranomaisen näkemyksen luonnonsuojelualueisiin laadittu tarkastelu ja vaikutusten arviointi on riittävällä tavalla toteutettu.

Hirvasjärven tuulivoimahanke ulottuu kahden Natura-alueen alueelle. Tuulivoiman tuotantoalueen länsireunalla sijaitsee n. 220 m:n mittainen osuus Tornionjoen ja Muonionjoen vesistön Natura-alueeseen (FI1301912) kuuluvasta Koivuvaaranojasta. Kaikki sähkönsiirron voimajohtovaihtoehdot ylittävät Ounasjoen uoman, joka kuuluu Ounasjoen Natura-alueeseen (FI 1301318). Hankkeen ulkopuolella sijaitsevista Natura-alueista alle kilometrin etäisyydellä tuotantoalueen koillispuolella sijaitsee Juustovuoman Natura-alue (FI1300705). Edellä mainitut Natura-alueet ovat luontodirektiivin mukaisia erityisen suojelutoiminnan alueita (SAC). YVA-selostuksessa on selvitetty Natura-arvioinnin tarve näihin edellä mainittuihin kolmeen Natura-alueeseen ja Natura-arvioinnin tarpeellisuuden tarkastelu on raportoitu selostuksessa. Nämä arvioinnit on yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan tehty pääosin riittävällä tarkkuudella ja raportoitu asianmukaisesti. Juustovuoman Natura-alueen suojeluperustelajin saukon kohdalla ei ole tunnistettu kaikkia vaikutusmekanismeja ja tältä osin Natura-arvioinnin tarpeellisuuden tarkastelua tulee täydentää hankkeen osayleiskaavoituksessa luonnonsuojelulain 35 §:n mukaisesti.

Vaikutukset kasvillisuuteen ja luontotyypeihin

Kasvillisuuden ja luontotyyppien inventointiin maastossa käytettiin tuotantoalueella yhteensä noin seitsemän työpäivää ja voimajohtojen vaihtoehdoilla yhteensä 16 päivää. Maastopäivät sijoituivat kesäkuukausiin. Maastokartoitukset kohdennettiin niihin alueisiin, jotka tunnistettiin lähtötietojen perusteella luontoarvoiltaan mahdollisesti huomion arvoisiksi. Maastossa kartoitetut alueet on esitetty kartalla sekä tuotantoalueen, että voimajohtovaihtoehtojen osalta.

Luontotyyppi- ja kasvillisuus selvitykset on suurimmaksi osaksi toteutettu riittävällä laajuudella ja niin yksityiskohtaisesti, että niiden osalta luontovaikutusten arviointi voidaan katsoa tehdyksi luotettavalla tavalla. Suuri osa voimalapaikoista ja uusista tielinjauksista on kuitenkin jätetty kartoittamatta maastossa, joten voimaloiden ja teiden rakentamisen yhteydessä tuhoutuvista luontotyyppikohteista ja kasvillisuudesta ei maastokartoituksen puuttumisen vuoksi ole varmaa tietoa ja siltä osin kartoitukset ovat puutteellisia.

Kaikkia tuotantoalueen maastokarttoihin merkittyjä lähde- ja tihkupintakohteita, niiden luonnontilaisuutta ja laajuutta ei myöskään ole inventoitu maastossa ja myös tältä osin luontoselvityksiä tulee täydentää hankkeen jatkosuunnittelun yhteydessä vähintään niiden kohteiden osalta, joiden läheisyydessä tullaan tekemään maarakennustöitä (tuulivoimalapaikat, tielinjaukset ja kaapeloinnit).

Luontotyypeihin ja kasvillisuuteen kohdistuvat vaikutukset on suurimmaksi osaksi tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti. Mikäli voimalapaikkoja, tielinjauksia, voimajohtovaihtoehtoja tai kaapelointireittejä sijoitetaan uudelleen, tulee nämä maarakennuskohteet vaikutusalueineen inventoida maastossa, mikäli kyseiset uudet paikat eivät ole sisältyneet jo tehdyille maastokartoitusreiteille.

Maa-ainesten oton ja läjityksen luontotyyppi- ja kasvillisuusvaikutuksia ei ole arvioitu YVA-selostuksessa. Maa-ainesten ottoalueille ja irrotettujen maa-ainesten läjitysalueille sekä niiden vaikutusalueille tulee jatkosuunnittelussa toteuttaa luontovaikutusten arviointi ja siihen liittyvät maastossa tehtävät luontoselvitykset, mikäli nämä alueet eivät ole sisältyneet luontotyyppi- ja kasvillisuuskartoituksen maastokartoitusreiteille.

Voimajohtovaihtoehtojen reitit on käyty läpi maastossa pääasiassa kartta- ja paikkatietoaineistojen perusteella ennakolta huomionarvoisiksi arvioitujen alueiden osalta.

YVA-selostuksessa tai sen liitteenä olevissa kasvillisuus- ja luontoselvitysraporteissa on todettu tuotantoalueelta kartoitetun 64 §:n suojeltuja luontotyyppejä, mutta kartoitusraporteissa ei ole mainittu huomioitavan mahdollisia 65 §:n mukaisia tiukasti suojeltuja serpentiiniluontotyyppejä. Kallioperäkartan perusteella muutaman kilometrin etäisyydellä tuotantoalueesta sijaitsee serpentiiniluontotyyppien kannalta sellaista kallioperää, että näiden luontotyyppien esiintyminen on mahdollista. Tämän vuoksi

erityisesti kalliopaljastumille ja rakkakivikoille tai niiden läheisyyteen sijoitettavien voimaloiden ja voimajohtopylväiden alueet ja lähiympäristöt tulee inventoida maastossa huomioiden myös serpentiiniluontotyyppien mahdollisuus.

Yhteysviranomainen katsoo, että luontoselvitystä ja luontovaikutusten arviointia tulee täydentää lähdeluontotyyppien ja luonnonsuojelulain 65 §:n serpentiiniluontotyyppien osalta hankkeen jatkosuunnittelun yhteydessä. Kaikki voimalapaikat tulee myös lähtökohtaisesti inventoida maastossa.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan inventoimattomien lähteiden, kartoittamattomien voimalapaikkojen ja huoltotielinjausten sekä mahdollisten uusien huoltotielinjausten, maakaapelointilinjausten ja mahdollisten uusien vaihtoehtoisten voimalapaikkojen osalta luontotyyppiselvitys ei ole riittävä, vaan täydentäviä maastokartoituksia tulee tehdä hankkeen jatkosuunnittelun edetessä huoltotie- ja maakaapelointilinjauksille ja niiden vaikutusalueille sekä mahdollisille uusille voimalapaikoille vaikutusalueineen.

Pohjavesivaikutteisten luontotyyppien kohdalla tulee huomioida, että mikäli huoltoteiden ja voimaloiden maarakentaminen muuttavat pohjaveden tasoa tai virtauksia, vaikutukset lähde- ja tihkupintaluontotyyppisiin voi ulottua laajalle alueelle ja siksi lähteet ja tihkupinnat tulee kartoittaa maastossa näiden em. kohteiden ympäristöstä riittävän laajalta alueelta.

Vaikutukset linnustoon

Hankealueen linnuston nykytilan selvittämiseksi on tehty maastonselvityksiä vuosina 2022 ja 2023. Tuotantoalueella on suoritettu pesimälinnustonselvitykset sekä kevät- ja syysmuuttoseurannat. Erilliselvitykset on laadittu kanalinnustolle, pölluille ja päiväpetolinnuille. Sähkönsiirron osalta luontoselvitykset ovat kohdistuneet pesimälinnustoon.

Sekä tuotantoalueen pesivän linnuston nykytilaselvitysten, että muuttolintuselvitysten osalta on YVA-selostuksessa ja sen liiteraporteissa perusteellisesti ja asianmukaisesti esitetty selvitysajankohdat, selvityspäivien määrä ja -sääolosuhteet, selvitysmenetelmät sekä linnustonselvitysten laskenta- ja havaintopaikat sekä -alueet. Yhteysviranomainen katsoo, että laskennoista ja selvityksistä saadut tulokset on esitetty asianmukaisesti ja riittävän yksityiskohtaisesti ja myös tarkat tulokset havaintojen sijoittumisineen ovat saatavilla YVA-selostuksen liitteenä olevista raporteista. Myös linnuston erillisseurannat on tehty ja raportoitu asianmukaisesti. Yhteysviranomainen katsoo, että linnustonselvitysten kattavuus ja laatu ovat riittävät linnustovaikutusten arvioimiseksi.

Erityistä huomiota maastonselvityksissä on kiinnitetty suuriin petolintuihin ja niille on tehty erillisiä lentotarkkailuja ja toisen suuren petolinnun osalta on laadittu myös törmäysmallinnus. Lentotarkkailut on toteutettu riittävän laajasti, jotta pääasialliset

näiden lintujen lentoreitit on mahdollista turvata hankkeen jatkosuunnittelussa. Törmäysmallinnus on toteutettu kahdella laskentatavalla, mitä yhteysviranomaisen pitää hyvänä. Törmäysmallinnus on tehty muuten asianmukaisesti, mutta se ei kata hankkeen kaikkia hankkeen sähkönsiirron vaihtoehtoja, vaan kattaa ainoastaan vaihtoehdon VEA. Tämä vaikeuttaa vaihtoehtojen vertailua linnustovaikutusten osalta. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen jatkosuunnittelun edetessä törmäysmallinnukset tulee laskea uudestaan, mikäli jatkosuunnitteluun päätyy sellaisia sähkönsiirron vaihtoehtoja, mitä ei ole sisällytetty YVA-selostuksen liitteenä olevaan törmäysmallinnukseen.

Yleisesti ottaen puutteena linnustoselvityksissä on, että linnustoselvityksen maastotyöt on ajoitettu päiväpetolintutarkkailua ja kevätmuutonseurantaa lukuun ottamatta yhdelle vuodelle. Tämä heikentää linnustovaikutusten arviointia erityisesti syysmuuton muuton osalta.

Yhteysviranomaisen pitää tarpeellisena lieventävänä toimenpiteenä rakentamisajan rajoittamista lintujen pesimäajan ulkopuolelle.

Vaikutukset muuhun eläimistöön

Tuotantoalueella on tehty perusteellinen lumijälkikartoitus, mikä yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan antaa hyvän ja kattavan kuvan tuotantoalueen eläimistöstä. Voimajohtojen osalta vastaavaa selvitystä ei ole tehty, mikä korostuu puutteena saukoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa. Saukkoa koskevaa vaikutusten arviointia ei voida tehdä kaikilta osin luotettavasti, mikä aiheuttaa puutteita hankkeen vaikutusten arvioimiseen myös Juustovuoman Natura-alueen osalta. Hankkeen jatkosuunnittelussa valittavan voimajohtovaihtoehdon osalta tulee ylitettävät/alitettavat virtavedet tarkistaa maastossa saukkojen ja erityisesti niiden lisääntymis- ja levähdysalueiden varalta, mikäli vaihtoehdoista valitaan sellainen, missä kajotaan virtavesien rantapenkkeihin tai aiheutetaan häiriötä saukon lisääntymisaikana.

Yhteysviranomaisen katsoo, että lepakkoselvitys tehty asianmukaisella tavalla ja selvitys on riittävä sen poissulkemiseksi, että tuotantoalueella sijaitsevat lepokoille tärkeitä lisääntymis- ja levähdysalueita. Myös viitasammakon osalta sekä tuotantoalueelta, että voimajohtovaihtoehdoilta tehdyt selvitykset ovat asianmukaisia.

Luontoselvityksissä tuotantoalueelta löydettiin euroopanmajavan pesäreviiri. Pesän ja padon ympäristö on myös luontotyyppien puolesta arvokas kohde ja huomattava luonnon monimuotoisuuden keskittymä, mikä näkyy linnustoselvityksissä havaittuna lintulajien ja yksilöiden runsautena. Esitetty voimala- ja huoltotiesijoittelu on sellainen, ettei hankkeen toteutuksella arvioida olevan heikentäviä vaikutuksia euroopanmajavaan tai sen pesäpaikan arvokkaaseen luontoympäristöön.

Viitasammakkokartoituksissa ei tehty tuotantoalueelta tai voimajohtojen alueilta viitasammakkohavaintoja. Viitasammakkoselvitykset on tehty oikea-aikaisesti, ja

yhteysviranomainen yhtyy selostuksen näkemykseen, että hankkeen rakennuspaikoilla on hyvin vähän viitasammakolle sopivia elinympäristöjä. Yhteysviranomainen pitää luotettavana YVA-selostuksen johtopäätöstä, ettei hankkeesta aiheudu heikentäviä vaikutuksia viitasammakolle.

Tiedot suurpedoista perustuvat Luonnonavarakeskuksen aineistoihin ja tuotantoalueella tehtyihin lumijälkilaskentoihin. Suurpetoihin kohdistuvaa arviointia voidaan pitää asianmukaisena ja riittävänä.

Yhteysviranomainen yhtyy YVA-selostuksen näkemykseen, että liito-oravan ja metsäpeuran osalta vaikutusten arviointi ei ole tarpeen, sillä niiden levinneisyysalue ei ulotu hankealueen ympäristöön.

Yhteysviranomainen katsoo, että muuhun eläimistöön kohdistuva selvitys on sähkönsiirron saukkoselvityksiä lukuun ottamatta riittävä ja muiden huomioitavien lajien kuin saukon osalta vaikutusten arviointi on tehty asianmukaisesti.

Vaikutukset ilmastoon

Yhteysviranomainen katsoo, että ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa esitetty tuulivoimahankkeen myönteinen ilmastovaikutus on arvioitu huomattavasti yläkanttiin. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen ilmastovaikutusten arviointi eli hiilijalanjälkilaskenta on tehty riittävällä tasolla ja se antaa oikeansuhtaisen kuvan hankkeen ilmastovaikutuksista. Vaikutusten arvioinnista puuttuvat kuitenkin arviot maa-ainesten oton ja kuljetusten päästöistä tai niitä ei ole eritelty erikseen YVA-selostuksessa. Nämä tulisi sisällyttää myös osaksi ilmastovaikutusten arviointia.

Arviointiselostuksessa esitetty arvio hankkeen myönteisistä ilmastovaikutuksista sisältää kuitenkin kaikista eniten virheitä. Hankkeen huomattavan suuri myönteinen ilmastovaikutus on saatu aikaan vertaamalla tuulivoimalla tuotetun sähkön päästöjä fossiilisilla polttoaineilla tuotettuun eurooppalaiseen sähköntuotantoon. Kuitenkin relevantimpi vertailukohta olisi Suomen sähköntuotannon ominaispäästökerroin, jossa olisi otettava huomioon myös sen jatkuva pienentyminen uusiutuvan energiantuotannon lisääntymisen myötä. Vertailun vuoksi koko Lapin kasvihuonekaasupäästöt olivat vuonna 2022 vain 1 402,5 ktCO_{2e}, mikä tarkoittaisi, että YVA-selostuksessa esitettyjen laskelmien mukaan Hirvasjärven tuulivoimahanke kompensoisi koko Lapin päästöt vain muutamassa vuodessa.

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa käytetyt vertailuluvut vääristävät tuulivoimahankkeen vaikutuksia huomattavasti. Energiateollisuuden oman arvion mukaan Suomen sähköntuotannon ominaispäästökerroin vuonna 2035 on 14 gCO_{2e} ja esimerkiksi tästä johdettu päästökerroin antaisi todenmukaisemman kuvan Suomen sähköntuotannon päästöistä. Vuoden 2023 ennakkotiedonkin mukaan Suomen

sähköntuotannon päästökerroin oli 40 gCO₂ viime vuonna, joten kaikki käytetyt vertailupäästökertoimet antavat liian positiivisen kuvan hankkeen ilmastovaikutuksista.

Hirvasjärven tuulivoimahankkeessa tuotetulle sähkölle lasketussa päästökertoimessa ei myöskään huomioida sähkönsiirron päästöjä. Koska osaa rakentamisvaiheen päästöistä ei ole myöskään huomioitu osana hankkeen ilmastovaikutusten arviointia, yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen ilmastovaikutukset eivät ole kokonaisuutena myönteisiä, mutta eivät myöskään kielteisiä, vaan todennäköisesti hankkeella ei ole muutosta suuntaan tai toiseen ilmastovaikutusten osalta.

Lausunnossaan Hirvasjärven tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta yhteysviranomaisen on pitänyt tärkeänä, että toimija huomioi ilmastomuutokseen sopeutumisen osana ilmastovaikutusten arviointia ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa. YVA-selostuksessa ei ole kuitenkaan selvitetty hankealueen ilmasto-oloja tai ilmastomuutoksen vaikutusta niihin. Hankkeesta vastaava ei ole myöskään tunnistanut hankkeeseen kohdistuvia mahdollisia ilmastoriskejä tai suunnitellut sopeutumistoimia niihin. YVA-selostuksessa on vain lyhyesti mainittu yleisellä tasolla äärisäiden vaikutuksista tuulivoimaan, mutta näitä ei ole käsitelty myöskään osana hankkeeseen vaikuttavia ympäristöriskejä. Yhteysviranomaisen katsoo, että tältä osin YVA-selostus on puutteellinen.

Vaikutukset liikenteeseen

Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa hankealueen sijainti suhteessa ympäröivään maantieverkkoon ja nykytila on kuvattu riittävällä tasolla. Maantiet tienumeroineen hankealueen ympäristössä on merkitty kartalle. Tuulivoima-alueen lähellä sijaitsevien teiden keskimääriset vuorokausiliikennemäärät on ilmoitettu. Erikoiskuljetusreittivaihtoehdot ja tulotiet hankealueelle on kuvattu ja havainnollistettu kartalla siinä määrin kuin se hankkeen tässä vaiheessa on mahdollista.

Liikenteellisiä vaikutuksia on arvioitu tuulivoimapuiston rakentamis-, toiminta- ja purkuvaiheissa, kuten yhteysviranomaisen on yhteysviranomaisen lausunnossaan edellyttänyt. Yhteysviranomaisen lausunnossa edellyttämää rakennusaikaisen liikenteen melu-, pöly- ja värinävaikutusten arviota kuljetusreitillä ei ole tehty. Rakennusaikaiset maa-aines- ja betonikuljetukset on arvioitu hankealueen sisällä tapahtuviksi. Mahdollisia alueen ulkopuolista betoni- ja maa-aineskuljetuksia ei ole tarkemmin arvioitu. Eri hankevaihtoehtojen välillä ei arvioida olevan merkittäviä liikenteellisiä eroja. Myös yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa on arvioitu. Edellä mainituista puutteista huolimatta yhteysviranomaisen katsoo YVA-selostuksen liikennevaikutusten arvioinnin olevan riittävä.

Vaikutukset ihmisten elinoloihin, virkistyskäyttöön ja terveyteen

Arviointiselostuksessa esitettyjen asukaskyselyn tulosten perusteella vastaajien näkemykset Hirvasjärven tuulivoimapuiston vaikutuksista elinympäristössään olivat ensisijaisesti kielteisiä. Merkittävimiksi kielteisiksi tekijöiksi koettiin muun muassa haitalliset vaikutukset maisemaan, alueen eläimistöön ja riistaeläimiin, meluun lähiympäristössä sekä haitalliset vaikutukset luontokokemukseen. Myös yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat muiden muassa visuaaliseen maisemakuvaan ja virkistykseen. Ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia syntyy sekä tuulivoimahankkeen rakentamisen että sen käytön aikana. Tuulivoimaloiden osalta merkittävimpinä rakentamisajan haitallisina vaikutuksina arviointiselostuksessa tuodaan esiin melu, pöly ja liikenne, muutokset maisemassa sekä liikkumisen rajoittaminen. Toiminnan aikaisista vaikutuksista merkittävimpiä ovat melu, välke sekä muutokset maisemassa ja virkistyskäytössä.

Vaikutukset ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen ja terveyteen on arvioitu osana sosiaalisten vaikutusten arviointia. Arviointi on tehty laadullisena asiantuntija-arviona soveltuvien osin Imperia-menetelmää hyödyntäen. Aineistona on käytetty YVA-menettelyn aikana saatuja lausuntoja, mielipiteitä ja yhteydenottoja, asukaskyselyä, yleisötilaisuuden keskusteluja, metsästäjähaastattelun aineistoa ja raportteja, kartta-aineistoja, mallinnuksia, muiden tuulivoimahankkeiden selvitystuloksia sekä tutkimuksia ja kirjallisuutta. Yhteysviranomaisen katsoo, että vaikutuksia ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen on kuvattu riittävän monipuolisesti ja pohjautuen asianmukaisiin menetelmiin. Vaikutuksia on arvioitu sekä rakentamisen että toiminnan aikana myös sähkönsiirron osalta. Yhteysviranomaisen näkee hyvänä, että asukaskyselyn lisäksi on järjestetty metsästäjätapaaaminen sekä metsästyseurojen jäsenten ryhmähaastattelu.

Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-selostuksessa on asianmukaisesti tunnistettu, että vaikka kokonaisarvioinnissa vaikutukset on arvioitu pääasiassa kohtalaisen kielteisiksi, voivat ne silti paikallisesti yhden asukkaan tai pihapiirin kohdalla kokea merkittävän kielteisinä. Yhteysviranomaisen katsoo, että arvioinnin tulosten perusteella yksistään Hirvasjärven tuulivoimahankkeen meluvaikutukset tai välkevaikutukset eivät ylitä vertailuarvoina käytettyjä ohjearvoja asutukseen käytettävillä alueilla.

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen toteutuessa olisi hyvä suorittaa uusi asukaskysely 1–3 vuoden kuluessa tuotannon käynnistymisestä, jonka avulla selvitetään lähialueen asukkaiden käytännön kokemuksia tuulivoimahankkeen vaikutuksista. Tätä on ehdotettu YVA-selostuksen seurantajärjestelyissä, mitä yhteysviranomaisen pitää hyvänä.

Hirvasjärven alueen tärkeyttä virkistyskäyttöön ja erityisesti metsästyksen on korostettu niin yleisötilaisuudessa kuin arviointiselostuksesta annetussa palautteessakin. Lausunnoissa on kiinnitetty huomiota metsäalueiden pirstoutumisen vaikutuksista mm.

metsäkanalintuihin. Yhteysviranomaisen katsoo, että voimaloiden ja siihen liittyvän muun infrastruktuurin sijoittelussa tulee ottaa huomioon ekologisten yhteyksien säilyttäminen ja lintujen törmäyksiä voimaloihin voidaan ehkäistä esimerkiksi lintujen muuttoreittien huomioimisella voimaloiden sijoittelussa. Voimalapaikkojen suunnittelussa tulee hyödyntää paikallisten metsästysseurojen ja lintuharrastajien asiantuntemusta.

Vaikutusten arvioinnissa muihin elinkeinoin kuin poronhoitoon tuodaan esille vaikutukset lähinnä matkailuun. YVA-selostuksen mukaan elinkeinovaikutuksia arvioitaessa lähtötietoina on käytetty lähiseudun elinkeinon nykytilaa sekä tuulivoimahankkeista tehtyjä tutkimuksia ja raportteja. Lisäksi on hyödynnetty hankkeen yhteydessä saatuja lausuntoja ja mielipiteitä sekä eri viranomaisten kanssa pidettävissä neuvotteluissa esille tulleita näkökohtia. YVA-selostuksen mukaan hankealueelle ei kohdistu järjestäytyntä matkailua tai matkailupalveluja, mutta hankealueen läheisyydessä järjestetään pienimuotoista luontomatkailutoimintaa.

Arviointiselostuksesta annetussa palautteessa on kuitenkin nostettu esille alueen luontomatkailupotentiaali sekä mahdolliset kielteiset vaikutukset hankealueen läheisyydessä sijaitsevalle kehitettävälle matkailuhankkeelle Tirroniemellä.

Yhteysviranomaisen katsoo, että matkailuun kohdistuvat vaikutukset on arvioitu asianmukaisesti.

Vaikutukset poronhoitoon

Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostus on poronhoidon osalta riittävä ja tehty laadukkaasti, monipuolisin menetelmin, tieteellistä tietoa hyödyntäen sekä paliskuntia osallistaen. Haitallisten vaikutusten lieventämistoimenpiteitä esitetään laajasti ja hankkeen eri vaiheet ja toimijat huomioiden. Lieventämistoimenpiteet ovat realistisia. Hankkeesta vastaavan tulee osallistua niiden toteuttamiseen ja ottaa lieventämistoimenpiteet huomioon rakentamista koskevan kilpailutuksen toteuttamisessa, niin kuin YVA-selostuksessa on tuotu esille. Kompensaatioista ja rakenteiden siirron korvauksista tulee sopia kirjallisesti tuulivoimayhtiön ja paliskunnan kesken. Korvattavia rakenteita ovat mm. Kaivoslaen erotusaita, kämpä ja laidunkierroaita. Tuulivoimayhtiön tulee varautua siihen, että uusien kohteiden sijainti määräytyy vasta vuosien kuluttua, jonka porojen luontainen kulku tulee aikanaan osoittamaan.

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeesta vastaavan tulee toteuttaa seuranta. Poronhoidon alueidenkäytöllisten toimintaedellytysten turvaamiseksi jatkuva yhteistyö paliskuntien kanssa on tärkeää niin suunnittelu-, toteutus- kuin toiminta-aikanakin. Paliskunnan kanssa tulee sopia haittoja ehkäisevistä ja lieventävistä toimista jo suunnittelun aikana. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että yhteistyöllä ja tiedottamisella turvataan myös poronhoitajien turvallisuus hankkeen eri vaiheissa.

Hankkeesta vastaavan tulee osallistua seurantajärjestelyiden suunnitteluun, sopimiseen ja toteuttamiseen. Seurantasuunnitelmaa on erityisen tärkeää toteuttaa koko hankkeen elinkaaren ajan. Mikäli hankkeen omistajuuteen tukee muutoksia, tukee seurantatyö yhteistyön ja sovittujen toimenpiteiden jatkuvuutta ja mahdollinen liiketoiminnan ostaja tulee tietoiseksi sovituista toimenpiteistä.

Vaikutukset viestintäyhteyksiin

Arviointiselostuksessa tunnistetaan, että tuulivoimahankkeilla voi olla vaikutusta viestintäyhteyksiin, mutta vaihtoehtojen VE1 ja VE2 vaikutukset viestintäyhteyksiin arvioidaan molemmissa vaihtoehdoissa vähäisiksi.

Yhteysviranomainen toteaa, että erityisesti tilanteessa, jossa olemassa olevan TV- ja radiolähetysaseman lähistölle sijoitetaan useita tuulivoimaloita, voidaan pahimmassa tapauksessa ajautua tilanteeseen, jossa TV-signaalin eteneminen estyy kokonaan. Tuulivoimalat tulee sijoittaa alueelle siten, että häiriötä kotitalouksien antenni-TV:n vastaanotolle ei aiheudu. Mikäli TV-signaalin häiriötä ei voida estää, tulee hankkeesta vastaavan toteuttaa korjaavat toimenpiteet, kuten arviointiselostuksessa on tuotu esille.

Kuten arviointiselostuksesta annetuista lausunnoista ilmenee, hankkeen vaikutusalueelle ei jatkossa voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä tai telekaapelointeja. Toteutuessaan tuulivoimahanke haittaa ja voi jopa estää radiotietä käyttävien viestiyhteyksien rakentamista. Hirvasjärven tuulivoimahanke voi aiheuttaa häiriötä viestintäyhteyksiin. Kaavoituksen edetessä hankkeesta vastaavan on esitettävä suunnitelma tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden estämiseksi tai poistamiseksi ennen rakennuslupien myöntämistä. Mikäli suunnitelman laatiminen ei ole mahdollista rakennusluvan hakemusvaiheessa, hankkeesta vastaavan tulee sitoutua laatimaan suunnitelma viranomaisen asettamaan määräpäivään mennessä.

Poronhoidossa käytetään radiopuhelimia ja RANNIOT-paikannusjärjestelmää, jossa paikantimet paikantavat sijainnin GPS-satelliitteja käyttäen ja lähettävät tiedon Digitan IoT-verkon kautta karttasovellukseen. YVA-selostuksessa todetaan, että tuulivoimalat saattavat heikentää matkapuhelinten ja LoraWan-verkon kuuluvuutta. Poronhoitajien käyttämiin viestintäyhteyksiin kohdistuvia vaikutuksia ei ole kuitenkaan arvioitu luvussa 32. Hankkeen vaikutusten seuranta korostuu, ja mikäli haitallisia vaikutuksia kohdistuu paikannusjärjestelmään, tulee hankkeesta vastaavan vastata ja toteuttaa tarvittavia teknisiä ratkaisuja kuuluvuuden parantamiseksi.

Vaikutukset Puolustusvoimien toimintaan

Arviointiselostuksen mukaan Puolustusvoimilta on saatu lausunto maaliskuussa 2022 hankkeen hyväksyttävyydestä sekä vaikutuksista tutkien toimintaan ja hanke on saanut Puolustusvoimien hyväksynnän 24 tuulivoimalan rakentamiselle. Mikäli

hankesuunnitelmat muuttuvat, on Puolustusvoimilta pyydettävä uusi lausunto hankkeen hyväksyttävyydestä. Mikäli hanketta lähdetään edistämään vaihtoehdon VE1 26 voimalamäärän mukaisesti, tulee Puolustusvoimilta hakea uutta lausuntoa. Lausuntoa pyydetään siirryttäessä hankkeen jatkosuunnitteluun voimaloiden määrän ja sijainnin varmentuessa YVA-selostuksen aikana. Arviointiselostuksessa tuodaan esille, että Puolustusvoimilta saadun tiedon mukaan Hirvasjärven tuulivoimahankkeella ei ole vaikutusta Länsi-Lapin matalalentoharjoitusalueeseen eikä ole tarpeen määrittää suojavyöhykkeitä hankealueen ja harjoitusalueen väliin.

Puolustusvoimat ei ole antanut yhteysviranomaiselle lausuntoa YVA-selostuksesta. Yhteysviranomainen toteaa, että Puolustusvoimien yleisen linjauksen mukaan, mikäli toteutettavien tuulivoimaloiden korkeus kasvaa yli 10 metriä, voimaloiden määrä kasvaa tai sijoittelu poikkeaa enemmän kuin 100 metriä niistä tiedoista, joilla Puolustusvoimien Pääesikunnan operatiivinen osasto on antanut lausunnon hankkeen hyväksyttävyydestä, tulee hankkeesta vastaavan hakea Pääesikunnalta uusi lausunto hankkeen hyväksyttävyydestä. Yhteysviranomainen toteaa, että tuulivoimaloiden sijaintipaikkoja on tarkennettu ja voimalamääriä on vähennetty kummassakin vaihtoehdossa YVA-ohjelman jälkeen. Yhteysviranomainen katsoo, että voimaloiden sijaintipaikkojen muutoksen ja 26 voimalan (VE1) vuoksi tarvitaan mahdollisesti uusi lausunto ja hyväksyntä Puolustusvoimilta. Yhteysviranomainen muistuttaa, että Kolarin kunta ei voi hyväksyä tuulivoimayleiskaavaa ilman Puolustusvoimien hyväksyntää.

Yhteisvaikutukset

Arviointiselostuksessa on tuotu esille, että alle 30 kilometrin säteellä ei ole käynnissä olevia tai suunniteltuja muita tuulivoimahankkeita. Arviointiselostuksessa tuodaan esille myös Puolustusvoimien matalalentoharjoitusalue, jonka alueelle Puolustusvoimat ei anna myönteisiä tuulivoimalausuntoja. Alue kattaa suurimman osan Ylitornion, Pellon, Kolarin ja Muonion kunnista. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeella ei ole yhteisvaikutuksia muiden tuulivoimahankkeiden tai muiden hankkeiden kanssa.

Toiminnan päätyminen

Arviointiselostuksessa on kuvattu yleisellä tasolla tuulivoimaloiden purkaminen ja tuotu esille osien ja materiaalien kierrätysmahdollisuuksia. Kokonaiskuva jätteiden määristä koko elinkaaren aikana jää kuitenkin puutteelliseksi. Yhteysviranomainen katsoo, että selostuksessa olisi pitänyt tarkemmin kuvata purkamisessa syntyvät eri jätejakeet ja niiden määrät hankkeen kokonaisjättemäärän hahmottamiseksi.

Yhteysviranomainen pitää tärkeänä, että arviointiselostuksessa on tuotu esiin myös mahdollinen betoniperustusten poistaminen kokonaan maaperästä. Selostuksessa olisi ollut hyvä avata tarkemmin eri perustamistavoilla toteutettavien teräsbetoniperustuksien

ja voimaloiden välisten maakaapeleiden poistamista maaperästä sekä arvioida poistamisen ja maa-ainestäyttötyön (maisemointityön) vaikutuksia. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että poistettua betonia on mahdollista hyödyntää maanrakentamisessa Valtioneuvoston asetusta 843/2017 (ns. MARA-asetusta) noudattaen.

Suomessa ei ole voimassa erityislainsäädäntöä koskien tuulivoimalan purkamista. Ympäristöministeriö on teettänyt vuonna 2023 selvityksen lainsäädännön muutostarpeista. YVA-selostuksessa todetaan yleisesti, että purkutöissä ja materiaalien kierrättämisessä noudatetaan sen hetkistä lainsäädäntöä. Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että arviointiselostuksessa on selkeästi tuotu esiin, että käytöstä poistosta ja maisemoinnista vastaa hankkeesta vastaava. Lisäksi hankkeesta vastaavan maanomistajien kanssa tekemissä maanvuokrasopimuksissa on kohta, jonka mukaan hankkeesta vastaava asettaa vakuuden velvoitteiden varalta.

Vaihtoehtojen vertailu

Arviointiselostuksen luku 34 käsittää arvion hankkeen toteuttamiskelpoisuudesta ja vaihtoehtojen vertailun. Eri vaikutustyyppien arvioituja vaikutuksia tarkastellaan ja eritellään kullekin vaikutustyyppille ominaisimmalla tavalla. Yhteenveto Hirvasjärven tuulivoimahankkeen toteutusvaihtoehtojen ympäristövaikutuksista esitetään taulukkomuodossa, jossa värikoodit helpottavat vertailua. Kutakin vertailtavaa vaihtoehtoa verrataan vaikutustyypeittäin sekä hankkeen toteuttamatta jättämiseen (VE0), että muihin hankevaihtoehtoihin. Yhteysviranomaisen katsoo, että erittelevä menetelmä on sopiva esittämään vaihtoehtojen eroja.

Hankkeen toteuttamatta jättämisen lisäksi arviointiselostuksessa on esitetty kaksi vaihtoehtoa, joissa tuulivoimaloita on 26 (VE1) tai 21 (VE2). Kaikissa vaihtoehdoissa voimaloiden yksikköteho on enintään 10 MW ja kokonaiskorkeus enintään 300 m. Vaihtoehtoa, jossa voimalat olisivat alle 300 metriä korkeita, ei ole esitetty. Arviointiselostuksessa on esitetty kuusi sähkönsiirron vaihtoehtoa; VEA, VEB, VEC, VED, VEE, VEF. Kolarin kunta on käynnistänyt tuulivoimaosayleiskaavan laatimisen vaihtoehdon VE2 pohjalta.

Arviointiselostuksen mukaan hankkeen vaikutusten on arvioitu olevan pääasiassa vähäisiä tai kohtalaisia kielteisiä. Hankkeen merkittävimmät kielteiset vaikutukset kohdistuvat kasvillisuuteen ja luontotyypeihin, linnustoon, maisemaan ja kulttuuriympäristöön, poronhoitoon ja sosiaalisiin vaikutuksiin ja pintaveteen.

Tuotantoalueen vaihtoehdot

Tuotantoalueen merkittävimpien kielteisten vaikutusten arvioidaan aiheutuvan linnustolle tuotantoalueen vaihtoehdoissa VE1. YVA-selostuksessa tuodaan esille, ettei vaihtoehto

VE1 ole linnustovaikutusten kannalta toteuttamiskelpoinen edes lieventämistoimenpitein. Yhteysviranomaisen yhtyy selostuksen johtopäätökseen, että tuotantoaluvaihtoehdoista VE2 on linnuston kannalta selvästi parempi vaihtoehto. Vaihtoehdossa VE2 tuulivoimaloita on vähemmän ja vaikutusalue vaihtoehtoa VE1 suppeampi, jolloin linnustovaikutukset jäävät kohtalaisen kielteisiksi. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan vaihtoehdossa VE2 on kuitenkin tarpeen muuttaa tiettyjä voimalapaikkoja sekä hyödyntää esitettyjä haitallisten vaikutusten lieventämiskeinoja. Yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä jäljempänä on asiaa avattu tarkemmin.

Poronhoidolle arvioidaan aiheutuvan merkittäviä kielteisiä vaikutuksia kummassakin tuotantoalueen vaihtoehdossa. Yhteysviranomaisen yhtyy YVA-selostuksessa esitettyyn näkemykseen, ettei vaihtoehtojen välillä ole poronhoidon vaikutusten osalta merkittäviä eroja. Yhteysviranomaisen kuitenkin katsoo, että poronhoidon kannalta voimalavaihtoehdoista suositeltavin on vaihtoehto, jossa voimaloiden määrä on pienin ja tiiviimmin sijoitettu. Haitallisia vaikutuksia tulee vaihtoehdosta riippumatta lieventää ja seuranta järjestää hankkeesta vastaavan toimesta.

Molemmissa tarkasteltavissa vaihtoehdoissa VE1 ja VE2 tuulivoimalat on sijoitettu vähintään kahden kilometrin päähän lähimmistä asuinrakennuksista, joka täyttää yhteysviranomaisen antaman suosituksen kahden kilometrin suojaetäisyydestä. YVA-selostuksen mukaan kumpikaan vaihtoehto ei aiheuta valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) melun ohjearvoja ylittäviä melupäästöjä eikä sosiaali- ja terveysministeriön asumisterveysasetuksen toimenpiderajoja (545/2015) lähimmissä rakennuksissa. Välikkeenkään osalta vaihtoehtojen välillä ei ole juurikaan eroja, eikä kahdeksan tunnin vuotuista varjon välikkeen ohjearvoa ylitetä kummassakaan vaihtoehdossa. Vaihtoehdossa VE2 laajempi alue jää enemmän tuulivoiman osalta rakentamattomaksi tuulivoima-alueen keski- ja itäosassa ja vaihtoehdossa VE1 maantieteellisesti laajempana vaihtoehtona on hieman enemmän potentiaalisia haitankärsijöitä lähivaikutusalueella.

Sähkönsiirto

Arviointiselostuksen mukaan sähkönsiirtovaihtoehdoista kaikki vaihtoehdot ovat toteuttamiskelpoisia. Voimajohtovaihtoehdoissa merkittävät kielteiset vaikutukset aiheutuvat maisema- ja kulttuuriympäristöön (VEB, VED ja VEF), sosiaalisiin vaikutuksiin (VEB, VED ja VEF), poronhoitoon (VEB ja VEC), pintaveteen ja kalastoon (VEA), kasvillisuuden direktiivilajeihin (VEB, VEC, VED, VEE ja VEF), luontotyyppeihin (VEC, VED, VEE ja VEF) sekä linnustoon (VEC).

Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että YVA-ohjelman jälkeen sähkönsiirron vaihtoehtona on esitetty vaihtoehto, joka toteutetaan osittain maanalaisena (VEA) haitallisten vaikutusten lieventämiseksi. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että YVA-

selostuksessa linnustovaikutusten osalta maakaapelointi on mainittu lieventävänä toimenpiteenä irrallisena vaihtoehdosta VEA, vaikka maakaapelointi on osa kyseistä vaihtoehtoa. Yhteysviranomainen katsoo, että mikäli vaihtoehto VEA valitaan hankkeen jatkosuunnitteluun, tulee se toteuttaa hankekuvauksessa kuvatulla tavalla osittain maakaapelointina.

Yhteysviranomaisella on pääosin sama näkemys arviointiselostuksessa esitetystä sähkönsiirtovaihtoehtojen vertailusta. Yhteysviranomainen katsoo, että sähkönsiirron vaihtoehdolla VEA sähkönsiirtovaihtoehdolla on useimpien vaikutustyyppien osalta lievimmät vaikutukset. Voimajohtovaihtoehtojen jatkosuunnittelussa ja valitun vaihtoehdon toteutuksessa tulee kuitenkin huomioida seikat, joita yhteysviranomaisen perustellussa päätelmässä on nostettu.

Mahdolliset onnettomuudet ja niiden seuraukset

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen turvallisuus- ja ympäristöriskit on kuvattu YVA-selostuksessa riittävästi omassa luvussaan. Selostuksessa on tunnistettu tuulivoimalahankkeeseen liittyviä ympäristöriskejä koko elinkaaren ajalla sekä kuvattu toimenpiteitä riskien estämiseksi ja/tai lieventämiseksi. Myös riskien todennäköisyyksiä sekä vaikutusten suuruutta on arvioitu riittävästi.

Yhteysviranomainen huomauttaa, että samentuminen ei ole ainoa mahdollinen kiintoainekuormituksen vesistövaikutus, vaan siitä voi seurata myös pitkäaikaisia tai pysyviä rakenteellisia muutoksia, jos suuria määriä maa-aineksia pääsee huuhtoutumaan vesistöön. Lisäksi Iso Taapalompolo -järven läheiseen rinteeseen on suunniteltu tuulivoimala (nro. 24), jonka sijoittumisesta aiheutuvaa suurempaa vesistökuormitus- tai öljyvahinkoriskiä ei ole tunnistettu.

Haitallisten ympäristövaikutusten välttäminen, ehkäiseminen, rajoittaminen ja poistaminen

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhtenä tarkoituksena on selvittää mahdollisuuksia ehkäistä ja lieventää hankkeesta syntyviä haittoja (YVA-asetus 4 § (177/2017)).

Arviointiselostuksessa lieventämistoimia on käsitelty vaikutustyypeittäin. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan arviointiselostuksessa olisi ollut tarpeen kuvata koostetusti kaikki arviointiselostuksessa esiin nostetut keinot ympäristövaikutusten välttämiseksi, ehkäisemiseksi, rajoittamiseksi ja poistamiseksi. Tämä helpottaisi edellä mainittujen keinojen kokonaisuuden hahmottamista. Yleisesti ottaen voidaan todeta, että arviointiselostuksessa on tuotu esille monia keinoja lieventää

haitallisia ympäristövaikutuksia, mutta selostuksen perusteella jää ainakin osittain epäselväksi, aiotaanko niitä toteuttaa.

Yhteysviranomaisen on tarpeen mukaan ottanut lieventämistoimiin kantaa vaikutustyypeittäin edellä ja myös yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä -luvussa. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen vaikutuksia erityisesti linnustoon, poronhoitoon, pintaveteen, luontoarvoihin sekä voidaan vähentää voimaloiden ja voimajohtojen tarkalla sijoittelulla ja/tai voimaloita vähentämällä.

Maisemahaittojen lieventämiskeinona lentoestevalojen tutkaohjausjärjestelmän käyttöä tulee jatkosuunnittelussa edelleen selvittää ja mahdollisuuksien mukaan myös toteuttaa.

Haitallisten vaikutusten välttämisen, ehkäisemisen, rajoittamisen ja poistamisen kannalta on olennaista, että vuoropuhelua lähialueen vakituisten ja loma-asukkaiden, matkailuyritysten, paliskuntien, metsästysseurojen ja muiden toimijoiden kanssa jatketaan. Yhteysviranomaisen katsoo, että haitallisten ympäristövaikutusten ehkäisemiseen ja rajoittamiseen tulee varautua ennakoivasti jatkuvan seurannan periaatetta noudattaen tarkoituksenmukaisilla ja tilanteeseen sopivilla seurantajärjestelyillä ja -menetelmillä sekä riskien tunnistamisella ja niihin varautumisella sekä nopealla reagoinnilla havaittuihin muutoksiin. Oleellista on riskien tunnistaminen ennakoivasti siten, että voidaan ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin ennen kuin haitallisten ympäristövaikutusten riskit realisoituvat.

Seurantajärjestelyt

YVA-selostuksen luvussa 35 on alustava suunnitelma hankkeen ympäristövaikutusten seurantaohjelmasta. Seurantaa ehdotetaan toteutettavaksi ihmisille (meluvaikutukset, sosiaaliset vaikutukset ja maisema sekä metsästys), pinta- ja pohjavesille, kasvillisuudelle ja luontotyypeille, linnustolle, suurpedoille ja riistaeläimille sekä tiedonsiirrolle ja puolustusvoimien toiminnan vaikutuksille. Yhteysviranomaisen katsoo, että suunnitelma on hyvin yleispiirteinen ja suurelta osin hyviä käytäntöjä luetteleva, mutta laaja-alainen.

Luontovaikutusten osalta selostuksessa on tunnistettu vaikutusten seurannan tarve rauhoitetun ja tiukasti suojellun lapinleikin esiintymiin, mikäli voimajohtoreittivaihtoehtoista valitaan sellainen, minkä vaikutusalueella esiintyy lapinleikkiä. Yhteysviranomaisen katsoo, että myös arvokkaimpiin, rakentamisen mahdollisella vaikutusalueella sijaitseviin luontotyyppeihin tulisi kohdistaa seurantaa vähintään rakentamisen aikaisten vaikutusten seuraamiseksi. Tällaisia luontotyyppikohteita ovat mm. lähdeluontotyypit ja luonnontilaiset purot ja muut virtavedet.

Hankkeen suurimmat haitalliset linnustovaikutukset kohdistuvat suuriin petolintuihin ja kanalintuihin. Selostuksessa todetaan, että toisen suuren petolintulajin kohdalla tehdään jatkuvaa pesimätulosseurantaa Metsähallituksen toimesta. Yhteysviranomaisen katsoo, että tämän seurannan ulkopuolella olevaan lajiin kohdistuvien vaikutusten seuranta tulee järjestää hankkeesta vastaavan toimesta.

Yhteysviranomaisen pitää kannatettavana suunnitelmaa tuotantoalueella sijaitsevan riistakolmion laskentojen jatkamiseksi, jotta erityisesti kanalintukantojen kehitystä voidaan seurata voimaloiden rakentamisen jälkeen ja tuulivoimahankkeen toiminnan aikana.

Poronhoidon alueidenkäytöllisten toimintaedellytysten turvaamiseksi jatkuva yhteistyö paliskuntien kanssa on tärkeää niin suunnittelu-, toteutus- kuin toiminta-aikanakin. Paliskunnan kanssa tulee sopia haittoja ehkäisevistä ja lieventävistä toimista jo suunnittelun aikana. Hankkeesta vastaavan tulee osallistua seurantajärjestelyiden suunnitteluun, sopimiseen ja toteuttamiseen. Seurantasuunnitelmaa on erityisen tärkeää toteuttaa koko hankkeen elinkaaren ajan. Mikäli hankkeen omistajuuteen tulee muutoksia, tukee seurantatyö yhteistyön ja sovittujen toimenpiteiden jatkuvuutta ja mahdollinen liiketoiminnan ostaja tulee tietoiseksi sovitusta toimenpiteistä.

Kaikkia edellä mainittuja vaikutusten seurantoja koskeviin seurantasuunnitelmiin tulee sisällyttää myös toimintasuunnitelma seurannassa mahdollisesti havaittavien haitallisten vaikutusten lieventämiseksi.

Osallistumisen järjestäminen

YVA-menettelyn osapuolet on tunnistettu asianmukaisesti. Viranomaiset on osallistettu YVA-lain 8 §:n mukaisessa ennakkoneuvottelussa 21.3.2023 jo YVA-ohjelmaa valmisteltaessa. Ennakkoneuvottelussa on keskusteltu hankkeesta ja sen suunnittelusta. Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu on järjestetty 18.4.2023 ja 19.3.2024. Yleisötilaisuudet on pidetty sekä YVA-ohjelmasta 14.6.2023 että YVA-selostuksesta 3.12.2024. Yleisötilaisuuksiin on voinut osallistua myös etäyhteydellä.

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen YVA-menettelyssä on järjestetty riittävästi mahdollisuuksia osallistua hankkeen suunnitteluun niin viranomaisille kuin kansalaisillekin. YVA-menettelyn tavoite lisätä kaikkien tiedon saantia ja osallistumismahdollisuuksia on toteutunut YVA-menettelyssä hyvin.

Yhteysviranomaisen katsoo, että vuoropuhelua alueella toimivien ja alueen asukkaiden kanssa tulee jatkaa ja YVA-selostuksesta annettuihin lausuntoihin ja mielipiteisiin tulee jatkosuunnittelussa kiinnittää edelleen huomiota.

Arviointiselostuksen laatijoiden pätevyys

YVA-lain 33 §:n mukaisesti hankkeesta vastaavan on varmistettava, että sillä on käytettävissään riittävä asiantuntemus ympäristövaikutusten arviointiohjelman ja -selostuksen laadintaan.

Arviointiselostuksen on laatinut Sitowise Oy Energiequelle Oy:n toimeksiannosta. Työhön osallistuneet asiantuntijat, heidän koulutuksensa ja kokemuksensa on ilmoitettu. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan asiantuntijat ovat koulutettuja ja heitä on riittävän monipuolisesti.

Yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antaman lausunnon huomioon ottaminen

Arviointiselostuksen täydennyksessä on esitetty YVA-ohjelmassa tarkastellut vaihtoehdot ja YVA-ohjelman jälkeiset muutokset. Arviointiselostuksen liitteessä 4 on esitetty, miten YVA-selostuksessa on huomioitu yhteysviranomaisen lausunto YVA-ohjelmasta. Liitteessä on esitetty yhteysviranomaisen YVA-ohjelmasta antaman lausunnon sisältö ja yhteysviranomaisen esittämät vaatimukset, lausunnon huomioon ottaminen ja viittaus lukuun, jossa asia on arviointiselostuksessa käsitelty. Muualta perustellusta päätelmästä ilmenevät seikat, joita yhteysviranomaisen lausunnosta ei ole otettu huomioon.

Yhteenveto arviointiselostuksen sisällöstä

Ympäristövaikutusten arviointiselostus sisältää yhteenvedon, jossa on kuvattu hanketta, YVA-menettelyssä arvioitavia vaihtoehtoja, YVA-menettelyä yleisesti, osallistumista ja tiedottamista, hankkeen ja YVA-menettelyn aikataulua, arvioitavia ympäristövaikutuksia ja arviointimenetelmiä. Lisäksi yhteenvedossa on esitetty yhteenveto hankkeen ympäristövaikutuksista ja yhteisvaikutuksista muiden hankkeiden kanssa, kuvaus ympäristöriskeistä, onnettomuuksista ja häiriötilanteista, vaihtoehtojen vertailusta ja vaikutusten merkittävyyden arvioinnista sekä ympäristövaikutusten seurannasta. Tiivistelmän yleiskartassa (kuva 1–1) on esitetty tuulivoimahanke ainoastaan vaihtoehdon 1 mukaisesti, mitä yhteysviranomaisen pitää puutteena. Yleiskartassa kuuluisi näkyä koko hanke kaikkine hankevaihtoehtoineen. Muilta osin yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan yhteenveto on yleistajuinen, asianmukainen ja riittävä.

Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä

Johtopäätökset hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista

Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä perustuu YVA-lain 19 §:ssä ja YVA-asetuksen 4 §:ssä arviointiselostuksen sisällöstä säädettyyn, YVA-selostuksessa esitettyyn arviointiin sekä saapuneisiin lausuntoihin ja mielipiteisiin.

Yhteysviranomainen on tarkastanut arviointiselostuksen riittävyden ja laadun. Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostus on puutteistaan huolimatta laadittu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisesti ja yhteysviranomainen voi tehdä perustellun päätelmän.

Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeen suunnittelu on kesken. Yhteysviranomainen katsoo, että vaikutusten arviointia voidaan täydentää kaavoituksessa ja että kaavoituksessa päivittyvän ja tarkentuvan arvioinnin pohjalta hankkeesta on todennäköisesti mahdollista muodostaa toteuttamiskelpoinen vaihtoehto. Hankkeen jatkovalmistelussa tulee ottaa huomioon tässä perustellussa päätelmässä esille tuodut seikat. Lisäksi yhteysviranomainen huomauttaa, että YVA-lain 27 §:n mukaan lupaviranomaisen on varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Yhteysviranomainen voi lupaviranomaisen pyynnöstä esittää näkemyksensä perustellun päätelmän ajantasaisuudesta.

Yhteysviranomainen katsoo, että Hirvasjärven tuulivoimahankkeessa aiheutuu merkittäviä ympäristövaikutuksia ja ympäristövaikutusten arviointiin liittyy epävarmuutta. Yhteysviranomainen esittää perusteltuna päätelmänään tuulivoimahankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista seuraavaa:

Natura 2000- ja luonnonsuojelualueet

Yhteysviranomainen yhtyy arviointiselostuksen näkemykseen siitä, ettei hankkeella ole vaikutuksia luonnonsuojelualueisiin riittävän pitkien etäisyyksien vuoksi. Hankkeen merkittävät heikentävät vaikutukset myös Ounasjoen Natura-alueen ja Tornionjoen-Muonionjoen vesistön Natura-alueen suojeluperusteisiin ovat poissuljettuja. Ounasjoen Natura-alueen osalta voimajohtopylväiden sijoittaminen mahdollisimman etäälle jokiuomasta riittää poissulkemaan vaikutukset Luonnontilaiset jokireitit -luontotyyppiin, mikä on tämän Natura-alueen suojeluperuste.

Tuotantoalueella tapahtuvasta rakentamisesta ei arvioida aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia Tornionjoen-Muonionjoen vesistön Natura-alueen suojeluperusteisiin, sillä mahdollisen vaikutuksille alttiit suojeluperusteluontotyypit ovat pinta-alaltaan laajoja (Luonnontilaiset jokireitit 30 515 ha ja Pikkujoen ja purot 255 ha) ja mikäli tuulivoimala-alueen rakentamisesta aiheutuisi vaikutuksia kiintoaineksen tai ravinteiden

kulkeutumisen muodossa, ne olisivat rakentamisessa käytettävien vesiensuojelumenetelmien ja -rakenteiden vuoksi vähäisiä, lyhytaikaisia ja kohdistuisivat Natura-alueen yhteen latvavesipuroon Koivuvaaran ojaan, eikä vaikutusten arvioida ulottuvan alempiin Natura-alueen vesistön osiin. Suojeluperustelajin saukon kohdalla luontoselvityksessä on tehty lumijälkihavaintoja saukosta Koivuvaaranojan latvoilta, mikä viittaa Natura-alueen saukon liikkuvan tuotantoalueen pohjoisosan virtavesissä. Arvioiden perusteella kyseessä on yksi aikuinen yksilö. Tuotantoalueen rakentamisesta ei arvioida muodostuvan vaikutuksia saukkoon, sillä voimalapaikkojen sekä tie- ja kaapelilinjausten etäisyys näihin saukon elinympäristönä toimiviin virtavesiin ja niiden rantapenkkeihin on niin pitkä, ettei saukkoon kohdistuvia heikennyksiä rakentamisesta muodostu.

Juustovuoman Natura-alueen suojeluperusteluontotyyppeihin tuotantoalueesta kohdistuva vaikutukset ovat poissuljettuja pitkän etäisyyden vuoksi, eikä tuotantoalueella ole tehty saukkohavaintoja sellaisilla paikoilla mikä voisi viitata Juustovuoman saukkojen laajamittaiseen esiintymiseen tuotantoalueen rakennuspaikoilla tai niiden läheisyydessä. Sen sijaan arviointiselostuksessa ei ole tunnistettu voimajohdon rakentamisen mahdollisia vaikutuksia saukkoon, sillä voimajohtovaihtoehdon VEA maakaapelointi menee Juustovuoman Natura-alueelta Yliseen Taapajärveen laskevan Härkäjoen ja sen sivupuron Mäntyojan poikki. Härkäjoki ja Mäntyoja ovat Juustovuoman Natura-alueen saukkojen mahdollista elinympäristöä. Juustovuoman Natura-alue on pieni ja siellä on vain vähän saukolle soveltuvia elinympäristöjä. Siten on todennäköistä, että Natura-alueen saukot liikkuvat ja mahdollisesti myös pesivät myös Natura-alueen ulkopuolella.

Karttatarkastelun perusteella todennäköinen Juustovuoman saukkojen elinympäristö on Härkäjoki sivu-uomineen. Natura-alueen saukoihin ei saa kohdistua merkittävää heikennystä myöskään Natura-alueen ulkopuolisilla alueilla. Sähkönsiirron osalta tehdyt luontoselvitykset eivät sisällä lumijälkiselvitystä, eikä muutakaan luontoselvityksissä ole raportoitu saukkoa koskevasta tarkkailusta tai tehdyistä saukkohavainnoista voimajohtovaihtoehtojen alueella. Maakaapeloinnin hankekuvauksessa ei kuvata tarkasti, mitkä virtavesien ylityksistä aiotaan alittaa suuntaporaamalla, ja mitkä alitetaan kaivamalla eikä menetelmäkuvauksen perusteella voida arvioida mahdollisia heikennyksiä saukkojen mahdollisiin lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin. YVA-selostuksessa ei siten tietopuutteiden vuoksi voida sulkea pois Juustovuoman suojeluperustelajiin saukkoon kohdistuvaa merkittävää heikennystä.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että luonnonsuojelulain mukaan on hankkeesta vastaavan vastuulla osoittaa, ettei Natura-alueen suojeluperusteille voi aiheutua merkittäviä heikennyksiä.

Hankkeesta vastaavan tulee hankkeen osayleiskaavoituksen yhteydessä joko täydentää Natura-arvioinnin tarpeen harkintaa Juustovuoman Natura-alueen suojelun perusteena olevan saukon osalta ja muuttaa hanketta (tarkentaa sähkönsiirron voimajohdon

maakaapelointien työmenetelmäkuvausta virtavesien alitusmenetelmien ja töiden ajoittamisen osalta) niin, että saukkaan kohdistuvat merkittävät heikentävät vaikutukset voidaan sillä perusteella sulkea pois. Tai mikäli tämä ei ole mahdollista, tulee hankkeen vaikutuksista laatia Juustovuoman Natura-alueen osalta luonnonsuojelulain 35 § mukainen Natura-arviointi. Ennen kuin jompikumpi edellä mainitusta kahdesta toimenpiteistä on tehty, ei voida varmistua siitä, että voimajohtorakentamisesta ei ole merkittävien heikentäviä vaikutuksia Juustovuoman Natura-alueeseen.

Kasvillisuus ja luontotyypit

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan luontotyyppi- ja kasvillisuusselvityksissä on tunnistettu pääosin arvokkaat luontotyyppikohteet. Kasvillisuuteen ja luontotyyppeihin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin tulos on pääosin luotettava maastossa kartoitettujen alueiden osalta.

Tuotantoalueen kaapelointien, huoltoteiden ja kartoittamattomien voimalapaikkojen sekä mahdollisten uusien voimalapaikkojen kohdalla tarkentavat maastokartoitukset erityisesti pohjavesivaikutteisten luontotyyppien (lähteet ja tihkupinnat), mutta myös kallioiden ja louhikoiden osalta ovat tarpeen yksityiskohtaisen suunnittelun edetessä. Myös toteutettavan voimajohtovaihtoehdon kohdalla tarkentavia maastokartoituksia voi olla tarpeen tehdä sekä lähdeluontoluontotyyppien että lapinleikin osalta, mikäli valittava voimajohto jatkosuunnittelussa siirtyy nyt tarkastelussa olevalta sijainniltaan.

Arvioinnissa on tunnistettu oleelliset vaikutusmekanismit kasvillisuuteen ja luontotyyppeihin. Arviointi on myös toteutettu asianmukaisesti ja johtopäätös vaikutusten merkittävydestä on muodostettu nojautuen asiaperusteluihin.

Yhteysviranomaisen on pääosin yhtä mieltä arvioinnissa esitetystä johtopäätöksestä tuotantoalueen osalta, mutta toteaa, että pohjavesivaikutteisiin luontotyyppeihin kohdistuvat vaikutukset on voitu arvioida vain maastossa inventoitujen alueiden osalta. Suunnittelun edetessä kaikki tuotantoalueen kohteet, mihin aiotaan kohdistaa maanrakennusta tai mihin kohdistuu maanrakennuksen vaikutuksia, tulee olla inventoituna maastossa lähdeluontotyyppien sekä suojeltujen kallio- ja kivikkoluontotyyppien osalta ennen lopullista päätöstä voimaloiden sijainnista sekä kaapelointien ja huoltoteiden linjauksista. Mahdolliset tässä yhteydessä löydettävät arvokkaat luontotyyppikohteet tulee ottaa huomioon tässä suunnittelussa.

Tuotantoalueella arvokkaat luontotyyppikohteet on pääsääntöisesti huomioitu suunnittelussa, mutta jotkin voimalapaikat ja huoltotielinjaukset ovat lähellä lähteitä ja lähdepuroja. Luontovaikutusten vähentämiseksi voimalapaikkojen etäisyyttä pohjavesivaikutteisiin luontotyyppeihin tulisi pyrkiä kasvattamaan mahdollisimman suureksi. Muutamia voimalapaikkoja (voimalat 1, 2 ja 15) voi olla voimaloiden rakentamisen yksityiskohtaisemman suunnittelun edetessä tarpeen siirtää etämmälle

lähteikkökohteista ja lähdepuroista, jotta voimalarakentaminen ei vaaranna eikä heikennä näitä arvokkaita luontotyyppikohteita ja pienvesistöjä. Myös tielinjausten läheisyydessä on tunnistettuja lähteitä, joita kaikkia ei ole inventoitu maastossa, eikä niiden laajuus siten ole tiedossa. Suunnittelun edetessä huoltoteiden uudelleenlinjausten tarvetta tulee paikoin selvittää näiden lähteisiin kohdistuvien haitallisten luontovaikutusten vähentämiseksi.

Kaikilla voimajohtovaihtoehtojen alueella on luontotyyppi- ja kasvillisuus selvityksen perusteella uhanlaisia luontotyyppisiä. VEA-vaihtoehtoa lukuun ottamatta kaikilta voimajohtovaihtoehtoilta on selvityksissä löydetty myös lapinleinin esiintymiä. Lapinleikki on rauhoitettu ja tiukasti suojeltu laji ja sen esiintymien hävittäminen on kielletty ilman ELY-keskuksen myöntämää poikkeuslupaa. Yhteysviranomaisen kannustaa suunnittelullisin keinoin välttämään lapinleikkiesiintymien heikentämisen ja hävittämisen ja joko valitsemaan sellaisen vaihtoehdon, missä ei ole lapinleinin esiintymiä tai siirtämään valittua linjaa niin, ettei kasvustoja jouduta heikentämään. Myös lähdeluontotyyppien ja muiden arvokkaiden luontotyyppikohteiden kohdalla tulisi pyrkiä linjaamaan valittu voimajohtoreitti niin, ettei näitä arvokkaita luontokohteita heikennetä. Mahdollisia voimajohton maakaapelointien työmenetelmiä valittaessa tulisi pyrkiä luonnolle mahdollisimman vähän haitallisen vaihtoehdon valintaan (esim. luonnontilaisten virtavesien alittaminen suuntaporaamalla).

Linnusto

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan linnustoselvitykset ja linnustovaikutusten arviointi on laadittu asianmukaisesti. Arvioinnissa on tunnistettu eri lintulajeihin kohdistuvat vaikutusmekanismit. Yhteysviranomaisen katsoo, että arvioinnin johtopäätökset linnustovaikutusten merkittävydestä ovat oikean suuntaisia.

Hankealueen linnustoselvityksissä alueen pesimälinnusto on todettu monipuoliseksi ja runsaslukuiseksi. Erityisesti alueen kanalintukannat ovat vahvoja. Selvitysten perusteella suuri osa tuotantoalueen linnustollisesti arvokkaista kohteista sijaitsee alueilla, jotka on tunnistettu myös arvokkaiksi luontotyyppikohteiksi. Nämä alueet on pääsääntöisesti jätetty tuotantoalueen rakentamistoimien ulkopuolelle. Poikkeuksena tähän on kanalintujen tärkeät soidinpaikat, joita linnustoselvityksessä löydettiin tuotantoalueelta voimaloiden sijoittelun kannalta haastavilta paikoilta. Kaksi merkittävää metson soidinpaikkaa ja yksi teeren soidinpaikka sijaitsevat lähellä suunniteltuja voimalapaikkoja. Kummassakaan voimalasijoitteluvaihtoehdossa ei ole huomioitu näitä kanalintujen soitimia, vaan esitetyillä voimalasijoitteluilla voidaan pahimmillaan aiheuttaa merkittävää heikentymistä erityisesti metsolle. Jotta merkittävän heikennyksen riskiä saadaan pienennettyä, tulee kaikista voimaloista olla vähintään 1 km:n etäisyys metson ja teeren soidinpaikkojen keskustaan. Kanalintuihin kohdistuvien vaikutusten pienentäminen edellyttää siten lieventävinä toimenpiteinä tiettyjen voimalapaikkojen

uudelleensijoittelua tai poistamista. Muiden kanalintujen kohdalla yhteysviranomaisen katsoo, että selostuksen johtopäätökset näihin lajeihin kohdistuvien vaikutusten vähäisyydestä ovat oikean suuntaisia. Kuitenkin hankkeen riekoon kohdistuvat jonkin asteiset heikentävät vaikutukset ovat todennäköisiä, sillä pesimälinnustoselvityksen mukaan laji on tuotantoalueella runsas ja sitä esiintyy melko tasaisesti koko alueella.

Tuotantoalueen läheisyydestä löydettiin linnustoselvitysten yhteydessä suuren petolinnun pesimäreviiri. Reviirin linnuille toteutettiin luontovaikutusten arvioinnissa kattava lentotarkkailu. Kyseinen reviiri ja sen lentotarkkailun perusteella määritetyt tärkeimmät lentoreiitit on huomioitu voimalasijoittelussa vaihtoehdossa VE2 yhtä voimalapaikkaa lukuun ottamatta. Kaikkien esitettyjen voimalapaikkojen etäisyys kyseisestä pesästä on vähintään tätä lajia koskevien suositusten minimietäisyyden mittainen, mutta yksi voimala (nro 24) sijaitsee lentoreiitillä.

Toisen suuren petolinnun reviiri ulottuu tuotantoalueen läheisyyteen ja tämän lajin lintuysilöiden on havaittu liikkuvan myös tuotantoalueella. Vaikutuksia tähän reviiriin on selvitetty erilliselimityksessä, jonka mukaan pelkän tuotantoalueen aiheuttamat haitalliset vaikutukset jäävät yksistään niin alhaisiksi, ettei merkittäviä heikennyksiä tähän lajiin kohdistuisi, mutta kun sähkönsiirron vaikutukset huomioidaan, vaikutukset tähän lajiin arvioidaan merkittäviksi ilman lieventäviä toimenpiteitä. Sähkösiirron vaikutuksia tähän lajiin on laskennallisesti arvioitu vain voimajohtovaihtoehdolle VEA. VEA-vaihtoehdon maakaapeloinnin vaikutukset huomioitiin laskennallisessa arvioinnissa ja heikentävä vaikutus väheni mallinnuksen perusteella. Koska törmäysmallinnusta ei ole toteutettu muille voimajohtovaihtoehdoille, tulee sellainen laatia, mikäli jokin näistä muista valitaan hankkeen jatkosuunnitteluun. Maakaapelointi voi olla lieventävänä toimenpiteenä tarpeen muissa myös voimajohtovaihtoehdoissa.

Tuotantoalue ei sijoitu päämuuttoreiteille, eikä muuton seurannassa havaittu erityisen runsasta muuttoa eikä selkeitä muuttolinjoja. Seurannassa havaittiin kuitenkin kohtuullisen paljon muuttavia metsähanhia, kurkia ja joutsenia sekä piekanoja, joista suuri osa lensi törmäyskorkeudella. Nämä lajit ovat suurina lintuina törmäysherkkiä. Myös muuttavia kahlaajia havaittiin kohtuullisesti, mm. erityisen uhanlaista suokukkoa. Osa näistä linnuista on todennäköisesti läheiselle Juustovuoman soidensuojelualueelle saapuvaa pesimälinnustoa. Kyseinen suojelualue on myös maakunnallisesti arvokas lintualue. Sekä törmäysriskistä että tuotantoalueen estevaikutuksesta voi seurata, että tämän suojelualueen saavutettavuus näille pesimälinnuille heikkenee tuotantoalueen vuoksi. Toisaalta erityisesti vaihtoehdolle VE2 suunnitellut suurten petolintujen lentokäytävät todennäköisesti toimivat lentokäytävinä myös muuttolinnuille, mm. Juustovuomalle saapuvalla ja sieltä lähtevällä pesimälinnustolle, lieventäen myös muuttolintuihin kohdistuvia vaikutuksia.

Tuulivoimahankkeen alueen linnuston herkkyyks on arvioitu kohtalaiseksi-suureksi ja hankkeen vaikutusten merkittävyys on arvioitu kohtalaisen-merkittävän kielteiseksi.

Yhteysviranomaisen yhtyy YVA-selostuksen johtopäätökseen, jonka mukaan tuotantoaluevaihtoehto VE1:n linnustovaikutus on merkittävän kielteinen eikä merkittävyttä ole voitu muuttaa lieventämistoimenpitein. Vaihtoehto VE2 on linnuston kannalta selvästi parempi. Yhteysviranomaisen kuitenkin katsoo, että VE2-vaihtoehdon jatkosuunnittelussa on toteutettava lisää lieventäviä toimia merkittävien haitallisten linnustovaikutusten ehkäisemiseksi.

Sähkösiirron osalta voimajohtovaihtoehdon VEC alueelta havaittiin runsaimmin ja monipuolisimmin suojelullisesti huomionarvoista lajistoa, mm. kanahaukka, piekana, kurkia, joutsenia ja suurin selvityksessä havaittu metson soidinkeskus. Vähiten suojelullisesti huomionarvoista lintulajistoa havaittiin voimajohtovaihtoehdolla VEA. Sen välittömässä läheisyydessä ei havaittu törmäysvaikutuksille alttiita suurikokoisia lintuja tai metson soitimia, mutta tämä reitti on taustatietojen perustella yhden lintulajin vuoksi linnustollisesti herkkä. Tähän lajiin kohdistuvia vaikutuksia on kuitenkin lievennetty merkittävästi osittaisella maakaapeloinnilla, mikä tekee vaihtoehdosta VEA linnustovaikutusten puolesta vähiten haittaa aiheuttavan. Muilla voimajohtovaihtoehdoilla suojelullisesti huomionarvoisen linnuston monipuolisuus- ja runsaussuhteet asettuvat voimajohtovaihtoehtojen VEC ja VEA välimaastoon.

Arvioinnissa lieventäviä toimia on esitetty ainoastaan ehdollisena, mutta yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan etenkin lainsäädännöllä suojeltujen kohteiden (esimerkiksi lähteet) ja rauhoitettujen sekä tiukasti suojeltujen lajien osalta lieventävät toimet on sisällytettävä jatkosuunnitteluun, jotta heikentäviä vaikutuksia niihin voidaan ehkäistä. Erityisesti merkittävien haitallisten linnustovaikutusten lieventämiseksi lopullisessa voimalasijoittelussa tulee selostuksessa esitetyn mukaisesti uudelleen sijoittaa osa voimaloista niin, ettei mikään voimala sijaitse suurten petolintujen lentoreiillä. Alueen kanalintulantojen turvaamiseksi kanalintujen soidinpaikkojen läheisyydessä sijaitsevat voimalat tulee uudelleen sijoittaa niin, että voimaloiden ja kanalintujen soidinkeskusten etäisyys on vähintään 1 km tai mikäli tämä ei ole mahdollista, poistaa soidinpaikkojen läheisyyteen sijoitettavia voimaloita. Myös muut YVA-selostuksessa esitetyt lieventävät toimenpiteet (mm. tuulivoimalan runkojen alaosan maalaaminen tummaksi, rakennustoimenpiteiden ajoittaminen lintujen pesimäajan ulkopuolelle ja voimajohtovaihtoehdon varustaminen huomiomerkinnöillä) tulee toteuttaa merkittävien kielteisten linnustovaikutusten lieventämiseksi.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan molempiin suuriin petolintuihin kohdistuu tuotantoalueen voimaloista niin suuri törmäysriski, että kuten arviointiselostuksessa on esitetty, muiden lieventävien toimenpiteiden lisäksi voimala-alueella tulee ottaa käyttöön tutka- ja kamerateknologiaan perustuva automaattinen pysäytysjärjestelmä näihin lajeihin kohdistuvien kielteisten vaikutusten lieventämiseksi. Pysäytysjärjestelmän käyttö yhdessä muiden haitallisia vaikutuksia lieventävien toimenpiteiden kanssa pienentää myös alueen halki muuttavien, osittain lähialueilla pesivien suurten muuttolintujen

törmäysriskiä ja mahdollisesti myös estevaikutusta ja siten se osaltaan auttaa turvaamaan pesimälinnuston pääsyä mm. Juustovuoman arvokkaalle lintualueelle.

Muu eläimistö

Muiden eläinten kohdalla hankkeen vaikutusten arviointi perustuu paitsi tausta-aineistoihin, myös lumijälkilaskentaan (nisäkkäät) sekä lepakko- ja viitasammakkoselvityksiin. Yhteysviranomaisen pitää näihin lajeihin kohdistuvien vaikutusten arviointia pääosin asianmukaisena ja arvioinnin johtopäätöksiä vaikutusten merkittävydestä perusteltuina.

Saukko on rauhoitettu luontodirektiivin liitteiden II ja IV tiukkaa suojelua edellyttävä laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty. Saukon esiintymistä kartoitettiin tuotantoalueella lumijälkilaskennalla ja saukon jälkiä havaittiin kahdella alueella havaintojen kohdistuessa lähteiden ja lähdepurojen alueella. Jälkien arvioitiin liittyvän yksittäisten sauikkojen liikkumiseen talvireviirillään. Koska voimalarakentaminen on suunnittelussa pyritty sijoittamaan suhteellisen etäälle lähteistä ja puroista, saukkoon ei arvioida kohdistuvan hankkeesta vaikutuksia.

Yhteysviranomaisen kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että voimalapaikka 2 on lähellä lähdettä ja lähdepuroa, minkä alueelta on hankkeen luontoselvityksessä tehty sauikon lumijälkihavaintoja. Voimalapaikan 2 siirtäminen etäämmälle lähteestä ja lähdepurosta turvaisi sekä kyseiset lähdeluontotyyppit, että lähistöllä mahdollisesti sijaitsevat sauikon lisääntymis- ja levähdyspaikat. Sähkösiirron osalta YVA-selostuksessa tai sen luontoselvitysraporteissa ei ole mainintaa sauikon esiintymisen tai sen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen selvityksestä ja eikä saukkoon kohdistuvasta vaikutusten arvioinnista. Voimajohdon reittivaihtoehto VEA kuitenkin toteutetaan osittain maakaapelointina ja tällä osuudella kaapeli joko kaivetaan tai suuntaporataan reitin pienten ja pienehköjen virtavesien ali. Näillä paikoilla ja niiden läheisyydessä tulee etukäteen maastokäynnein varmistua, ettei voimajohdon rakentamistoimilla heikennetä tai hävitetä sauikon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Yhteysviranomaisen toteaa, että sauikon lisääntymispaikaksi luetaan myös emon ja poikasten pesän lähistöllä sijaitseva ruokailualue.

Vaikutus pintavesistöön, vedenlaatuun ja vesienhoidon tavoitteisiin

YVA-selostuksesta saa käsityksen alueen pintavesistä ja arviointi kuvaa hankkeen edellyttämien rakentamistoimien vaikutusta pintavesiin riittävällä tarkkuudella. Todennäköisimmin suurimmat vaikutukset pintavesille aiheutuvat rakentamisen aikaisesta kiintoainekuormituksesta.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan yleispiirteisyydestä huolimatta esitetty arviointi kuvaa vaikutuksia pintavesille ja auttaa hahmottamaan eri vaihtoehtojen välisiä

eroavaisuuksia. Ottaen huomioon toimenpiteiden lyhytkestoisuuden ja että maaston kasvillisuus ja suoalueet pidättävät ja suodattavat osan kiintoainekuormituksesta, jäävät hankkeen vaikutukset todennäköisimmin vähäiseksi ja lyhytkestoiseksi, kuten arvioinnissa on todettu. Voimajohtovaihtoehdoissa pylväiden sijoittaminen rantavyöhykkeen ulkopuolelle ja maakaapelivaihtoehdossa VEA vesistön alituksen toteutustavan muuttaminen esimerkiksi suuntaporaukseksi lieventää merkittävästi vesistöihin kohdistuvia vaikutuksia, kuten arviointiselostuksessa on tunnistettu.

Vesistöihin kohdistuvien vaikutusten ehkäisemiseksi ja lieventämiseksi YVA-selostuksessa on lueteltu mahdollisia keinoja, sen sijaan että hankkeessa tosiasiaassa käytettävistä menetelmistä olisi varmuus. Yhteysviranomaisen toteaa, että erityisesti voimalan numero 24 työmaalla toimiva eroosion hallinta, tai tarvittaessa voimalan uudelleensijoittaminen, on edellytys vesistövaikutuksen hallitsemiseksi. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen todennäköiset vesienhoidon vesimuodostumiin kohdistuvat vaikutukset eivät vaaranna vesienhoidon tavoitteita.

Hankkeen toteuttamisvaiheessa kiintoaineiden kulkeutumiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota ja tulee pyrkiä estämään aineiden kulkeutuminen vesistöihin. Kaikki tuulivoimalat tulee sijoittaa riittävän etäälle vesistöistä ja rannoille tulee jättää suojavyöhyke.

Maisemavaikutus

Maisemaan kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa on selvitetty riittävällä tarkkuudella tuotantoalueen vaikutuksia eri etäisyysvyöhykkeittäin aina noin 30 km:n etäisyydelle saakka. Ylläksen merkittävää matkailualueetta ei ole huomioitu maisemaan kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa. Vaikka hankealueen etäisyys Ylläkselle on pitkä, Ylläksen voi kohdistua maisemavaikutuksia erityisesti lentoestevaloista, kun huomioidaan Ylläkseltä etelään avautuvan maiseman avaruus, alueen pitkä pimeä ajanjakso ja Ylläksen matkailusesongin ajoittuminen pimeään vuoden aikaan. Vaikka mahdollisilla Ylläkselle kohdistuvilla vaikutuksilla ei välttämättä ole merkitystä maiseman luonteen ja laadun kannalta, ne olisi hyvä arvioida ja tarvittaessa huomioida jatkosuunnittelussa. Yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu, sillä arvioinnissa ei ole havaittu nykyisiä ja suunniteltuja tuulivoimaloita tai muita maisemaan vaikuttavia hankkeita, jotka sijaitsevat alle 30 km:n säteellä Hirvasjärven tuulivoima-alueesta.

Tuulivoiman tuotantoalueen maisemavaikutusten arvioinnin tulokset on perusteltu yleisellä tasolla ja arvioinnissa on nostettu herkempiä alueita esille. Arvioinnin tuloksia ja siitä tehtyjä johtopäätöksiä on selostuksessa johdonmukaisesti, mutta muiden näkyvyyteen vaikuttavien toimenpiteiden (mm. avohakkuut) vaikutuksia tuulivoimaloiden ja voimanjohtojen näkyvyyteen ei ole huomioitu varsinaisesti arvioinnissa, mikä heikentää osaltaan arvioinnin luotettavuutta.

Maisemavaikutusten arvioinnissa ei ole tunnistettu vaikutusalueen maiseman kokonaisuuden herkkyyttä eikä hankeen vaikutusten suuruutta myöskään ole arvioitu selvästi maisemakokonaisuuden kannalta. Hankkeen vaikutusalueen maisema on pääosin erämaista, ja nykytilanteessa ihmisen toiminnan näkyminen on kokonaisuutena melko vähäistä. Siten arvioitava tuulivoimahanke, jossa tuulivoimaloita sijoitetaan vaarojen ylärinteille ja lakialueille, muuttaisi väistämättä alueen maisemakuvaa ja maiseman luonnetta. Tämä korostuu erityisesti luontokohteilta avautuvissa maisemissa (vaarojen laet (mm. Aalistunturi), järvien vastarannat ja avosualueet). Näillä muutoksilla voi olla vaikutuksia myös matkailuun, varsinkin jos maisemavaikutukset ulottuvat Ylläkselle saakka.

Voimajohdon linjausvaihtoehtojen maisemavaikutukset on arvioitu niin, että arvioinnin perusteella vaihtoehtojen maisemavaikutusten erot käyvät selkeästi ilmi havainnollistamisen puutteista huolimatta. Tuotantoalueen osalta vaihtoehtoisissa ei ole juurikaan eroja niiden maisemavaikutusten suhteen.

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankeen aiheuttaman maisemakokonaisuuden luonteen muutosta ei ole huomioitu riittävästi, mutta yhteysviranomaisen yhtyy arviointiselostuksen johtopäätökseen, että hankkeesta aiheutuu maisemaan kohtalainen kielteinen muutos. Yhteysviranomaisen toteaa, että haitallisten maisemavaikutusten ehkäisemiseen ja lieventämiseen tulee jatkosuunnittelussa kiinnittää mahdollisuuksien mukaan huomiota kuten YVA-selostuksessa on esitetty. Lieventävänä toimenpiteenä esitetty voimaloiden sijoittelu muualle kuin ympäristöään selvästi korkeammille maastonkohdille tulisi pyrkiä toteuttamaan jatkosuunnittelussa voimalapaikkojen uudelleensijoitteluna ja tarvittaessa voimaloiden määrän vähentämisenä. Yhteysviranomaisen pitää tärkeänä, että hankkeen jatkosuunnittelussa kiinnitetään huomiota myös keinoihin, joilla tuulivoimaloiden pimeän ajan valaistuksen aiheuttamia haitallisia vaikutuksia voidaan vähentää tai lieventää.

Melu- ja välkevaikutus

Arviointiselostuksessa esitettyyn arvioon yhtyen yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeella on melun aiheuttamia ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvia vähäisiä kielteisiä vaikutuksia, joita tarvittaessa voidaan vähentää tuulivoimaloiden sijoittelulla tai voimaloiden lukumäärää vähentämällä. Arviointiselostuksen mukaan Hirvasjärven tuulivoimahankeen meluvaikutukset eivät ylitä vertailuarvoina käytettyjä ohjearvoja asutukseen käytettävillä alueilla. Arviointiin liittyy epävarmuutta toteutettavan voimalatyyppin osalta. Yhteysviranomaisen katsoo, että mikäli hanke etenee rakentamislupavaiheeseen, tulee siinä esittää uusi arviointi tuulivoimahankeen aiheuttamasta melusta, mikäli hanke on tarkoitus toteuttaa arviointiselostuksen meluselvityksessä käytetystä voimalatyyppistä poikkeavasti. Tarkemmassa arvioinnissa

tulee ottaa huomioon asutuksen lisäksi läheinen Juustovuoman soidensuojelualue siten, ettei ohjearvot ylitä.

Välkkeen osalta mallinnuksessa on käytetty tuulivoimaloiden sijoitussuunnitelman VE1 ja VE2 mukaisia koordinaatteja voimaloilla, joiden napakorkeus on 200 metriä ja roottorin halkaisija 200 metriä. Voimalamallin kokonaiskorkeus on 300 m, joka vastaa YVA-selostuksen hankekuvauksessa suunniteltujen voimaloiden ilmoitettua maksimikorkeutta. Tuulivoimaloiden varjonmuodostusta (välke) on arvioitu asianmukaisesti mallintamalla. Saatuja tuloksia on arvioitu Saksan, Ruotsin ja Tanskan suositusarvojen pohjalta, sillä Suomessa ei välkevaikutukselle ole määritelty raja- tai suositusarvoja. Arviointitulosten mukaan suunnitellun tuulivoimahankkeen välkevaikutuksen alueella on yksi asuinrakennus ja yksi lomarakennus. Mallissa ei huomioida puuston peitevaikutusta. Kummassakaan hankevaihtoehdossa laskennalliset välkemäärät eivät kuitenkaan ylitä vertailuarvoja.

Vaikutukset pohjaveteen sekä maa- ja kallioperään

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa on tunnistettu keskeisimpiä pohjaveteen kohdistuvia vaikutuksia ja vaikutusmekanismeja. Yhteysviranomaisen katsoo, että varsinaiseen vaikutusten arviointiin jää kuitenkin jonkin verran epävarmuutta, sillä tuotantoalueella on paljon lähteitä ja arviointiselostuksen mukaan esimerkiksi pohjaveden pinnantasoa, virtaussuuntaa tai paineellisuutta eri voimaloiden paikoilla eivät ole tiedossa. Yhteysviranomaisen katsoo, että vaikutuksia ei siten ole voitu arvioida perusteellisesti siten, että merkittäviä haitallisia vaikutuksia voitaisiin poissulkea. Luonnontilaisten lähteiden osalta arviointiselostuksessa on ristiriitaisia tietoja lähteiden sijainnista suhteessa rakennettaviin kohteisiin ja toisaalta kaikkia lähteitä ei ole maastossa inventoitu.

Yhteysviranomaisen katsoo, että epävarmuutta aiheutuu myös siitä, että esimerkiksi maa-ainesten ottopaikoista tai louhintasyvyydestä ei ole tietoja. Sähkönsiirtoreittien varrella sijaitsevien asuinrakennusten ja loma-asuntojen kaivoihin kohdistuvia mahdollisia vaikutuksia ei myöskään ole voitu luotettavasti arvioida kaivotietojen puuttuessa. Yhteysviranomaisen toteaa, että edellä mainittuja epävarmuuksia on arviointiselostuksessa tunnistettu, mutta katsoo, että epävarmuuksien vuoksi hankkeen jatkosuunnitteluun tulee liittymään melko paljon lisäselvitystarpeita. Esimerkiksi luonnontilaisen lähteen luonnontilan vaarantamiskiellosta haettavan poikkeamisen tarve tulee tunnistaa ennen rakentamistoimenpiteiden aloittamista. Toisaalta yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeessa tulee välttää tilannetta, jossa poikkeamista tulee hakea, ja kannustaa ratkaisemaan asian suunnittelullisin keinoin esimerkiksi siirtämällä voimaloiden ja teiden paikkoja niin, että lähteiden luonnontilaan ei kohdistu kielteisiä vaikutuksia.

Yhteysviranomaisen katsoo, arviointiselostuksessa on esitetty toimenpiteitä, joilla vaikutuksia voidaan ehkäistä tai vähentää. Yhteysviranomaisen pyytää kuitenkin ottamaan hankkeen jatkosuunnittelussa huomioon edellä mainitut epävarmuudet. Yhteysviranomaisen korostaa huolellisen suunnittelun ja toimintakulttuurin tärkeyttä, jotta haitallisia pohjaveden määrään tai laatuun kohdistuvia vaikutuksia voidaan ehkäistä. Yhteysviranomaisen korostaa lisäksi pohjavesivaikutusten seurannan tärkeyttä rakentamistoimenpiteiden yhteydessä, erityisesti luonnontilaisten lähteiden osalta.

Yhteysviranomaisen katsoo, että maa- ja kallioperäolosuhteiden nykytila ja herkkyys vaikutuksille on arviointiselostuksessa kuvattu riittävällä tavalla, ja arviointiselostuksessa on tunnistettu keskeisiä maa- ja kallioperään kohdistuvia vaikutuksia, jotka liittyvät pääosin hankkeen rakentamisvaiheeseen. Arvioinnissa on kuitenkin hankkeessa tarvittavien maa-ainesten ottamiseen liittyvää merkittävää epävarmuutta, sillä alueella ei ole tehty esimerkiksi pohjatutkimuksia, joiden avulla olisi voitu saada tarkempaa tietoa alueella olevan maa- ja kiviaineksen hyödynnettävyydestä sekä osoittaa alustavia maa-ainesten otto- ja käyttöpaikkoja. Yhteysviranomaisen katsoo, että vaikutusten arviointiin jää siten runsaasti epävarmuutta. Arviointiselostuksessa ei myöskään ole pystytty vastaamaan arviointiohjelmasta annetussa lausunnossa esiin tuotuihin selvitystarpeisiin.

Yhteysviranomaisen katsoo, että kokonaisuutena maa-ainesten oton vaikutusten arviointi jää siten varsin yleispiirteiseksi, ja vaikutusten selvittäminen sekä niiden lieventäminen jäävät hankkeen jatkosuunnittelussa tehtäviksi.

Yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota siihen, että YVA-menettely on suunnittelumenettely, jonka yhteydessä asiaa olisi voitu selvittää tarkemmin. Nyt kysymys jää avoimeksi, mikä osaltaan heijastuu vaikutusten arviointiin ja lisää siihen liittyvää epävarmuutta. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan myös hankkeen yhteisvaikutusten arviointi jää maa-ainesten oton osalta hyvin yleispiirteiseksi.

Poronhoito

Yhteysviranomaisen yhtyy YVA-selostuksessa esitettyyn johtopäätökseen siitä, että hankkeesta aiheutuu Kolarin paliskunnalle merkittävän kielteisiä vaikutuksia ja Jääskön paliskunnalle sähkönsiirron osalta ja vaihtoehdosta riippuen merkittäviä tai kohtalaisen kielteisiä vaikutuksia. Poronhoidon kannalta voimavaihtoehtoista suositeltavin on vaihtoehto, jossa voimaloiden määrä on pienin ja tiiviimmin sijoitettu. Sähkönsiirron osalta tulee pyrkiä vaihtoehtoon, jolla on vähäisimmät haitalliset vaikutukset.

Yhteysviranomaisen katsoo, että voimajohtovaihtoehto VEA maakaapelointineen on suositeltava vaihtoehto, jonka vaikutus on myös todettu muihin vaihtoehtoihin verrattuna pienimmäksi kaikkien paliskuntien osalta.

Yhteysviranomaisen katsoo, että yleiskaavoituksessa tulee varmistaa maakuntakaavamääräysten toteutuminen. Hanketta tulee jatkosuunnittelussa tarkastella erityisen tarkasti maakuntakaavan ohjauksen toteuttamiseksi. Hankkeen vaikutuksia ja

yhteisvaikutuksia tulee estää ja lieventää ja huolehtia, että poronhoidon alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset turvataan, eikä poronhoidolle aiheudu kohtuutonta haittaa yleiskaavan toteuttamisesta.

Vaikutukset Puolustusvoimien toimintaan

Arviointiselostuksen mukaan Puolustusvoimilta on maaliskuussa 2022 saatu lausunto ja hanke on saanut Puolustusvoimien hyväksynnän. Arviointiselostuksen mukaan Puolustusvoimilta haetaan uutta lausuntoa hankkeen edetessä YVA-menettelyn jälkeen, kun voimaloiden sijainnit ja määrät varmistuvat. Yhteysviranomaisen toteaa, että Puolustusvoimien yleisen linjauksen mukaan, mikäli toteutettavien tuulivoimaloiden korkeus kasvaa yli 10 metriä, voimaloiden määrä kasvaa tai sijoittelu poikkeaa enemmän kuin 100 metriä niistä tiedoista, joilla Puolustusvoimien Pääesikunnan operatiivinen osasto on antanut lausunnon hankkeen hyväksyttävyydestä, tulee hankkeesta vastaavan hakea Pääesikunnalta uusi lausunto hankkeen hyväksyttävyydestä. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että kunta ei voi hyväksyä tuulivoimayleiskaavaa ilman Puolustusvoimien hyväksyntää.

Ihmisten elinolot ja viihtyisyys sekä virkistyskäyttö

Yhteysviranomaisen katsoo arviointiselostuksen mukaisesti, että hankkeella on ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen ja virkistyskäyttöön kohdistuvia kohtalaisen kielteisiä vaikutuksia sekä tuulivoimaloiden rakentamisen että toiminnan aikana. Toiminnanaikaiset merkittävimmät elinoloihin, viihtyvyyteen ja virkistyskäyttöön liittyvät vaikutukset hankealueella ja sen läheisyydessä ovat melu, välke sekä muutokset maisemassa. Jatkosuunnittelussa vaikutuksia voidaan tarvittaessa vähentää tuulivoimaloiden sijoittelulla tai voimaloiden lukumäärää vähentämällä.

Hirvasjärven tuulivoima-alueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse virallisia virkistyskäyttökohteita, mutta aluetta käytetään aktiivisesti ulkoiluun, metsästyksen, sienestykseen ja marjastukseen sekä ylipäänsä luonnossa liikkumiseen. Suurin osa alueista palautuu alkuperäiseen käyttöönsä tuulivoimapuiston valmistuttua, mutta tuulivoimaloiden melu ja välke, yhtenäisen metsän pirstoutuminen ja maiseman muuttuminen vaikuttavat alueen käytön houkuttelevuuteen sekä asumisen että virkistyskäytön osalta. Teiden parantamisella ja uusien huoltoteiden rakentamisella on myös myönteisiä vaikutuksia alueiden saavutettavuuden kannalta. Yhteysviranomaisen toteaa, että VE2, jossa on vähemmän tuulivoimaloita, lisää tuulivoimaloiden ja asutuksen välistä etäisyyttä ja jättää enemmän alueita rakentamisen ulkopuolelle. Vaihtoehdolla VE2 on siten vähemmän haitallisia vaikutuksia asutukselle ja virkistyskäytölle.

Tuulivoimahankkeen suunnittelussa ja toiminnassa haittoja lieventävien toimenpiteiden on perustuttava parhaaseen tietoon ja ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia on pyrittävä lieventämään tehokkaasti. Ajantasainen seurantatieto ja siitä viestintä myös paikallisille on välttämätöntä. Arviointiselostuksessa on ehdotettu, että vuoropuhelua voisi toteuttaa asukaskyselyjä järjestämällä ja tuulivoimatuotannon alkuvaiheessa 1–2 kertaa pidettävillä kyläilloilla. Yhteysviranomaisen pitää ehdotuksia hyvinä.

Yhteysviranomaisen pätevyys

Yhteysviranomaisen on käyttänyt perustellun päätelmän laatimiseen asiantuntijatiimiä, johon ovat osallistuneet kaikki Lapin ELY-keskuksen vastuualueet ja ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen kaikki yksiköt. Yhteysviranomaisen katsoo, että sillä on ollut riittävä asiantuntemus perustellun päätelmän antamiseen. Perustellun päätelmän ratkaisija on yksikön päällikkö Leena Ruokanen (FM, suunnittelumaantiede) ja esittelijä on ylitarkastaja Olli Rönkä (FM, suunnittelumaantiede). Perustellun päätelmän valmisteluun ovat osallistuneet seuraavat yhteysviranomaisen asiantuntijat: hydrogeologi Anne Lindholm (FM, maantiede, pohjavedet), ylitarkastaja Sannamari Pehkonen (FM, biologia, melu, välke ja ympäristönsuojelu), ylitarkastaja Piippa Wäli (FT, kasviekologia, luonnonsuojelu ja Natura, maisema), biologi Jukka Ylikörkkö (FM, biologia, ekologia, vaikutukset pintavesiin vesienhoidon näkökulmasta), ilmastoasiantuntija Juuso Puurula (ympäristösuunnittelija, AMK, ilmastovaikutukset), ympäristövastaava Tarmo Oikarinen (MTI, liikenne), vesitalousasiantuntija Anna Kurkela (MTI, YAMK, vesitalous), ylitarkastaja Jussa Liikkanen (FM, suunnittelumaantiede, kulttuuriympäristö) ja porotalousasiantuntija Päivi Kainulainen (FM, maantiede, poronhoito).

Arviointiselostuksen ja perustellun päätelmän huomioon ottaminen

Hanketta koskeviin lupahakemuksiin on liitettävä arviointiselostus ja tämä yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä. Lupaviranomaisen on varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Hankkeesta vastaava voi tarvittaessa pyytää ennen lupa-asian vireille tuloa yhteysviranomaista esittämään näkemyksensä perustellun päätelmän ajantasaaisuudesta. Ajantasaistamisen tarvetta voidaan joutua tarkastelemaan esimerkiksi, jos hanke on muuttunut tai arvioinnista on kulunut pitkä aika.

Lupaviranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja perustellun päätelmän. Lupapäätökseen on sisällytettävä perusteltu päätelmä, ja siinä on asianmukaisesti otettava huomioon arviointiselostusta koskevien kuulemisten

tulokset. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on otettu huomioon.

Perustellun päätelmän toimittaminen ja siitä tiedottaminen

Yhteysviranomainen toimittaa perustellun päätelmän sekä kopiot arviointiselostuksesta saamistaan lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Perusteltu päätelmä toimitetaan tiedoksi myös lausunnon antajille ja mielipiteiden esittäjille sekä hanketta käsitteleville ja muille asianomaisille viranomaisille ja Kolarin, Kittilän kunnille sekä Rovaniemen kaupungille.

Perusteltu päätelmä on nähtävillä ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa <http://www.ymparisto.fi/hirvasjarventuulivoimahankeYVA>.

Kuulutus perustellusta päätelmästä julkaistaan viranomaisen verkkosivuilla 30 päivän ajan osoitteessa www.ely-keskus.fi/kuulutukset. Kuulutus julkaistaan myös Kolarin ja Kittilän kuntien sekä Rovaniemen kaupungin verkkosivuilla.

Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisumahdollisuus

Suoritemaksu on 11000 euroa. Yhteysviranomaisen perustellusta päätelmästä perittävä maksu on määritelty tavanomaisen hankkeen mukaisesti. Maksu määräytyy ELY-keskusten maksullisista suoritteista annetun asetuksen perusteella.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että perustellusta päätelmästä perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän perustellun päätelmän antamispäivästä. Maksua koskeva oikaisuvaatimusohje on liitteenä (vain hankkeesta vastaavalle).

Sovelletut oikeusohjeet

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017).

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 4 §.

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 6 §.

Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen (KEHA) maksullista suoritteista vuonna 2024 (1215/2023) 2 §.

Asiakirjan hyväksyminen

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallinta-järjestelmässä. Perustellun päätelmän on esitellyt ylitarkastaja Olli Rönkä ja ratkaissut yksikön päällikkö Leena Ruokanen. Merkintä sähköisestä hyväksynnästä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

Liitteet

Liite 1. Maksua koskeva oikaisuvaatimusohje (vain hankkeesta vastaavalle)

Jakelu

Hankkeesta vastaava

Tiedoksi

Ympäristöministeriö
Lausunnon antaneet
Mielenpitemin esittäneet
Kolarin kunta
Kolarin rakennusvalvontaviranomainen
Kittilän kunta
Kittilän rakennusvalvontaviranomainen
Kittilän terveys- ja suojeluviranomainen
Kittilän ympäristönsuojeluviranomainen
Rovaniemen kaupunki
Rovaniemen rakennusvalvontaviranomainen
Rovaniemen terveys- ja suojeluviranomainen
Rovaniemen ympäristönsuojeluviranomainen

Tämä asiakirja LAPELY/1355/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/1355/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Rönkä Olli 06.03.2025 10:56

Ratkaisija Ruokanen Leena 06.03.2025 12:19